

Skagerak
Energi

2016

ÅRSRAPPORT

” Nye vannkraftprosjekt beskattes i dag hardere enn nye oljefelt. Markedsforholdene og den urimelige grunnrenteskatten gjorde at vi i 2016 besluttet å legge vårt største utbyggingsprosjekt, Sauland kraftverk, på is.

Konsernsjef Knut Barland

Innhold

Nøkkeltall og viktige hendelser	3	SAMFUNNSANSVAR:	
Konsernsjefens forord	5	Slik tar vi samfunnsansvar	18
Eierstyring og selskapsledelse	6	HMS og HR: Sikkerhet og kompetanse	20
Konsernledelse og organisasjon	6	Sikker og stabil forsyning av fornybar energi	22
Strategi	8	Produksjon av fornybar energi og påvirkning på miljø	24
Skagerak Energi 2016 – et overblikk	10	Sponsorater: Jenteskole i Kenya og ny avtale med Odd	26
Skagerak Kraft:		Samfunnsregnskap	28
Revisjon av produksjonsvilkår	12	Samfunnsansvarstabell	30
Skagerak Nett:		STYRETS BERETNING OG REGNSKAP:	
Installasjon av smarte målere	14	Styrets årsberetning	32
Skagerak Varme:		Regnskap, regnskapsprinsipper og noter	40
30 prosent vekst i 2016	16	Revisors beretning	76
Skagerak Naturgass:		Om rapporten	79
Biogass til transportsektoren	17		

Nøkkeltall

FINANSIELLE FORHOLD	ENHET	2016	2015	2014	2013	2012
Brutto driftsinntekter	mill kr	2 489	2 381	2 521	2 855	2 710
Driftsresultat (EBIT)	mill kr	568	894	712	1 102	905
Årsresultat	mill kr	378	692	158	488	316
Driftsmargin ¹⁾	prosent	22,8	37,6	28,2	38,6	33,4
Avkastning på egenkapitalen ²⁾	prosent	8,0	16,5	4,1	12,7	8,7
Balanse						
Sum eiendeler	mill kr	11 599	11 946	11 492	10 895	10 395
Gjeld	mill kr	6 710	7 343	7 735	7 017	6 563
Egenkapital	mill kr	4 889	4 603	3 758	3 878	3 832
Likviditet						
Likviditetsbeholdning	mill kr	207	640	306	49	52
Kontantstrøm fra årets virksomhet	mill kr	1 013	663	604	979	728
Investeringer i alt	mill kr	660	659	810	949	911
Antall ansatte						
Kvinner		159	160	172	174	173
Menn		451	457	600	603	610
I alt		610	617	772	777	783
Produksjonen						
Kraftproduksjon	GWh	5 993	6 071	6 216	5 447	6 035
Nettkunder	antall	190 496	188 700	186 700	184 800	183 200
Nett	km	16 933	16 772	16 732	16 610	17 250
Levert elektrisk energi til sluttbruker	GWh	7 045 ³⁾	7 008	6 887	7 333	7 242
Varmeleveranse	GWh	114	88	78	74	53
Gassleveranse	GWh	231	220	222	270	259
Andre forhold						
Kjøp av varer og tjenester (ekskl. investeringer)	mill kr	615	545	688	616	640
Kostnadsført skatt og offentlige avgifter	mill kr	564	447	636	684	610
Sykefravær	prosent	3,1	3,8	3,7	3,6	4,6
Skader med fravær pr. million arbeidstimer (H1)		4,2	6,0	2,4	2,2	7,4
Totalt antall skader pr. million arbeidstimer (H2)		4,2	6,8	5,7	3,7	10,4

¹⁾ (Driftsresultat * 100) / Brutto driftsinntekter. ²⁾ (Årsresultat * 100) / Gjennomsnittlig egenkapital. ³⁾ Foreløpig beregnet

Grønt skifte
Skagerak Energi har en god posisjon i det som har fått navnet Det grønne skiftet. Hovedvirksomheten strømforsyning er allerede 100 prosent klimavennlig. Fjernvarmeproduksjonen er 95 prosent basert på flis, varme-pumper og spillvarme fra Yara. Selskapet er på kort tid blitt en betydelig leverandør av biogass til transportsektoren.

Side 5

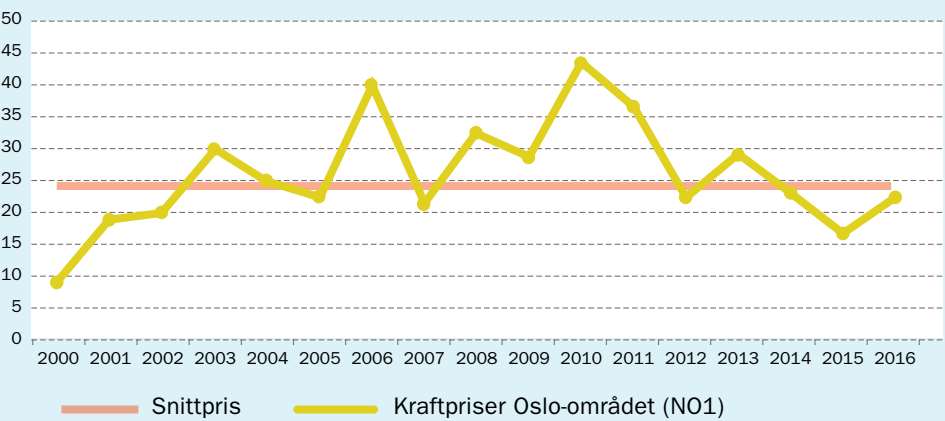
Finansiell frihet
Ett av de viktigste målene er at kontantstrømmen etter skatt skal være minst 20 prosent av rentebærende gjeld. Det har selskapet nå oppnådd, gjennom en bevisst konsentrasjon om kjernevirksomheten og ved å holde igjen på investeringer som ikke er helt nødvendige for å sikre forsvarlig drift og forsyningssikkerhet.

Side 8

Samfunnsansvar
Skagerak Energis samfunnsoppdrag er å sørge for sikker og stabil forsyning av fornybar energi som bidrar til vekst og velferd i regionen. Grønn energiproduksjon og ivaretagelse av naturmangfold går hånd i hånd. Gode arbeidsforhold, lavt sykefravær, ingen personskader og utvikling av høy kompetanse er forutsetninger for vekst.

Side 18–30

LITT HØYERE KRAFTPRISER I 2016 øre/kWh

Gjennomsnittsprisen i Oslo-området var med 23,3 øre/kWh i 2016, 31 prosent høyere enn i 2015. Sikringskontrakter gjorde at Skageraks oppnådde pris lå 15 prosent høyere enn i 2015. Gjennomsnittet for hele perioden er 24,5 øre/kWh. Det ventes moderate priser i årene fremover sammenlignet med perioden 2006 – 2011.

” Biogass er et eksempel på en perfekt sirkulær bioøkonomi: Anlegget produserer biogass basert på husdyrgjødsel og matavfall fra Vestfold og Grenland. Ut kommer biogass og tørrstoff som kan erstatte kunstgjødsel.

Konsernsjef Knut Barland

Kraft i omveltningenes tid

Skagerak Energis samfunnsoppdrag er gjennom god og pålitelig energiforsyning å bidra til vekst og velferd, og sikre liv og helse. Den første helgen i november 2016 ble vi satt på prøve av værgudene. I løpet av to døgn falt det 75 millimeter nedbør i form av tung våt snø. Snøen frøs til og ble liggende på trær og linjespenn. Det førte til et stort antall jordfeil og fasebrudd, som følge av trær som falt over linjene og store islaster på ledningene. Fra én dag til den neste sto vi oppe i den mest alvorlige beredskapssituasjonen i selskapets historie. I alt 41 000 kunder ble berørt, de fleste kun i noen minutter, men enkelte betydelig lenger. Først fem dager senere, fredag 11. november, kunne beredskapssituasjonen avblåses.

I ettertid kan vi konkludere med at det gikk bra. Det oppsto ikke skade på liv og helse hos kunder, så vidt vi vet. Og vi klarte å gjennomføre meget krevende operasjoner i vanskelig terreng med 200 mannskaper i aksjon uten personskader. Samtidig er det lærdom å trekke fra situasjonen, slik at vi er enda bedre rustet neste gang naturen viser seg fra sin mest krevende side.

Kraftmarkedet er inne i en krevende tid. Kraftprisen var på 23 øre/kWh i 2016, cirka 30 prosent høyere i 2015, men samtidig opplever vi at verdien av grønne sertifikater, som gir en tilleggsinntekt for nye fornybare prosjekter, har falt, og det har oppstått usikkerhet rundt den videre prisutviklingen på sertifikatene. I tillegg til disse krevende markedsforholdene er grunnrenteskatten som legges på kraftselskapene blitt et stort problem. Utformingen av denne ekstraskatten gjør at nyanlegg, som har en vesentlig andel gjeld, vil kunne få en samlet skatt på mer enn 100 prosent av overskuddet. Nye vannkraftprosjekt beskattes i dag hardere enn nye oljefelt.

Markedsforholdene og den urimelige grunnrenteskatten gjorde at vi i 2016 besluttet å legge vårt største utbyggingsprosjekt, Sauland kraftverk, på is. Det var en tung avgjørelse etter at vi har lagt ned mye arbeid over mange år på et miljø- og klimavennlig utbyggingsprosjekt godkjent av myndighetene.

Skagerak Energi har en god posisjon i det grønne skiftet. Vår hovedvirksomhet, strømforsyning, er allerede 100 prosent klimavennlig. Fjernvarmeproduksjonen er 95 prosent basert på flis, varmepumper og spillvarme fra Yara. Kun for å dekke unormale etterspørselstopper må vi gripe til olje og gass for å sikre våre kunder tilstrekkelig varme. Vi jobber hardt for å få fornybarandelen enda høyere.

Vi er på kort tid blitt en betydelig leverandør av biogass til transportsektoren. Det er fremdeles et marked i sin spede begynnelse, men det er et område med et betydelig potensial i Norge. Alle kan ikke kjøre på el-motor. Vi leverer biogass til avfallsbiler og busser i Vestfold og Grenland. Fra sommeren 2017 vil vi også levere biogass til Nettbuss fra ny fyllestasjon i Moss. Også Posten Norge har inngått en avtale med oss. Biogass er et eksempel på en perfekt sirkulær bioøkonomi.

Anlegget produserer biogass basert på husdyrgjødsel og matavfall fra Vestfold og Grenland. Ut kommer biogass og tørrstoff som kan erstatte kunstgjødsel. Produksjon av kunstgjødsel gir utslipp av lystgass, som er en potent klimagass. Når biogassen forbrennes hindres også utslipp av klimagassen metan, som oppstår når avfall råtner uten oksygen. Restproduktet fra forbrenningen fra bussene er CO₂, som opptas av plantene som gir fôr til kyrene på gårdene. En perfekt grønn sirkel.

I tillegg til de nye krav til miljø og klima, går vi inn i en ny tid der storstilt digitalisering, «tingenes internett» og kunstig intelligens sammen med lokal produksjon og lagring av energi vil endre forretningsmodellene for strømforsyningen. Ingen vet helt hvordan endringene vil bli, men vi må klare å analysere situasjonen i dag og fatte strategiske beslutninger som vil få virkning i tiden foran oss. Skagerak Energi oppretter i 2017 en egen enhet for konsernutvikling, for å sikre at vi kan utvikle oss med disse forandringene vi vet vil komme.

Vi har i de siste årene med lave priser tilpasset investeringsnivået for å sikre vår fremtidige handlefrihet. I 2016 ble alle investeringer dekket over driften, samtidig som vi reduserte gjelden med 200 millioner kroner. Den underliggende inntjeningen er fremdeles lavere enn vi ønsker, men utviklingen er igjen positiv. Driftsresultat før avskrivninger (EBITDA) økte med 25 prosent fra året før og den bokførte egenkapitalen steg til 42 prosent.

Knut Barland
Konsernsjef

Eierstyring og selskapsledelse

Skagerak Energi styres av eierne gjennom krav fastsatt av generalforsamlingen og styret.

Eierskap

Eierskapet i Skagerak Energi er delt i tre aksjeklasser, der klasse A-aksjer gir ekstra innflytelse i lokaliseringsspørsmål. A-aksjene utgjør 33,38 prosent av aksjene og eies av de tre Grenlands-kommunene Porsgrunn, Skien og Bamble. Statkraft Regional Holding eier resten av aksjene. I tillegg er det vedtatt en aksjonæravtale som gir hver aksjeklasse vetorett også i enkelte andre saker av strategisk betydning, herunder ansettelse av konsernsjef. Aksjene i Skagerak Energi kan bare erverves av staten, Statkraft, kommuner og fylkeskommuner eller selskaper eiet av disse. Det foreligger en gjensidig forkjøpsrett til aksjene.

Styringssystem

Hovedelementene i Skageraks overordnede styringssystem består av:

- Vedtekter
- Visjon og verdier
- Ledelsens og ansattes ansvar
- Fullmakter
- Strategi, handlingsplaner og målekort
- Risikostyring
- Konsernprinsipper og retningslinjer
- Arbeidsprosesser og prosedyrer

Etisk ansvar

Skageraks forretningsprinsipper inneholder en beskrivelse av Skageraks forpliktelse til å opptre på en bærekraftig, etisk og sosialt ansvarlig måte og overholde alle gjeldene juridiske krav uansett hvor Skagerak opererer. Konsernet har utarbeidet et sett etiske retningslinjer som er gjeldende for hele konsernet, som også inkluderer forventninger til konsernets leverandører. Etikk og integritet blir til gjennom bedriftskultur og atferden til ledere på alle nivåer er styrende for hvilken retning selskapet går i. Skagerak har spesielt fokus på opplæring av ledere og viktigheten av å få dem til å gå foran med et godt eksempel og styrke den gode kulturen og verdiene som konsernet står for.

Ledelsens og ansattes ansvar

Klare og definerte roller og ansvarsforhold, samt riktig kompetanse, er en viktig forutsetning for god styring og internkontroll. God ledelse, effektiv organisasjonsstruktur, stillingsbeskrivelser og utviklingsplaner er underelementer i dette. Skagerak har satsset på en omfattende lederopplæring som i de siste par årene i stor grad har fokusert på tydelighet i lederrollen. Ledere har ansvar for å påse at aktiviteter innenfor deres ansvarsområde blir utført i samsvar med styringssystemet og gjeldende lover og forskrifter. Ledere er ansvarlig både for sin egen forretningsadferd og for sine ansattes atferd og etterlevelse. Hver enkelt ansatt er ansvarlig for å gjøre seg kjent med og utføre oppgaver i samsvar med kravene som settes i Skageraks styringssystem samt i gjeldende lover og forskrifter.

Fullmakter

Fullmaktstrukturen regulerer myndigheten og beskriver oppgaver og ansvar som er gitt konsernstyret, konsernsjef, styret i datterselskaper og ledelsen i datterselskaper.

Strategi, handlingsplaner og målekort

Styret vedtar konsern- og forretningsstrategier. Med store investeringsbehov og utsikter til lave priser, er strategi og langtidsplaner en kontinuerlig prosess som krever fleksibilitet for best mulig tilpasning til mer usikre og skiftende forutsetninger. Strategibehandlingen det enkelte år vil kunne veksle mellom å ta for seg utvalgte tema eller en mer fullstendig behandling av konsernets strategiske målbilde og veivalg. For å sette strategien ut i livet, anvendes handlingsplaner og målekort for konsern, selskaper og avdelinger. Målekortene inneholder nøkkeltall og indikatorer for de viktigste driverne for å nå de fastsatte målene. De ansatte får sine mål fastlagt gjennom den årlige mål- og utviklingssamtalen.

Risikostyring

Skagerak Energi ønsker å ha et bevisst forhold til risiko i alle deler av verdikjeden. Arbeidet med risiko skal gjøres med

utgangspunkt i målene for selskapets virksomhet. På alle nivåer skal man spørre: Hva kan gå galt, slik at målene ikke nås? En gang i året gjøres det en full gjennomgang av risikofaktorer i konsernet. To ganger i året legges det frem en rapport for styret, der ulike risikofaktorer identifiseres og drøftes. Det lages en tiltaksplan for å redusere risikoen for at noe går galt eller øke sannsynligheten for å oppnå en gevinst. Risikostyring skal være en naturlig måte å tenke på for alle som arbeider mot et mål og fattet beslutninger. Ved større prosjekter er risikovurdering før oppstart obligatorisk.

Konsernprinsipper og retningslinjer

Konsernprinsipper og retningslinjer beskriver hvordan ansatte i Skagerak skal forholde seg til en rekke områder hvor fagansvaret for en stor del ligger i stabene og går på tvers i konsernet. Prinsippene vedtas av konsernsjef, mens konsernretningslinjene vedtas av ansvarlig direktør. Konsernprinsippene er i stor grad samordnet med konsernpolicies i Statkraft.

Arbeidsprosesser

En god beskrivelse av arbeidsprosesser er viktig for sikkerheten og kvaliteten på det arbeidet som utføres. Arbeidsprosessene er bygd opp i et grafisk grensesnitt (LOSEN) ut mot ansatte, og det er i de siste årene nedlagt mye arbeid for få til forbedret oversikt på dette feltet. Et viktig poeng i arbeid med prosessene er at beskrivelsene skal tjene som grunnlag for videre forbedringer, både ved vurdering av meldte avvik og ved forbedringsarbeid i grupper. Kompetente prosesseiere skal være pådrivere for å effektivisere og forbedre hovedprosessene i Skagerak samt føre tilsyn med at prosessene etterleves.

Kontrollaktiviteter

Kontrollaktiviteter i styringssystemet rettes inn på tre nivåer (Første-, andre- og tredjelinje).

Førstelini omfatter medarbeidere og ledere i linjen (daglig styring og kontroll). Medarbeidere har et løpende ansvar for å gjennomføre etablert internkontroll gjennom sine daglige arbeidsoppgaver. Ledelsen i Skagerak har ansvar for å utforme,

gjennomføre og følge opp internkontroll innenfor sitt ansvarsområde, eksempelvis revidere og utforme fullmaktstrukturer og styrende dokumenter samt følge opp målekort og handlingsplaner, utføre stikkprøver, mv.

Andrelinje omfatter hovedsakelig stabsfunksjoner som HMS, controllerfunksjonen og virksomhetsstyring, samt prosesseiere. Prosesseierne skal legge til rette for og følge opp gjennomføringen av internkontroll som utføres av førstelini. Dette skjer i form av blant annet vurderinger av risiko og resultater, oppfølging av

styrende dokumenter og prosesser samt interne tilsyn. Som en viktig del av kontrollaktivitetene i første- og andrelinje anvendes avviksrapportering og registrering av forbedringsforslag. Registrering av avvik har i Skagerak hovedsakelig vært anvendt innenfor HMS-området, men vil utvides til å gjelde alle prosesser i Skagerak.

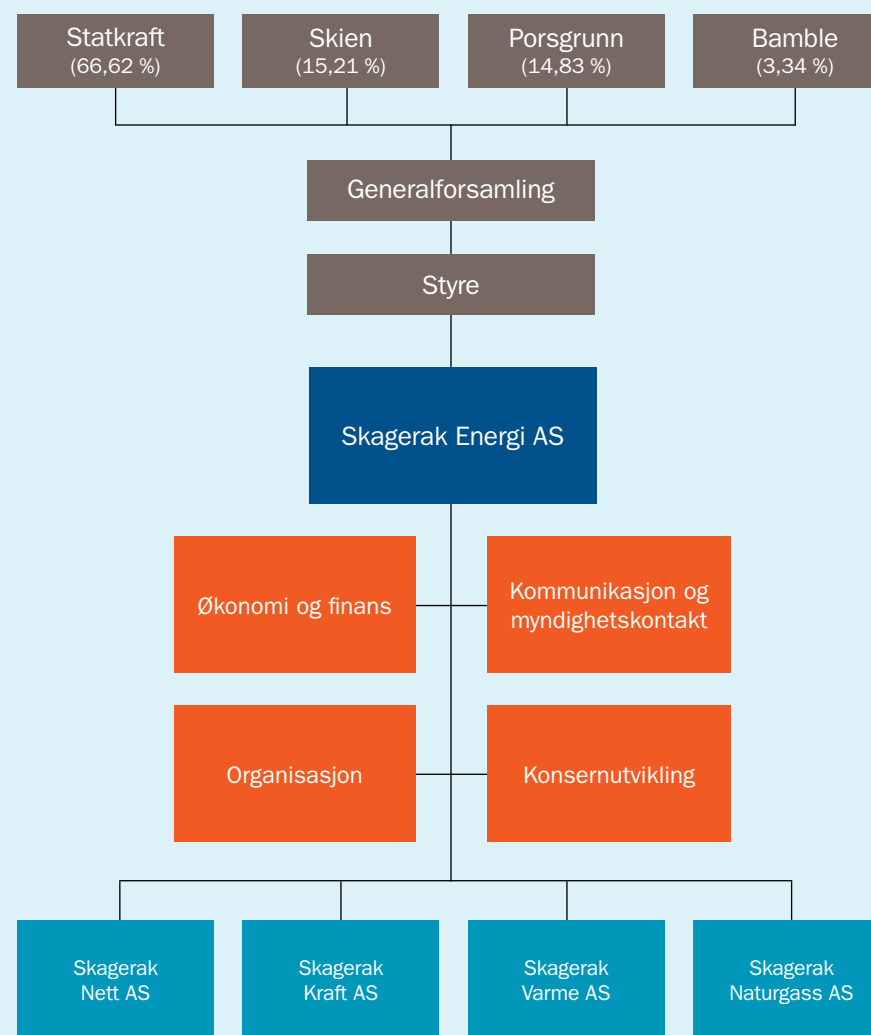
Tredjelinje omfatter funksjoner som er helt uavhengig av linjen, typisk revisjoner fra internrevisjon og eksterne revisjoner. I noen tilfeller anvendes også eksterne konsulenter for å vurdere kvaliteten på styringssystemet. Et tredjelinjeansvar innebærer å vurdere

om hele eller deler av styringssystemet er hensiktsmessig og fungerer etter forutsetningene.

Bedriftsdemokrati

I henhold til aksjelovens bestemmelser sitter tre representanter for de ansatte i konsernstyret. Tillitsvalgtarbeidet i Skagerak Energi skjer i Tillitsvalgtforum, der de tillitsvalgte fra de fem organisasjonene (ELogIT, Nito, Tekna, Delta og Fagforbundet) og konserntillitsvalgt møter, og i Konsernutvalget, der de tillitsvalgte møter konsernledelsen.

Konsernets organisasjon per 1. februar 2017

Konsernledelsen

Knut Barland
Konsernsjef

Barbro Malmgren
Konserndirektør
Organisasjon

Rune Laurantsen
Fung. konserndirektør
Økonomi og finans
Konserndirektør
Konsernutvikling

Kristian Norheim
Konserndirektør
Kommunikasjon og
myndighetskontakt
(Fra 1. mai 2017)

Torkil Jacobsen
Konstituert
Konserndirektør
Skagerak Nett

Geir Kulås
Konserndirektør
Skagerak Kraft

Flere muligheter med styrket balanse

Skagerak Energi har de siste årene bevisst styrket balansen og konsentrert driften om færre aktiviteter. Målet er å beholde den finansielle friheten og ha kompetanse til å treffe valg som sikrer en god avkastning på kjernevirksomheten.

Da kraftprisene ble halvert mellom 2010 og 2015 ble det lagt en finansiell strategi for å sikre selskapets handlefrihet. Ett av de viktigste målene var at kontantstrømmen etter skatt skulle være minst 20 prosent av rentebærende gjeld. Det har selskapet nå oppnådd, gjennom en bevisst konsentrasjon om kjernevirksomheten og ved å holde igjen på investeringer som ikke er helt nødvendige for å sikre forsvarlig drift og forsynings-sikkerhet.

Strategien om konsentrasjon om kjernevirksomheten startet i 2009, og Skagerak Fibernett ble solgt året etter. Avregnings- og faktureringsvirksomheten Metor ble integrert i Skagerak Nett.

I 2015 ble det lagt en ny strategi, der det ble besluttet å utvikle virksomheter utenfor kjernevirksomhetene Kraft og Nett, ved å finne samarbeidspartnere som kunne tilføre kapital og kompetanse. Det førte til at to tredjedeler av Skagerak Elektro ble solgt, og nå opererer under navnet Laugstol. For Skagerak Varme og Skagerak Naturgass vil det på sikt også være aktuelt å videreutvikle virksomhetene ved å ta inn partnere.

Eierskapet i Fjordkraft, som selger kraft til forbrukere, vurderes som en strategisk investering. Skagerak Energi eier 48 prosent av selskapet, de to andre eierne er BKK (48,85 prosent) og Statkraft (3,15 prosent).

Skagerak Kraft

Skagerak Kraft stod for nær 60 prosent av omsetningen i 2016 og har tradisjonelt vært den viktigste bidragsyteren til konsernets resultat. Skagerak Kraft har fulgt en strategi om vekst innenfor vannkraft og har økt produksjonen med 168 GWh/år siden 2010. Dette har skjedd både ved å øke produksjonen i eksisterende anlegg og ved å bygge nytt. Selskapet har en gjennomsnittlig årsproduksjon på 5,7 TWh.

I 2016 ble det besluttet å legge det største utbyggingsprosjektet, Sauland kraftverk, på is etter at det ble gitt konsesjon til å bygge ut om lag 190 GWh. Beslutningen avspeiler både usikkerheten i kraftmarkedet generelt, utviklingen av prisen på grønne sertifikater til nye prosjekter, samt utformingen av grunnrentebeskatningen.

Kraftmarkedet i Norden har gitt vesentlig lavere priser i de fem siste årene enn i de

ti foregående. Det er mye ny kraft på vei inn i markedet, og fokus på energieffektivitet øker. På den annen side antas befolkningen å fortsette å vokse. Samtidig vil flere utenlandskabler gi en sterkere tilknytning til markedet i EU og Storbritannia. Det er derfor vanskelig å ha en sikker oppfatning om prisene for de neste 5 – 10 år. I tillegg til de langsiktige faktorene, vil temperatur og hydrologiske forhold påvirke prisen fra år til år.

Skagerak Nett

Nettvirksomheten utgjør sammen med Skagerak Kraft kjernevirksomheten og har cirka 190 000 kunder i sitt konsesjonsområde.

Et nettselskap har monopol på driften i sitt område. Avkastningen i nettvirksomheten blir fastlagt av NVE i en forskrift. Det betyr at kapitalen i Skagerak Nett oppnår en moderat, men nokså stabil årlig avkastning, gitt at selskapet driver effektivt.

Nettvirksomheten er den delen av Skagerak-konsernet som har hatt de tyngste investeringene de siste årene. Det investeres i nye og bedre nettanlegg og nye og avanserte strømmålere hos alle kunder. Disse målerne eies av nettselskapet.

Skagerak Nett drøfter samarbeidsavtaler om drift med de andre nettselskapene i Telemark. Ved å utnytte én felles driftssentral kan selskapene både spare penger og oppnå en sikrere drift, og begge deler vil komme kundene til gode.

Usikkerhet rundt kraftforsyningen

Kraftforsyningen har utviklet seg i retning av et stadig større og mer integrert marked innenfor rammene av Energiloven fra 1990, med et felles nordisk marked og EUs liberalisering og sammenknytning av kraftsystemet på tvers av Europa. Et større marked vil i teorien gi mer forutsigbare priser.

Behovet for reduserte klimagassutslipp har i mange land bidratt til at kull- og gasskraftverk fases ut til fordel for fornybar produksjon gjennom ulike nasjonale incentivordninger. Disse nasjonale incentivordningene kommer i tillegg til EUs kvotehandel med CO₂-utslipp, som også har en direkte innvirkning på kraftprisene. I sum skaper dette stor usikkerhet for prisutviklingen.

Gjennom lokal produksjon av kraft ved hjelp av vindmøller eller solcellepaneler,

endres behovet for systemtjenester. Hvis kunder kan produsere strøm på taket sitt, vil de også ønske å kunne selge strømmen når de produserer mer enn de trenger selv.

I større bygg eller nye boligfelt kan man tenke seg at energibehovet dekkes gjennom en kombinasjon av egen produksjon, kjøp av strøm via nettet og mellomagring av energi i batterier eller i en elektrisk bilflåte. Det kan også være at det bli mer interessant å selge effekt enn energi. Dette stiller nye krav til nettselskapet, men gir også muligheter.

Hvordan endringer knyttet til kraftproduksjon og systemtjenester i nettet vil påvirke vår forretningsmodell er ennå uklart, men Skagerak Energi utforsker muligheter og følger utviklingen tett.

Skagerak Varme

Skagerak Varme har i de første årene hatt en svakere økonomisk utvikling enn ønskelig. Det har tatt tid å oppnå det volumet som er nødvendig for å sikre en lønnsom utnyttelse av kapasiteten i varmesentralene og rørene som frakter varmt vann til kundene.

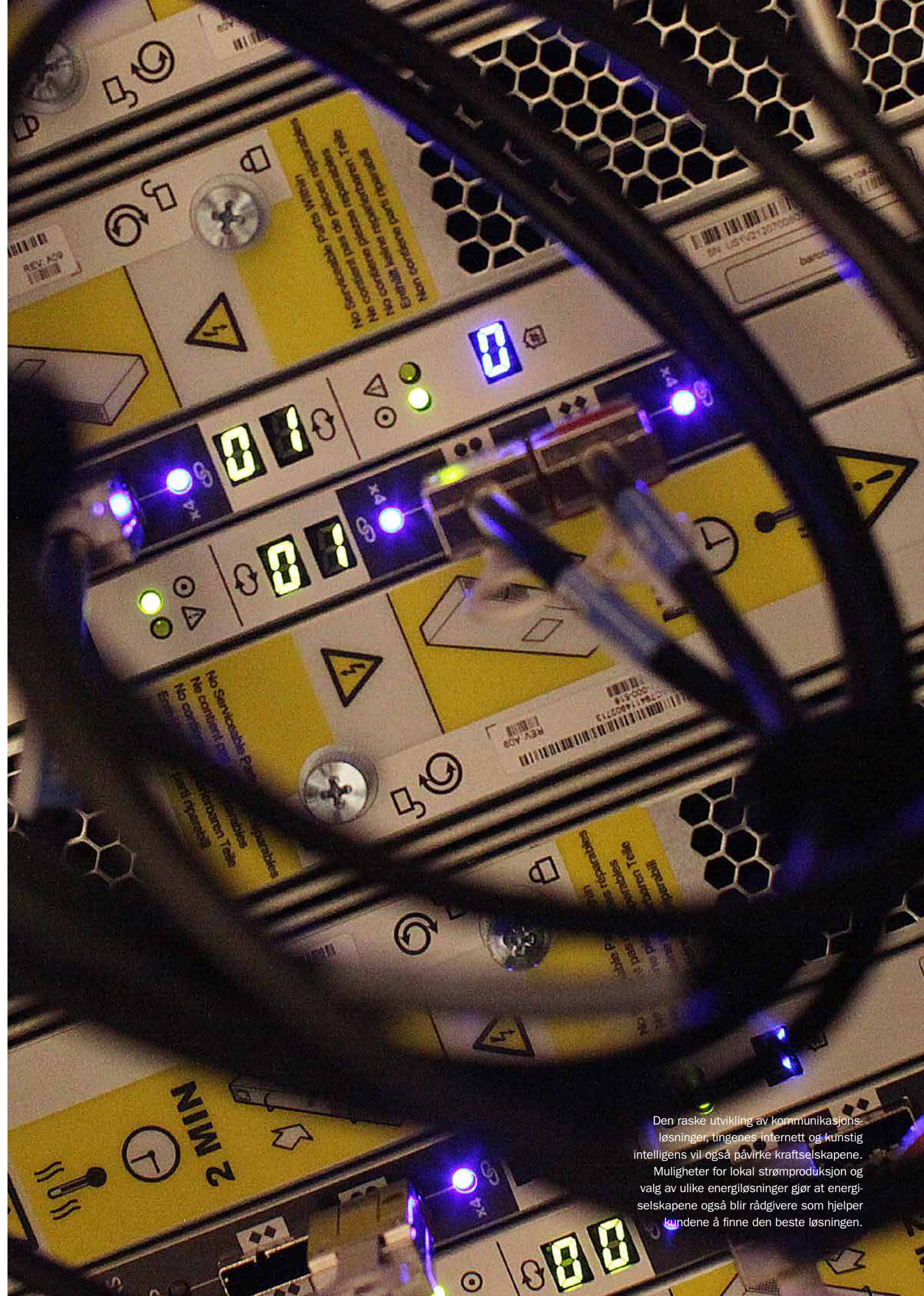
Det er nå lagt en ny strategi, basert på en mer realistisk vurdering av temperaturutviklingen, gitt de klimaendringer vi har observert i våre konsesjonsområder. Skagerak Varme har nå en meget god vekst med et positivt driftsresultat (EBITDA), og ventes å ville gi et positivt nettoresultat i 2020.

Biogass

Datterselskapet Skagerak Naturgass er i ferd med å dreie sin forretningsmodell fra salg av naturgass til en økende andel biogass. I løpet av 2016 har selskapet startet salget av biogass fra biogassprodusenten Greve ved Tønsberg til buss og renovasjonsbiler i både Vestfold og Grenland.

Det er betydelig potensial for produksjon av biogass i Norge ved å bruke kloakkslam, matavfall og ulike typer biologisk avfall fra jordbruket. Produksjonen er 100 prosent fornybar ved at de tre sluttproduktene inngår i et naturlig kretsløp: biogassen brukes som drivstoff; tørrstoffet erstatter kunstgjødsel og CO₂-utslippet tas opp av plantene som gir mat og før til mennesker og dyr.

Dette er et produkt som passer Skagerak Energis grønne profil og som vil kunne gi en betydelig verdiskapning i årene fremover.

Den raske utvikling av kommunikasjonsløsninger, tingenes internett og kunstig intelligens vil også påvirke kraftselskapene. Muligheter for lokal strømproduksjon og valg av ulike energiløsninger gjør at energiselskapene også blir rådgivere som hjelper kundene å finne den beste løsningen.

Skagerak Energi 2016 – et overblikk

Røttene til Skagerak Energi går tilbake til 1885, da Laugstol Bruk i Skien var først ute i Norge med elektrisitetsforsyning. Skagerak Energi ble etablert i sin nåværende form i 2001.

Visjon:

Skagerak Energi skal være en framtidsrettet leverandør av ren energi for velferd, vekst og utvikling.

Forretningsidé:

Skagerak Energi skal skape verdier for kunder, eiere og samfunn ved å:
Produsere, transportere og selge strøm.
Utvikle og levere energirelaterte produkter og tjenester.

Verdier:

Kompetent – Bruke kunnskap og erfaring til å nå ambisiøse mål og bli anerkjent som ledende innen vår bransje.

Ansvarlig – Skape verdier med omtanke for medarbeidere, kunder, miljø og samfunn.

Nyskapende – Tenke nytt, utvikle muligheter og skape løsninger.

Skagerak Naturgass kjøper og selger naturgass til bedriftskunder og investerer i lokale anlegg for lagring og distribusjon av gass. Selskapet har i 2016 startet salg av biogass til busser og renholds-biler fra Greve biogassfabrikk.

231 GWh levert energi

14 millioner kroner i EBITDA¹⁾

34 millioner kroner i investeringer

7 ansatte

Foto: Kjetil Borge

Skagerak Energi er organisert som et konsern med kjernevirksomheten samlet i datterselskaper. Morselskapet ivaretar konsernledelse, stab og støttefunksjoner for datterselskapene. Hovedkontoret ligger i Porsgrunn.

378 millioner kroner i årsresultat konsern

1308 millioner kroner i underliggende EBITDA¹⁾ konsern

660 millioner kroner i investeringer

610 ansatte

0 brudd på konsesjonsbestemmelser

KNUT BARLAND er konsernsjef

Skagerak Kraft driver vannkraftproduksjon i egne og deleide kraftverk.

5993 GWh produsert energi

48 kraftverk

956 millioner kroner i underliggende EBITDA¹⁾ konsern

104 millioner kroner i investeringer

123 ansatte

Skagerak Nett distribuerer strøm i Vestfold og Grenland og er et av Norges største nettselskap.

7045 GWh levert energi

16 933 kilometer strømnnett

190 496 nettkunder

396 millioner kroner i EBITDA¹⁾

470 millioner kroner i investeringer

373 ansatte

Skagerak Varme bygger og driver fjernvarmeanlegg i Vestfold og Telemark.

114 GWh levert energi

95 prosent fornybarandel

10 millioner kroner i EBITDA¹⁾

37 millioner kroner i investeringer

16 ansatte

Eierandeler i andre selskaper:

33,4 prosent av elektronetreprenørselskapet Laugstol AS (tidl. Skagerak Elektro)

48 prosent av landets nest største strømlleverandør, Fjordkraft

Eiere:

	Statkraft	66,62 %
	Skien kommune	15,21 %
	Porsgrunn kommune	14,83 %
	Bamble kommune	3,34 %

Hvordan fordeles verdiskapingen?

Skagerak Energis verdiskaping til fordeling i 2016 var på 1457 millioner kroner. Slik ble det fordelt:

38 % skatter og avgifter til stat og kommuner

25 % lønn og sosiale goder til de ansatte

14 % renter til långivere (Statkraft)

7 % utbytte til eierkommuner og Statkraft

17 % tilbakeholdt utbytte, til investeringer

Mer fornybar energi

Skagerak Energi er regionens ledende på utbygging av fornybar energi i form av vannkraft og har vekstambisjoner innen fornybar energi.

Status 2016:

168 GWh er realisert siden 2006

248 GWh er under utvikling

¹⁾ EBITDA = Driftsresultat før av- og nedskrivninger. "Underliggende EBITDA" er justert for urealiserte verdiendringer i kraftkontrakter.

Miljøhensyn skal vurderes på nytt

Vilkårene for de fleste av Skageraks reguleringsanlegg er nå oppe til revisjon. Spenningen er særlig knyttet til økte krav til minstevannføring og restriksjoner knyttet til bruk og tapping av magasiner.

Alle vassdragsreguleringer skal etter en viss periode opp til såkalte «vilkårsrevisjoner», der vilkårene som ble satt da konsesjon ble gitt, skal vurderes på nytt. Etter dagens regler skjer dette hvert 30. år.

I dette arbeidet skal hensynet til naturmiljøet og friluftsinnteresser veies opp mot eventuelle produksjonstap. Av hensyn til samfunnets behov for fornybar energi og eiernes økonomi, ønsker Skagerak å gjennomføre avbøtende tiltak, slik at dagens produksjonsnivå kan opprettholdes, samtidig som miljøforhold forbedres.

Revisjonen innebærer ingen fare for å miste konsesjonen og påvirker ikke private avtaleforhold, men den kan påvirke produksjonsevnen og dermed lønnsomheten til anleggene.

Nye krav - gamle verk

Det er bestemt at dagens standardvilkår skal gjelde for gamle anlegg når nye konsesjonsvilkår settes. Innføring av standardvilkår vil normalt ikke resultere i produksjonstap.

Dersom det settes krav om økt minstevannføring betyr dette tapt produksjonskapasitet: For hver liter

vann som ikke kan demmes opp og kjøres gjennom turbinen, oppstår det et tilsvarende produksjonstap.

NVE har estimert produksjonstapet som følge av mulige krav til økt minstevannføring til mellom 1,8 og 2,8 prosent av alle vannkraftressurser. Hvis man bruker disse antagelsene på Skageraks kraftverk, innebærer det et årlig tap på mellom 100 og 160 GWh.

Begrensninger i hvordan Skagerak Energi kan disponere magasinene vil påvirke både lønnsomhet og evnen til å forebygge flom.

Viktig fleksibilitet

En av mange fordeler med vannkraft er fleksibiliteten, at man kan produsere kraft – tappe magasinet – når behovet for kraft er størst og prisene høyest. Denne fleksibiliteten betyr mye for lønnsomheten for vannkraftprodusentene og forsyningssikkerheten til kundene.

Å kunne tappe magasinene tilstrekkelig er også viktig for å forhindre flomskader. Hvis det oppstår flom og vannet renner over demningen, fordi magasinet ikke er tappet nok ned, vil det kunne gi oversvømmelser i elven nedenfor, med flomskader som

resultat. Et våtere og varmere klima gjør faren for flom og flomskader større i fremtiden. Det er derfor viktig å opprettholde fleksibiliteten med hensyn til magasinenes fyllingsnivå.

Avveining

Argumentene mot denne fleksibiliteten er hensynet til at folk som bor langs magasinene enkelt skal kunne sette ut båten og drive fritidsfiske, det visuelle inntrykket, og at strengere reguleringer beskytter vegetasjonen i beltet ned mot vannet mot utvasking.

Revisjonen skal særlig vurdere skader og ulemper som ikke var forutsatt på konsesjonstidspunktet eller som i dag vurderes annerledes, som følge av endrede samfunnsforhold og verdsetting av miljøkvaliteter. Det er imidlertid ikke et krav at vilkårene i eldre konsesjoner må endres eller gjøres strengere. Hver konsesjon skal vurderes konkret. Det betyr at revisjonen også kan bety lettelser i konsesjonsvilkårene.

Vilkårsrevisjoner

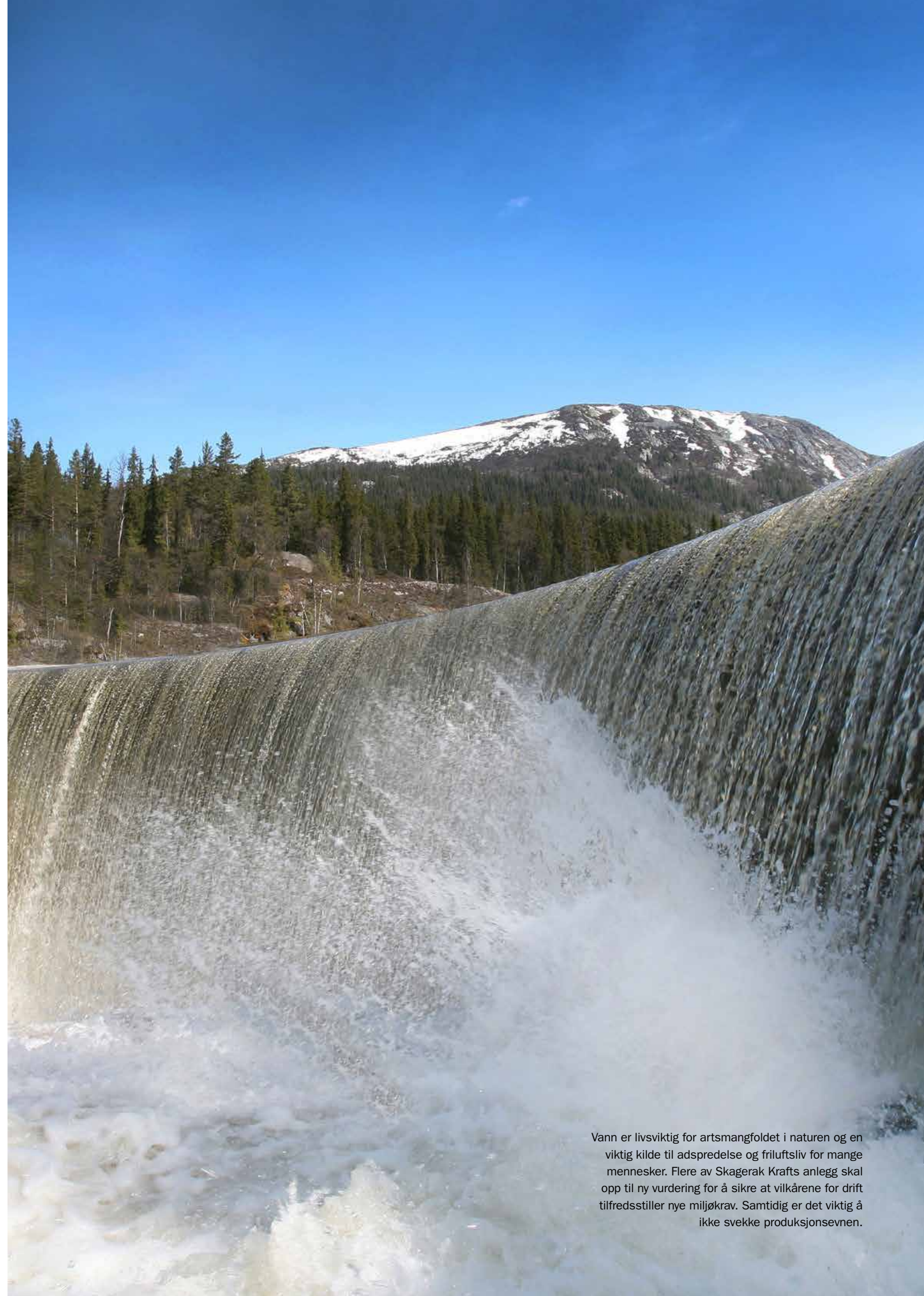
Alle som påpeker viktige allmenne interesser kan fremme krav om revisjon. Hovedformålet med revisjon av konsesjonsvilkårene er å bedre miljøtilstanden i regulerte vassdrag.

Dette skal aweies mot formålet med konsesjonen, som er klimavennlig kraftproduksjon. Det er bare konsesjonsvilkårene som revideres, ikke konsesjonen som sådan.

I en revisjon kan det stilles krav om tiltak for å avbøte skader og ulemper knyttet til:

- Magasinfylling og -tapping
- Vannføring og vannføringsvariasjon
- Vanntemperatur og vannkvalitet
- Hyppige endringer i vannstand og vannføring
- Vandringshindringer for fisk
- Naturmiljøet i og langs vassdraget
- Andre forhold som følger av utbyggingen, for eksempel veier, ferdsel, merking, kulturminner etc.

Nytteverdi skal veies mot kostnader og eventuell tapt produksjon.

Vann er livsviktig for arts mangfoldet i naturen og en viktig kilde til adspredelse og friluftsliv for mange mennesker. Flere av Skagerak Krafts anlegg skal opp til ny vurdering for å sikre at vilkårene for drift tilfredsstiller nye miljøkrav. Samtidig er det viktig å ikke svekke produksjonsevnen.

Avanserte strømmålere gir nye muligheter

I løpet av 2017 – 2018 skal 185 000 strømobonnenter få nye moderne strømmålere. AMS, avansert måle- og styringssystem, skal gi både kunder og nettselskap en enklere og mer lønnsom hverdag.

Mange sikringsskap har fremdeles sikringer av porselen med en måler som sakte dreier rundt. Nå kommer fremtiden.

Med AMS vil strømforbruket bli automatisk og kontinuerlig avlest, og man kan selv følge sitt løpende strømforbruk via internett.

Hvis strømmen blir borte, vil Skagerak Nett vite det like raskt eller raskere enn kunden. Strømmåleren er nemlig koblet til Skagerak Nett via 2 500 knutepunkter, som gir selskapet beskjed hvis strømmen går.

De nye målerne har innebygget sensorer som kan fortelle nettselskapet dersom det oppstår jordfeil, eller at spenningen hos kunde ikke er i henhold til gjeldende krav. Dermed vil målerne bidra til økt kvalitet på leveransene.

Mer økonomisk

Med AMS vil strømgjengen avspeile når på døgnet man bruker hvor mye strøm, og hva kostnadene i de forskjellige tidsperiodene er. Det betyr at man kan flytte aktiviteter fra den tiden av døgnet når prisen er høyest, til tider den er lavere. Sannsynligvis vil mange bli mer bevisste strømforbrukere, når eget forbruk kan følges time for time.

Det er også mulig å utnytte AMS til å innføre en timebasert nett-tariff, slik at incitamentet til å flytte forbruket vekk fra toppene blir enda sterkere. Ved å unngå

unødvendige forbrukstopper vil man kunne slippe å bygge et strømmåler tilpasset det høyeste tenkelige uttak av strøm.

På den måten vil kunden kunne påvirke både regningen for strømmen (energien levert) og for transporten (nett-tariffen). Det er som kjent kundene som også må betale for utbygging og drift av nettet gjennom nett-tariffen, som fastsettes av NVE. Jo rimeligere nettet driftes, jo bedre er det for kunden.

Nye muligheter

Hvis noen skulle ønske å produsere sin egen strøm gjennom solceller på taket eller en vindmølle i hagen, vil vedkommende også ønske å selge den strømmen hun har til overs. De nye målerne kan måle strøm som flyter i begge retninger, og gjør det mulig å beregne hvor mye man kjøper og hvor mye man selger.

Med AMS får nettselskapet mye ny informasjon om nettet. Parallelt med AMS-utrollingen installerer Skagerak Nett sensorer ute i linjene og ved knutepunktene. Det vil gjøre det enklere å forebygge strømbrydd, ved at komponenter varsler uregelmessigheter og kan skiftes ut før de ryker. Det vil også gi bedre muligheter til å omdefinere strømmen raskt ved strømbrydd, slik at færrest mulig blir berørt. Man trenger ikke lenger å sende ut

mannskaper for å finne feilen, bare for å reparere den.

Stor intern utfordring

AMS er nettselskapets største investeringsprosjekt noen sinne, med en budsjetttramme på 613 millioner kroner. Prosjektet har vært grundig forberedt gjennom en egen prosjektorganisasjon og implementeres ved hjelp av eksterne leverandører. Prosjektet stiller høye krav til både innkjøperkompetanse og IKT-kompetanse i organisasjonen, og vil bidra til å øke Skagerak Netts samlede kompetanse.

Ericsson skal levere sentralsystem og målere fra underleverandøren Aidon. Eltel Networks skal stå for installasjon av målerne. Prosjektet har spesifisert krav og etablert oppfølgingsrutiner for å sikre at det ikke inngås avtaler som kan mistenkes for sosial dumping. Kravene til HMS er de samme som for Skageraks egne ansatte.

Under gjennomføring av prosjektet er man forberedt på mer direkte kundekontakt. Men etter at prosjektet er gjennomført vil mye av arbeidet knyttet til rapportering og fakturering være automatisert. Kundene vil finne all informasjonen på Min Side på internett. Kostnadene ved nettdriften vil dermed synke til fordel for kunden.

Fakta om AMS

AMS skal installeres hos alle nettselskaper i Norge. Det er vedtatt av myndighetene gjennom en forskrift forvaltet av NVE.

Husholdninger: 2 284 127 nye målere

Totalt: 2 948 394 nye målere

Hytter og fritidshus: 322 913 nye målere

Samlede kostnader: 10 milliarder kroner

Næringsliv med forbruk over 100 000 kWh: 302 878 nye målere

Alle skal være ferdig installert innen 1. januar 2019.

Gate-/veilys: 20 025 nye målere

Annet: 18 451 nye målere

Kilde: NVE

AMS-prosjektet vil modernisere både styringen av nettvirksomheten og selve organisasjonen. Prosjektleder er Michael Rapp.

I mai 2017 begynner monteringen av nye AMS-målere for fullt ute hos kundene. Innen utgangen av 2018 skal nær 190 000 målere være installert i Grenland og Vestfold. Det betyr at dagens strømmålere skal byttes ut med nye digitale målere som kommuniserer direkte med nettselskapet.

Biogass viktig del av det grønne skiftet

Biogass kan bli svært viktig for det grønne skiftet innenfor transport. Det teoretiske potensialet tilsvarer 600 millioner liter diesel. Næringslivets organisasjoner tror biogass tilsvarende 300 millioner liter vil være i bruk innen 2030.

I rapporten «Veikart for næringslivets transporter», som er et innspill fra 12 næringsorganisasjoner til regjeringens Kommisjon for grønn konkurransekraft, forutsettes biogass å få en viktig rolle.

Rapporten anslår at det innen 2030 vil fases inn tre TWh biodrivstoff. Dette vil bidra til en reduksjon i utslipp av CO₂ på cirka 810 000 tonn. Det betyr en utslippsreduksjon fra næringslivets transporter på mer enn åtte prosent, og et viktig bidrag til Norges samlede utslippsreduksjon. EU har pålagt Norge å redusere innenlands utslipp av klimagasser med minst 40 prosent innen 2030 for de sektorene som ikke deltar i kvotehandel med CO₂. Det betyr at kuttene i transportsektoren må bli svært store i de neste årene.

Økende marked

I følge SSB utgjorde det samlede forbruket av biogass i Norge 308 GWh i 2015, en dobling fra året før. Av dette gikk 105 GWh til transport og resten til oppvarmingsformål. I Veikart for grønn transport er det lagt opp til en arbeidsdeling mellom tre ulike energibærere:

- El-motoren kommer med stor sannsynlighet til å erstatte forbrenningsmotoren på alle personbiler, varebiler og mange busser innen 2030. Dette vil fjerne den største andelen av utslipp fra mobile kilder.
- Biodiesel og biogass til forbrenningsmotorer vil bli brukt der det er for dyrt eller upraktisk med elektromotorer. Det vil si busser, tungtrafikk, anleggsmaskiner, skip og fly. Biogass er et miljømessig godt alternativ til naturgass (LNG) i maritim sektor.

Sirkulær biøkonomi

Fordelen med biogass er at produktet anses som 100 prosent miljø- og klimavennlig. Når bioavfall brukes til drivstoff slipper man dessuten at det slipper ut metan, som er en svært potent klimagass. Biogassen fra Greve baseres på matavfall og husdyrgjødsel, og

Kommunal- og moderniseringsminister Jan Tore Sanner ved Skagerak Energis nye biogassanlegg. Biogass kan konkurrere med diesel på pris og er dokumentert miljø- og klimavennlig.

etterhvert også avfall fra slam. Avfallet fra biogassproduksjonen er førsteklasse flytende biogjødsel som erstatter kunstgjødsel. Slik reduseres enda en utslippskilde, nemlig lystgass, som slippes ut ved produksjon av kunstgjødsel. Hele prosessen er sporbar med full kontroll over alle kilder.

Avansert biodiesel kan fylles rett på tanken på et dieselskjøretøy, men det settes store spørsmålstegn ved måten den produseres på i dag. Det gjelder både effekten på miljø og klima og faren for å fortrenge matproduksjon.

Biogass er kostnadmessig konkurranse-dyktig i forhold til avansert biodiesel, selv om man regner med den investeringen som må gjøres i kjøretøy.

Dobling i løpet av få år

I juni 2016 kunne 75 busser i Tønsberg og Grenland fylle tanken med biogass fra Greve Biogass i Tønsberg. Da hadde

renovasjonsbilene allerede brukt biogass en stund.

Det er nylig inngått en åtte års avtale med Nettbuss om salg av biogass til deres busser i Moss, med oppstart sommeren 2017. Fylleanlegget er under bygging.

Skagerak Energi solgte i 2016 30 GWh biogass, tilsvarende 3 millioner liter diesel, og en CO₂-besparelse på 8 100 tonn. Det samlede salget til transportsektoren var på 105 GWh i 2015, så Skagerak Energi er en stor aktør. Selv om markedet har økt i 2016, har Skagerak Energi en betydelig markedsandel av biogass til transportsektoren.

Biogassproduksjonen ved Greve Biogass kan dobles. Skagerak Energi kommer derfor til å jobbe hardt for å selge seg inn hos store flåteeiere, og slik bidra til klima- og miljøvennlig transport hos brukere som ikke kan regne med å bruke el-motor i overskuelig fremtid.

Kua midt i det økologiske kretsløpet

Gjødsel fra kua blir foredlet til biogass og naturlig «kunstgjødsel» som igjen spres på jordene, der nytt fôr dyrkes til kyrne på gårdene i Vestfold, som igjen produserer melk, kjøtt og mer gjødsel. Biogassen er 100 prosent fornybar energi.

Ved å bruke husdyrgjødsel og matavfall som innsatsfaktorer i Den Magiske Fabrikken ved Tønsberg, bidrar man til betydelig reduksjon i klimautslipp i landbruket. Samtidig produseres klimavennlig biogass og verdifull biogjødsel til produksjon av ny mat. Samarbeidet med landbruket er unikt, og har gitt anlegget status som nasjonalt pilotanlegg. Regjeringens målsetting er at 30 prosent av all husdyrgjødsel skal brukes til biogassproduksjon innen 2020.

Bak Greve Biogass, også kalt Den Magiske Fabrikken, står mange ulike aktører. Grenland og Vestfold Biogass

AS (Greve Biogass) er et kommunalt eid selskap, som er eid av Vesar AS, Vestfold-kommunene Horten, Holmestrand, Hof, Andebu, Tønsberg renseanlegg IKS og grenlandskommunene Porsgrunn, Skien, Kragerø, Siljan og Bamble.

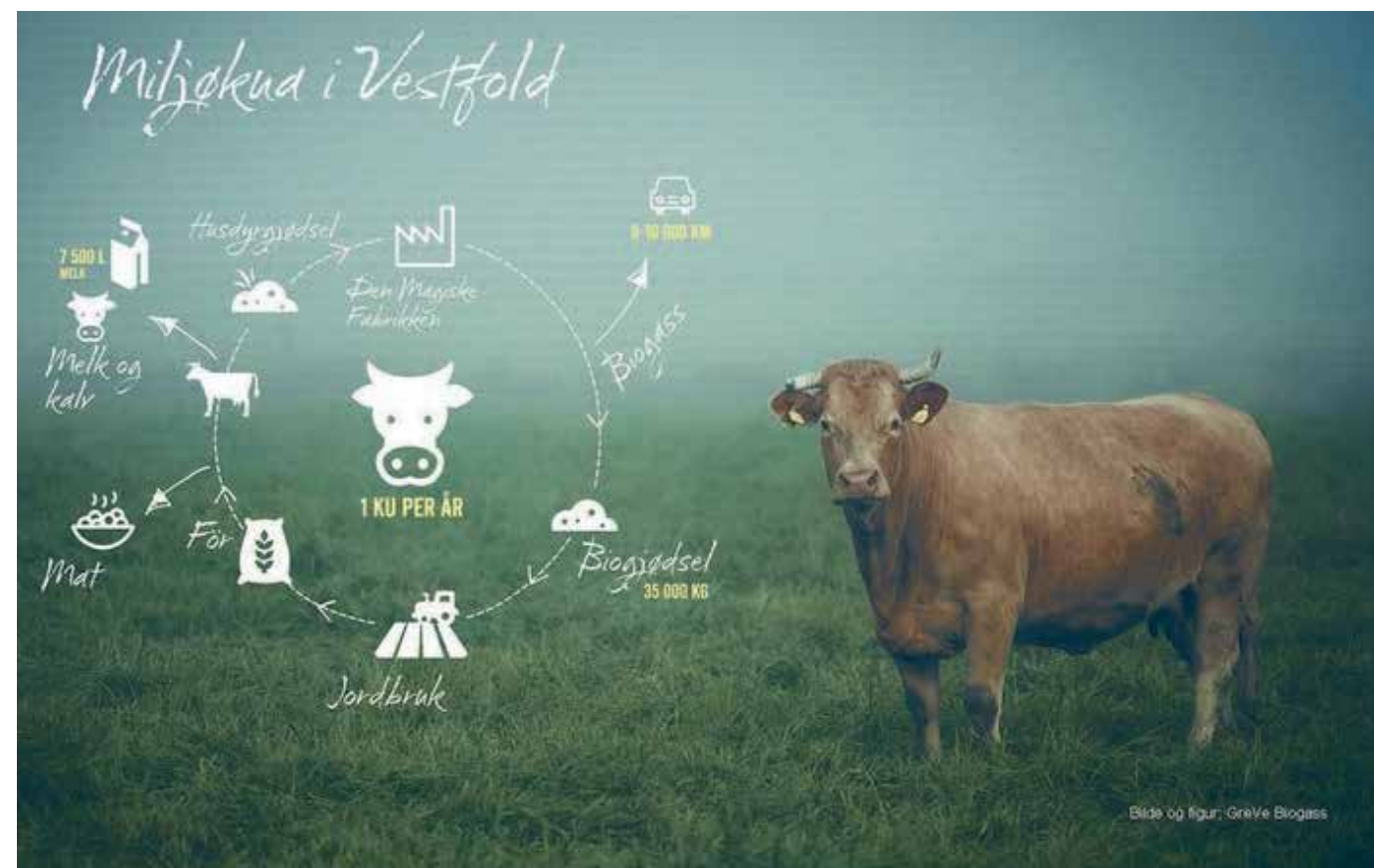
Driften av Den Magiske Fabrikken har vært ute på anbud, og det er Lindum som har fått ansvaret for driften. Greve Biogass samarbeider tett med ulike forretningsforbindelser for å benytte potensialet som ligger i prosjektet, blant annet veksthusnæringen og andre private aktører. Her er det sirkulær økonomi i

praksis, med stor klimagevinst for alle parter.

Det jobbes også med et kunnskaps- og opplevelsessenter i tilknytning til fabrikken, med mål om et integrert opplæringsprogram for elever fra barne-, ungdoms- og videregående skole.

Skagerak Naturgass oppgave er å selge og distribuere gassen.

Kilde: Greve Biogass

Blide og figur: Greve Biogass

Jakten på lønnsomhet

Skagerak Varme økte salget med 30 prosent til 114 GWh i 2016. Målet er å doble energisalget frem til 2020 og dermed utnytte anleggenes kapasitet bedre. Gjennom god drift i alle ledd er allerede brutto driftsresultat positivt.

Det er to ting som gjelder for å få god økonomi på en investering i fjernvarmeanlegg.

For det første må fyringsanleggets kapasitet og de store rørinvesteringene utnyttes fullt ut så raskt som mulig. Det betyr at alle anleggsprosjekt må gjennomføres innenfor plan og budsjett.

For det andre må fyringen av anlegget gjøres så billig som mulig. For et flisbasert fjernvarmeanlegg betyr det å unngå å måtte bruke olje og gass som spisslast, fordi oljen koster mer enn tre ganger så mye som flis. I tillegg ødelegger det for miljøregnskapet.

Økt salg

I Horten ble utbygging av 7 GWh ny fornybar varme til Karljohansvern-området ferdigstilt i tråd med planen i 2016, og kundene er satt i drift på fjernvarme. Dette innebærer en utvidelse til 15 GWh i Horten-området. Planen er å øke salget i dette området videre. Det vil gi en enda bedre utnyttelse av kapasiteten og dermed bedre inntjeningen.

I neste omgang venter en utvidelse av leveransene av spillvarme fra Yaras fabrikker, både til Porsgrunn by, men først og fremst til bygg i Herøya Industripark. I alt vil dette gi en økning på 16-18 GWh fra dette anlegget.

Frem til 2020 er planen å nå 170 GWh gjennom økt salg fra eksisterende anlegg. Selskapet vil da være i posisjon til å nå et positivt nettoresultat. I 2016 ble brutto driftsresultatet (EBITDA) 10 millioner kroner, mot to millioner kroner i 2015.

Kunnskap gir god drift

I tillegg til å koble til nye kunder raskt, for å sikre god utnyttelse av investeringen som er lagt ned i fyringssentraler og rør, er det avgjørende med god drift. I Skagerak Varme er målet å kunne bruke så mye fornybar energi som mulig. Det gir både lave kostnader og lavest miljøpåvirkning. For en flisfyrte varmesentral vil alternativet til flis være fyringsolje eller gass. Den

koster 3,5 ganger så mye, og vil dermed øke selskapets kostnader vesentlig. Ved å forberede seg på kalde dager, kan man få mer varme ut av flisovnen enn ellers. Dette ved at effekten i ovnene økes ved optimalisering av brensel og fyringsstyring. Da får man en høy grunnlastandel på biobrensel og tilsvarende mindre bruk av fossile energikilder. Dette er bare ett eksempel på hvordan man gjennom en optimalisering av driften kan bedre økonomien.

Jakten på ett-øringen

For et selskap med et salg av drøyt 100 GWh energi vil en besparelse på ett øre per kWh gi én million mer på bunnlinjen. Målet er å finne slike ettøringer i alle deler av selskapet og gradvis styrke lønnsomheten.

Det andre de ansatte i Skagerak Varme er enige om, er «å fokusere på neste kamp». Det nytter ikke å tro du skal bli

serievinner, hvis du ikke har fokus på neste seriekamp. Det langsiktige målet er stabil og god lønnsomhet, men på veien dit må mange kamper vinnes.

Varmt vann er en miljøvennlig måte å varme opp mellomstore og store bygg i tettbygde strøk, der infrastruktur-investeringen ikke blir for stor i forhold til samlet energileveranse. I 2016 hadde Skagerak Varme en fornybarandel på 95 prosent. Det betyr at bare fem prosent av energien ble produsert med fossile energikilder.

Klimaendringene, med mildere vintre, har gjort at selskapet har måttet justere sine vekstambisjoner. Mens tidligere planer baserte seg på den offisielle «normaltemperaturen» fra tidsperioden 1960 til 1990, har man laget en ny og oppdatert «normaltemperatur». Det gir 13 prosent lavere anslag for etterspørselen innenfor selskapet konsesjonsområder.

Administrerende direktør Svein Morten Rogn i Skagerak Varme jakter på ettøringer. En øres forbedring per kWh på 100 GWh gir én million kroner i økt inntjening per år.

Skagerak Energis arbeid med samfunns- ansvar

- Skagerak Energis samfunnsoppdrag er å sørge for sikker og stabil forsyning av fornybar energi som bidrar til vekst og velferd.
- Fornybar energiproduksjon bidrar til lavere klimautslipp. Samtidig skal vi belaste naturen minst mulig og ikke skade ansatte eller andre.
- Skagerak Energi er en motor for verdiskapningen i Vestfold og Grenland. Siden 2001 er det skapt 25 milliarder kroner til fordeling.

Vårt samfunnsoppdrag

Skagerak Energis samfunnsoppdrag er å sørge for sikker og stabil forsyning av fornybar energi som bidrar til vekst og velferd.

Elektrisk energi er viktig i Norge, og konsernet forvalter og utvikler samfunnskritisk infrastruktur. Ustabilitet eller stans i forsyning av elektrisitet kan få alvorlige følger, med tap av menneskeliv som ytterste konsekvens. Avbrudd i energiforsyningen vil gi sykehus, brannvesen og politi, vannforsyning, mobil- og data-kommunikasjon store utfordringer.

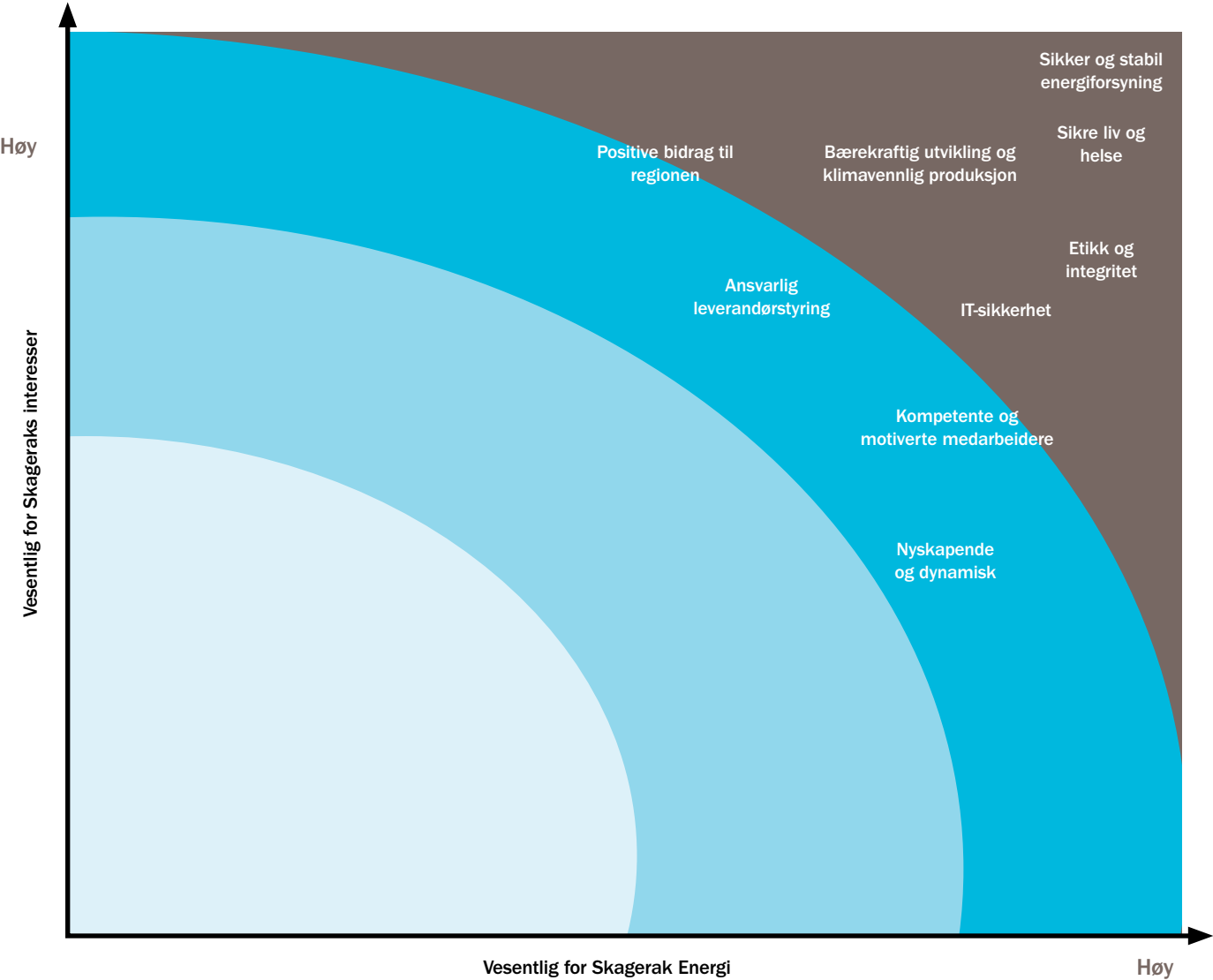
For industrien kan bortfall av kraftforsyningen bli svært kostbart fordi produksjonen må innstilles, og mange privathusholdninger har elektrisitet som eneste varmekilde.

Konsernets ressurser må prioriteres slik at samfunnsoppdraget innfris, og slik at det skapes langsiktige verdier for samfunn og eiere. Alle beslutninger og aktiviteter skal være preget av ansvarlighet og våre viktigste interessenters behov og forventninger. Høy kompetanse og god risikostyring på alle områder skal sikre balanse mellom verdiskapning og det å unngå tap eller skade på liv, naturmangfold eller andre verdier.

Skagerak Energi har gjennomført en vurdering av hvilke områder som må

prioriteres slik at konsernet kan utføre samfunnsoppdraget på en ansvarlig måte.

Alle områdene i figuren er viktige. Prioriteringene er gjort med bakgrunn i konsernets strategi og interessentanalyse. Enkelte områder er utdypet i rapporten. Det er lagt vekt på å beskrive hvorfor områdene anses som vesentlige, hvordan konsernet arbeider med områdene, og hva som er de viktigste resultater. Rapporten er utarbeidet med utgangspunkt i Global Reporting Initiativ (GRI) sitt rammeverk for rapportering på samfunnsansvar.

Samarbeid og dialog med interessenter

Tilknytning til regionen er viktig for Skagerak Energi. Tre av regionens kommuner har eierandeler i konsernet, og Skagerak Energi er en av regionens store arbeidsgivere.

I tillegg er konsernet en betydelig oppdragsgiver for lokalt næringsliv. Skagerak Energis virksomhet er avhengig av en rekke ressurser som er verdifulle for samfunnet, og en rekke viktige samfunnsfunksjoner er avhengige av konsernet.

Samfunnsutviklingen bidrar til at folks avhengighet av strøm øker, og måten strømmen brukes på endres i retning av høyere forbrukstopper og mer lokal produksjon hos forbruker.

Produksjon og distribusjon av fornybar energi bidrar til å begrense globale klimaendringer. Samtidig vil konsernets aktiviteter i noen grad medføre lokale naturinngrep, og påvirke rekreasjonsområder. Økt verdiskapning og langsiktig vekst skal oppnås gjennom bærekraftig forvaltning av naturressurser, og gjennom et konstruktivt samarbeid med interessenter.

En stadig mer kompleks verden betyr at interessentenes informasjonsbehov

øker. Skagerak Energi har i 2016 jobbet videre med å utvikle samarbeid og dialog med våre interessenter. Den eksterne rapporteringen er utviklet med ambisjon om å gi interessentene bedre innsikt og grunnlag for diskusjon. Kommunikasjon og dialog med våre interessenter skal prioriteres i enda høyere grad fremover.

INTERESSENTGRUPPE	HVA ER DE OPPTATT AV?	ARENA FOR DIALOG
Eiere (Statkraft og kommunene Skien, Porsgrunn og Bamble)	Sikker, effektiv, lønnsom og ansvarlig produksjon og distribusjon av klimavennlig og fornybar energi.	Eiermøter, styremøter og andre formelle møter. Rapportering og løpende dialog med Statkraft-konsernet.
Ansatte	Sikkerhet på arbeidsplassen Medbestemmelse Jobbsikkerhet Kompetanseutvikling Omdømme	Ansattes representanter i styret Ulike konsernutvalg og partssamarbeid Interne informasjonsmøter Organisasjonsundersøkelser Medarbeidersamtaler Daglig drift
Kunder (Industri- og næringskunder og privatkunder)	Kapasitet, kvalitet og sikker energiforsyning Prisnivå Miljøpåvirkning Rask kundebehandling	Konsernets web-side og Facebook Arbeidsoppdrag i felt Informasjonsbrev, annonser Konferanser, messer Møter og ad-hoc dialog på saksbasis Kundesenter
Vertskommuner	Sikker, effektiv og ansvarlig drift Skånsomme naturinngrep og ivaretagelse av naturmangfold Økonomiske og andre positive bidrag	Systematisert i forbindelse med revisjoner og nye konsesjoner Møter og ad-hoc dialog på saksbasis
Lokalbefolkning	Sikre anlegg og tilgang til naturområder Skånsomme naturinngrep og ivaretagelse av naturmangfold Sikre og trygge arbeidsplasser Økonomiske og andre positive bidrag	Systematisert i forbindelse med revisjoner og nye konsesjoner Møter og ad-hoc dialog på saksbasis
Naturverninteresser og -organisasjoner	Sikre anlegg Skånsomme naturinngrep og ivaretagelse av naturmangfold	Dialog ved revisjoner og nye konsesjoner Møter og ad-hoc dialog på saksbasis
Myndigheter	Kapasitet, kvalitet og sikker energiforsyning Sikre anlegg Sikker og ansvarlig drift og utbygging i tråd med regelverk og tillatelser	Tilsyn Møter og kommunikasjon i forbindelse med revisjoner og nye konsesjoner Møter og ad-hoc dialog på saksbasis
Leverandører	Betalingsevne Kompetanse og prestisjeprojekter Forretningsetikk i anskaffelser	Anskaffelsesprosesser Møter og ad-hoc dialog for oppfølging i kontraktsperiode Konferanser, messer, kurs

Sikkert og helsefremmende arbeidsmiljø

Medarbeiderne er Skagerak Energis viktigste ressurs. Konsernets arbeidsmiljø skal være sikkert og helsefremmende, ivareta liv og helse, samt skape høy arbeidsglede og sikre effektivt drift av konsernet.

Det er en forutsetning for Skagerak Energi at konsernets beslutninger og gjennomføring av aktiviteter er basert på medvirkning og involvering og preget av ansvarlighet og omtanke for alle som blir berørt.

Skagerak Energis mål er ingen skader på liv og helse, lavt sykefravær og høy trivsel. Konsernet skal ha et godt psykososialt og fysisk arbeidsmiljø preget av mestring og arbeidsglede, uten fare for helseskadelig eksponering.

Det arbeides systematisk og kontinuerlig for å utvikle organisasjonens bedriftskultur slik at den kjennetegnes av tillit, åpenhet, vilje til etterlevelse av krav, god risikoforståelse og vilje til forbedring. Skagerak Energi har vært IA-bedrift siden 2002, og det legges stor vekt på tidlig dialog for å forebygge og unngå fravær, samt tilrettelegging og oppfølging slik at sykemeldte raskt tilbakeføres til arbeid.

Lavere sykefravær

Konsernets sykefravær ble 3,1 prosent i 2016, mot 3,8 prosent året før. Gjennomsnittlig sykefravær i bransjen var 4,0 prosent i 2015 og gjennomsnittlig sykefravær i norsk arbeidsliv de tre siste årene har vært 6,3 prosent. Det gjennomføres organisasjonsmålinger hvor resultater analyseres og legges til grunn for arbeidsmiljørelaterte forbedringstiltak i alle enheter. Det har i 2016 vært en gjennomføringsgrad på 97 prosent av besluttede tiltak.

Skagerak Energi har flere velferdstilbud, der ansatte kan velge å være fysisk aktive, delta på ulike velferdsarrangement eller benytte bedriftshytter ved sjøen og på fjellet. For å kunne bidra til at selskapets ansatte skal finne god balanse mellom jobb og fritid, tilbys blant annet en fleksibel arbeidstidsordning.

Konsernet har avtale med godkjent bedriftshelsetjeneste, og det gjennomføres årlige arbeidshelseundersøkelser og andre kartlegginger av helse og fysisk arbeidsmiljø. Det utarbeides handlingsplaner som følges opp i arbeidsmiljøutvalg både på konsern- og

OMRÅDE	RESULTATER		
	2016	2015	2014
Sykefravær	3,1 %	3,8 %	3,7 %
Antall personskader med fravær/medisinsk behandling	4	7	3
H2 (antall personskader pr. million arbeidede time)	4,2	6,8	2,9
Antall arbeidshelseundersøkelser	213	205	235
Antall deltakere på sikkerhetskurs (FSE)	375	524	464
Antall entreprenører på sikkerhetskurs (FSE)	250	215	—
Antall deltakere på førstehjelpskurs	408	474	472

selskapsnivå. Bedriftshelsetjenesten deltar i relevante møter i arbeidsmiljøutvalgene, og at selskapene får faglig bistand ved behov.

Risiko forbygges nøye

Konsernets viktigste risikoområder relatert til liv og helse er identifisert og ligger til grunn for valg av arbeidsmetoder, krav til opplæring og bruk av verne- og sikkerhetsutstyr. Eksempler på risikofylt arbeid i Skagerak Energi er arbeid på eller nær elektriske anlegg, arbeid i høyden eller arbeid ved demninger og regulerte vassdrag og i utmark.

Konsernet hadde fire personskader blant egne medarbeidere i 2016. Skagerak Energi stiller de samme krav til sikkerheten for entreprenører som til egne medarbeidere, og arbeidsbetingelser skal være i henhold til gjeldende lovverk for alle som utfører arbeid for konsernet.

Flere av konsernets anlegg er i områder hvor folk ferdes for rekreasjon og friluftsliv, og skal være forsvarlig sikret.

Ansvar i linien

HMS er et linjeansvar. Det gjennomføres HMS-risikovurderinger på mange nivåer, og disse ligger til grunn for risikoreduserende og forebyggende tiltak. Oppdaterte og levende prosedyrer for arbeidsmetoder og bruk av verne- og sikringsutstyr er eksempler på viktige tiltak for å redusere risiko. Viktige forebyggende tiltak er blant annet opplæring, avviks- og forbedrings-

arbeid og observasjonsrunder med fokus på atferdsbasert sikkerhet (ABS). Skagerak Energi etterlever norsk HMS-lovgivning, og gjennomfører regelmessige interne tilsyn for å ivareta internkontroll i tillegg til mer omfattende konsernrevisjoner og tilsyn fra myndigheter. Det gjennomføres grundig granskning av alvorlige hendelser og nestenulykker med alvorlig potensial. Det er forventet at alle medarbeidere bidrar til åpenhet og melder HMS-relaterte avvik og forslag til forbedringer. Konsernet måler antall avvik og forbedringsforslag, og sikrer at det er et høyt aktivitetsnivå og at uønskede forhold korrigeres raskt.

Kompetente og motiverte medarbeidere

Økende konkurranse og rask teknisk utvikling øker behovet for endring. Dette krever at Skagerak Energi har motiverte og kompetente medarbeidere.

Skagerak Energis prinsipper for styring av humankapital (HR) er fokusert på de tre hovedområdene strategisk kompetansestyring, ledelse og organisasjonsutvikling, og kultur, arbeidsmiljø og samarbeid.

Kompetansestyring

For Skagerak Energi er faglig opplæring og utvikling av ansatte et viktig virkemiddel for å motivere, videreutvikle og beholde kompetente medarbeidere. I forbindelse med den årlige mål- og utviklingssamtalen avtales det trenings- og opplæringsplaner med den enkelte ansatte. Konsernet har fokus på strategisk kompetanseplanlegging og styrt kompetanseoverføring basert på selskapenes forretningsplaner. Konsernets leder- og medarbeiderprinsipper ble revidert i 2016, og er inkludert i alle individuelle mål- og utviklingssamtaler fra 2017. Gjennom disse samtaler sikres systematisk evaluering av både arbeidsprestasjoner og atferd. Alle ansatte i Skagerak Energi skal ha en god forståelse for hvilken atferd og hvilke holdninger som forventes av den enkelte.

Konsernet støtter relevant etter- og videreutdanning for sine ansatte, og det blir gitt støtte for å gjennomføre

eksterne master- og bachelorprogrammer. Gjennomføringen av både eksterne og interne opplæringstiltak koordineres hovedsakelig gjennom Skagerak Kompetanse. Det tilføres også viktig kompetanse gjennom selskapenes forsknings- og utviklingsprosjekter.

Stort rekrutteringsbehov

Gjennomsnittsalderen i deler av konsernet er relativt høy. Mer enn 100 medarbeidere er mer enn 60 år, og mer enn 200 er mer enn 50 år. Mange som nærmer seg pensjonsalderen innehar viktig kompetanse, og overføring av kunnskap er viktig. I en tid med rask teknologisk utvikling gir dette også en mulighet for å rekruttere nødvendig ny kompetanse.

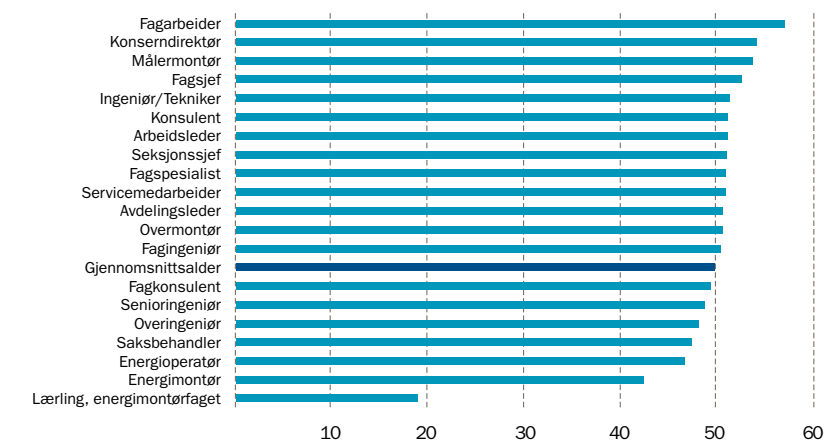
I konsernet er mulighetene til ansettelse, kompetanseutvikling, avansement og øvrige arbeidsvilkår uavhengig av kjønn og sosial, etnisk og kulturell bakgrunn. Med mål om å oppnå en bedre kjønnsbalanse i ledelsen er det identifisert og igangsatt tiltak. Omlag femten medarbeidere har gjennomført NHOs program Female Future de senere årene, et program som har som formål å stimulere kvinner til ledende stillinger og styreverv.

Et balansert arbeidsliv

Bedriften legger generelt vekt på tiltak for å møte medarbeiderne i ulike livsfaser. Det er tilrettelagt for fleksibel arbeidstid, slik at medarbeidere har mulighet for å tilpasse arbeidstiden sin til egen situasjon. Konsernet legger spesielt vekt på å tilrettelegge arbeid for ansatte med helseutfordringer, en av flere viktige årsaker til stadig synkende sykefravær. Det har også vært stilt praksisplasser til disposisjon for eksterne med behov for arbeidstrening eller utprøving av arbeidsevne.

Ved utgangen av 2016 hadde Skagerak Energi 610 ansatte, hvorav 451 menn og 159 kvinner (26 prosent). Av konsernets 69 ledere er 17 kvinner (25 prosent). Konsernstyret har 9 medlemmer, hvorav 2 av de aksjonærvalgte og 2 av de ansattevalgte er kvinner. I 2016 har konsernet hatt to traineer i samarbeid med Trainee Telemark.

GJENNOMSNITTSALDER ULIKE STILLINGER

Sikker og stabil forsyning av fornybar energi

Brudd på strømforsyningen kan få store konsekvenser for liv og helse og for næringslivets økonomi, i tillegg til den ulempen et strømbrudd medfører for kundene. Skagerak tar ansvaret for en sikker og stabil strømforsyning på alvor.

Skagerak Energi forvalter og utvikler samfunnskritisk infrastruktur. Ustabilitet eller stans i forsyning av elektrisitet kan få alvorlige følger:

- Avbrudd i energiforsyningen til viktige samfunnsfunksjoner som sykehus, brann og politi, vannforsyning, mobil- og data-kommunikasjon kan medføre tap av menneskeliv som ytterste konsekvens.
- Avbrudd eller dårlig kvalitet i energi-forsyningen til industrien kan bli svært kostbart fordi produksjonen må innstilles.
- Mange privathusholdninger har elektrisitet som eneste varmekilde.

Samfunnsutviklingen bidrar til at folks avhengighet av strøm øker. En rask teknologiutvikling bidrar både til endrede behov og forventninger, og til flere mulige løsninger. Skagerak Energi møter disse utfordringene gjennom utvikling og investeringer i en moderne infrastruktur og gjennom høy kompetanse.

Rask endring krever høy kompetanse

Bransjen er underlagt strenge krav og retningslinjer, og Skagerak Energi har god dialog med myndighetene for å sikre etterlevelse av regelverket. Det forventes en ansvarlig og kunnskapsbasert forvaltning av miljø og ressurser. Effektiv planlegging og drift av konsernets anlegg er nødvendig for å oppnå sikker og stabil produksjon og distribusjon av fornybar energi. Konsernet har medarbeidere med høy kompetanse som sikrer god produksjonsplanlegging, stabil drift og gode beslutninger for utbygging eller rehabilitering av anlegg. Analysemetoder og kompetanse utvikles gjennom egne forsknings- og utviklingsprosjekter, og i samarbeid med anerkjente selskap og institusjoner.

I valg av nye linjetraseer for distribusjon vurderes både miljø- og klimamessige utfordringer. Skagerak Nett har redusert total lengde luftlinjer (høyspent og lavspent) med

nesten 500 kilometer de siste fem årene, og økt lengde nedgravet kabel og sjøkabel med 620 kilometer i den samme perioden.

God avbrudds-statistikk

Sikker forsyning betyr at Skagerak Netts ca 190 000 sluttbrukere skal ha færrest mulig avbrudd. Eventuelle feil skal oppdages raskt og utbedres sikkert og hurtig. Avbruddenes antall og varighet benyttes aktivt i målstyringen. Skagerak Netts resultater for gjennomsnittlig antall avbrudd over tre minutter hos kunder har vært stabilt og betydelig under landsgjennomsnittet. Skagerak Nett økte antallet avbrudd noe fra 2015 til 2016. Det voldsomme snøværet og kulden tidlig i november var først og fremst årsaken til økningen. (Se egen sak).

Gjennomtenkt vedlikehold

Regionalnettanleggene i Skagerak Nett har generelt god tilstand i hele området, og samtidig pågår det kontinuerlig utvikling og utbedring som gir forbedret nettstruktur og høyere kapasitet. Et eksempel er prosjektet "Solum koblingsstasjon" som skal forsyne ny dobbeltsporet jernbanetrasé mellom Porsgrunn og Larvik fra 2018. I selskapets distribusjonsnett skal det gjennomføres flere tiltak for å heve standarden.

Skagerak Nett benytter oppdaterte bygge- og vedlikeholdsstandarder. Det har de siste årene særlig vært oppmerksomhet på ettersyn og avviksretting. Det er i 2016 ferdigstilt to større prosjekter med fokus på merking og tekniske avvik. Vedlikeholdssystematikken er forbedret og det er innført endrede intervaller for ettersyn og frister for å korrigere avvik. Endringene er godt innarbeidet og følges opp regelmessig.

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) gjennomfører årlige tilsyn. Eventuelle funn blir systematisk håndtert innenfor de frister DSB gir. I tilsynsrapporten fra DSB etter tilsynet høsten 2016 fikk Skagerak Nett svært god tilbakemelding

vedrørende standarden på anleggene som ble kontrollert.

IKT viktig verktøy

Valg og utvikling av IKT-systemer er vesentlig for å tilrettelegge for sikker og stabil produksjon og distribusjon av energi. Konsernet er avhengig av en IKT-infrastruktur og sikkerhetsløsninger som fungerer optimalt og er tilrettelagt for fremtiden. Spesifikasjoner endres raskt, og selskapenes IKT-plattform må støtte opp under den dynamiske utviklingen. Bransjen er i økende grad eksponert for dataangrep, og konsernet prioriterer ressurser for å forebygge dette gjennom solide barrierer. I tillegg til god faglig kompetanse og gode tekniske løsninger, er det viktig med generell årvåkenhet hos alle ansatte, gode rutiner for adgangskontroll og sikkerhetsklarering. IKT-arbeidet er en ressurskrevende aktivitet som er i kontinuerlig og rask utvikling, og anses grunnleggende for at konsernet skal utvikle seg og fortsatt være en fremtidsrettet leverandør av energi.

Konstant beredskap

Skagerak Energi må i tillegg til å arbeide forebyggende på alle områder også være forberedt på å håndtere akutte situasjoner. Skagerak Nett og Skagerak Kraft har driftssentraler som kontinuerlig overvåker anleggene. Disse igangsetter og koordinerer nødvendige tiltak. Konsernet har et helhetlig kvalitetssystem med arbeidsprosesser og instruksjoner, og det er høyt fokus på god etterlevelse og sikker atferd, i tillegg til kompetanse og skikket for alt personell som arbeider på og nær våre anlegg. Beredskapssituasjoner koordineres fra driftssentralene og tilhørende koordineringsrom. Det øves regelmessig for å sikre at planverk er oppdatert og kjent, og at beredskapsledelse og vaktmannskaper er godt forberedt på å håndtere situasjoner som kan oppstå.

Mannskapene var ute i dyp snø for å rette feil etter en dramatisk vær-situasjon som førte til mange avbrudd i strømmettet i november 2016. Her er Lars Petter Strand (t.h.) og Oddbjørn Vårli (t.v.).

Full mobilisering etter omfattende strømbrudd

5. - 6. november 2016 falt store mengder tung, våt snø over Sør-Norge. Snøen frøs til og ble liggende på trær og linjespenn, og førte til et stort antall jordfeil og fasebrudd som følge av trær som falt over linjene og store islaster på ledningene. Resultatet ble den mest alvorlige feilsituasjonen i selskapets historie.

Feilene fordelte seg over alle kommunene i forsyningsområdet - spesielt i områdene litt inn fra kysten. Kommunene Larvik og Lardal ble sterkest berørt både med antall feil i distribusjonsnettet og med en stor feil i regionalnettet som ga et strømavbrudd for 23 000 kunder.

I alt 41 264 kunder ble berørt. De fleste fikk strømmen tilbake etter noen minutter,

men flere enn 4 500 kunder opplevde avbrudd i mer enn 12 timer. De siste hyttene var uten strøm i fem dager.

I en situasjon med kaldt vær innebærer dette fare for liv og helse. Det oppsto, så vidt vi kjenner til, ingen alvorlige skader hos våre kunder.

Straks omfanget av situasjonen ble kjent ble alle tilgjengelige mannskaper i egne rekker satt inn. I tillegg ble det leid inn mannskaper fra fire eksterne leverandører. Det var hele tiden høy bemanning på driftssentralen og i kundesenteret. I alt var cirka 200 mennesker i aksjon gjennom helgen og frem til beredskapssituasjonen ble avblåst fredag 11. november.

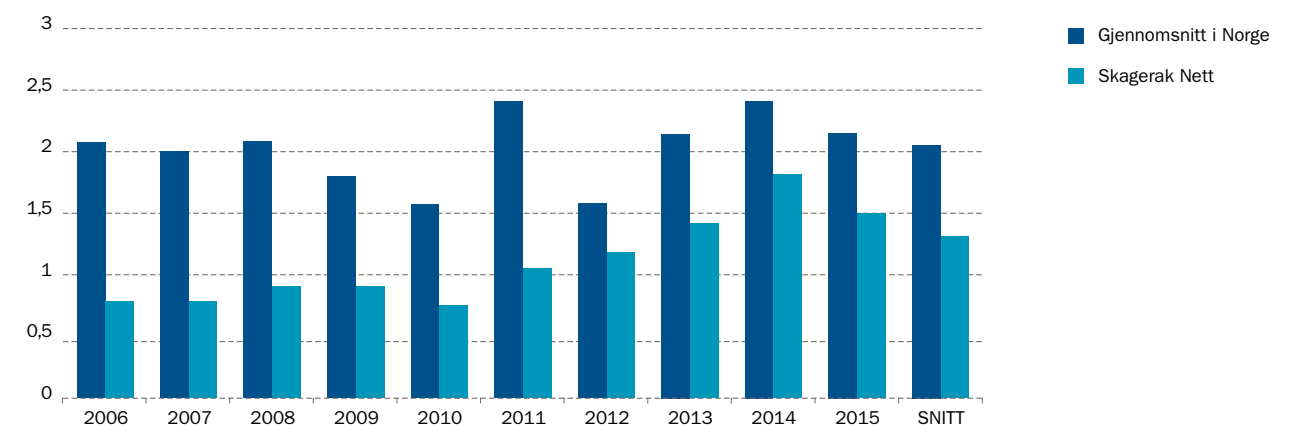
Mannskapene ble rullert og hvilt for å sikre at arbeidet ble utført forsvarlig. Det oppsto ingen personskader, til tross for vanskelig fremkommelighet i dyp snø, vanskelige arbeidsforhold på feilstedene og vanskelige arbeidsoperasjoner.

Selskapets kostnader knyttet til strøm-utfallet kom på mer enn 20 millioner kroner.

Krisesituasjonen viste at beredskapen fungerer, men også at det er forbedringspunkter. Det gjelder blant annet:

- Kommunikasjonen med kundene
- Følge forhåndsdefinert prioritering ved gjenoppretting
- System og rutiner for effektiv disponering av mannskaper til de enkelte feilrettingsoppdrag

ANTALL STRØMAVBRUDD PER KUNDE OVER 3 MINUTTER (SAIFI)

Bærekraftig utvikling og klimavennlig produksjon

Samfunnsutviklingen bidrar til økt etterspørsel av energi, samtidig som Paris-avtalen krever at utviklingen skal være bærekraftig. Dette må møtes med økt produksjon av fornybar energi og redusert bruk av fossile energibærere.

Skagerak Energis produksjon og distribusjon av fornybar energi bidrar til å begrense globale klimaendringer. Konsernets overordnede mål er at all utbygging og drift skal være i overensstemmelse med prinsippet om bærekraftig utvikling. Dette ivaretas blant annet ved:

- Forsvarlig forvaltning av vannressursene og ivaretagelse av naturmangfold
- Gode standarder for drift, systematisk vedlikehold og tilsyn av anlegg
- Gode arbeidsmetoder og teknologi for å hindre utslipp av forurensende stoffer
- Ansvarlig leverandørstyring

Det har ikke vært brudd på konsesjonsvilkår knyttet til regulering av vassdrag i 2016. Det har heller ikke forekommet andre hendelser med alvorlige konsekvenser for miljøet.

Totale avfallsmengder er redusert fra 1237 tonn i 2015 til 973 tonn i 2016, og sorteringsgrad av avfall er betydelig forbedret fra 65 prosent i 2015 til 85 prosent i 2016. Konsernet har i 2016 fortsatt å tilrettelegge for bruk av private el-biler, og det er etablert flere ladepunkter for slike.

Skagerak Kraft har opprettholdt sin miljøsertifisering etter ISO 14001. ISO-sertifiseringen innebærer at Skagerak Kraft har et aktivt forhold til de områder hvor selskapet kan påvirke miljøet, og kontinuerlig reduserer miljøpåvirkningen. Kvaliteten i selskapets miljøarbeid og etterlevelse av ISO 14001-standarden kontrolleres årlig av DNV-GL.

Skagerak Kraft vektlegger god styring av vassdragene for å sikre effektiv drift og verdiskapning. Dette bidrar til samfunnssikkerheten i form av flomdempende tiltak i situasjoner med store nedbørsmengder, som er særlig viktig i en tid med hyppigere ekstremvær. Det legges generelt stor vekt på etterlevelse av konsesjoner, samt selvpålagte restriksjoner som i enkelte vassdrag er strengere enn konsesjonskravene. Eksempler på avbøtende tiltak er årlig utsetting av ca. 70 000 småfisk og transport av ål forbi alle fem kraftverk i Kragerøvassdraget, slik at ål som har vandret oppover i vassdraget tilbakeføres til havet uten å bli skadet.

For øvrig er Skagerak Kraft aktivt med og bidrar til finansiering av andre miljø- og klimarelaterte forskningsprosjekter igangsatt av NVE og Miljødirektoratet, som

utføres av anerkjente institusjoner som SINTEF, NTNU og NINA og Høgskolen i Sørøst-Norge.

Skagerak Kraft har i 2016 opprettholdt fokus på forbedring av tekniske barrierer mot utslipp i alle anlegg. Rehabilitering av alle transformatorgruber ble ferdigstilt i 2016, og risiko for lekkasje av oljer og kjemikalier fra disse er dermed betydelig redusert. Det har i 2016 også vært gjennomført et pilotprosjekt med skimmerløsning for lensekummer, som en ekstra barriere for å fange opp eventuelle utslipp inne i en kraftstasjon. Prosjektet skal evalueres i 2017, og hvis dette anses som vellykket, vil løsningen installeres i flere anlegg.

Skagerak Nett etablerte i 2016 en miljøstrategi med egen miljøpolitikk og miljømål. Den har bidratt til at selskapet det siste året har forbedret sortering av avfall og økt miljøbevissthet blant alle ansatte. Selskapet sikrer helhetlige vurderinger i all rehabilitering og utvikling av nettet, og tar hensyn til miljø- og klimamessige utfordringer. Blant annet ved å forsterke nettet, velge optimale linjetraseer og redusere luftlinjer til fordel for

Det kan samle seg mye avfall ved kraftverksinntakene. Ved rensk av varegrinder og lenser, samles avfallet opp og kjøres til avfallsstasjonene der avfallet sorteres. Flere vassdrag der Skagerak opererer kraftverk har utløp direkte i sjøen. Arbeidet med å fange opp plasten er et lite bidrag for å hindre at mer plast havner i havet. Bildet er fra Tinnelva.

nedgravet kabel. Et eksempel er prosjektet Nettforsterking Grenland. Når dette prosjektet ferdigstilles tidlig i 2017, har det bidratt til vesentlig forbedret nettstruktur og høyere kapasitet, samtidig som mer enn 50 km med høyspentlinjer og master er fjernet i tettbygd strøk.

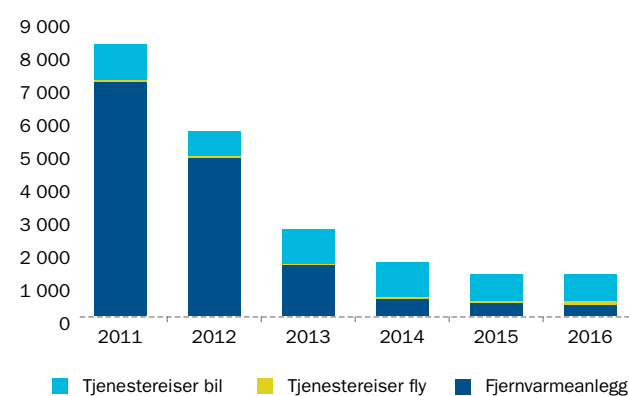
Innen 2020 er Skagerak Netts målsetning å ha installert oljeutskillere eller automatiske oljemålere i alle selskapets utendørs transformatorgruver. Ingen andre energiselskap i Norge benytter overvåkingssystem for miljø sikker tømning av regnvann fra gruver i tilsvarende utstrekning. Systemet garanterer mot oljeutslipp og gir mer effektiv vedlikehold.

Skagerak Varme har ambisjon om helt fossilfri varmeproduksjon i alle sine anlegg innen 2020. Selskapets utslipp av CO₂ var 231 tonn i 2016, og utslippene er redusert med 97 prosent fra 2011. Fornybare energileveranser fra Skagerak Varmes fjernvarmeproduksjon i 2016 var 105 GWh.

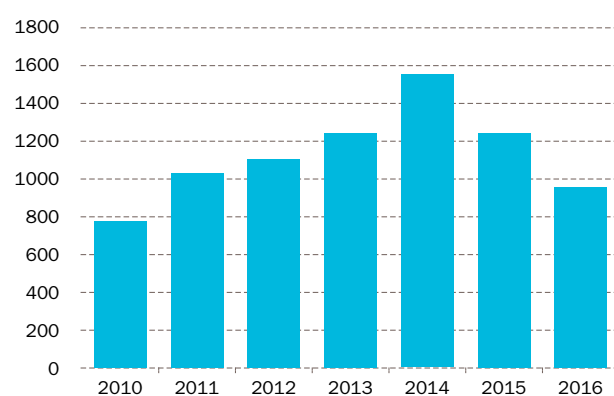
Varmesentraler slipper også ut nitrogenoksider (NO_x) og støv. Skagerak Varme har utslipp som ligger betydelig under hva som er tillatt. Selskapets utslipp av NO_x i 2016 var mindre enn 120 mg/Nm³, mens grensen er 300 mg/Nm³. Utslipp av støv var mindre enn 2 mg/Nm³, og grensen er 75 mg/Nm³.

Skagerak Naturgass bidrar til det grønne skiftet ved å levere biogass, som først og fremst erstatter bruk av diesel i transportnæringen. Biogass er et klimanøytralt drivstoff produsert av organisk avfall fra husholdninger og landbruk. Bruk av biogass bidrar til at ressurser i avfallet gjenbrukes, i tillegg til betydelige reduserte klimagassutslipp og reduserte utslipp av nitrogenoksider (NO_x), svoveldioksid (SO₂) og støv, sammenlignet med bruk av diesel. Skagerak Naturgass leverte i 2016 ca. 30 GWh biogass, og andelen som er levert til kjøretøy erstatter ca. 2,6 millioner liter diesel. Dette betyr at klimagassutslippene i regionen ble redusert med ca. 8 400 tonn CO₂.

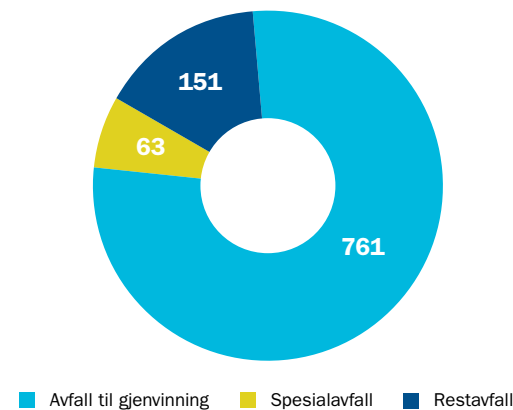
FOKUS PÅ LAVERE CO₂-UTSLIPP tonn

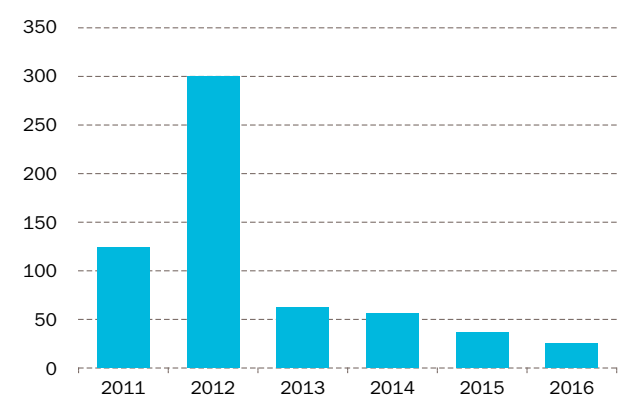
TOTAL AVFALLSMENGDE tonn

AVFALLSSORTERING tonn

UTFASING AV OLJE TIL FJERNVARME tonn

Masai Girls Leadership School åpnet 2016

I november åpnet representanter for Skagerak Energi den nye skolen for jenter i landsbyen Talek, som ligger i Mara Naboisho Conservancy i Kenya. Skolen er en del av arbeidet med å skape en bærekraftig utvikling i hele området.

Det første kullet på 16 elever begynte i januar 2017. Skolen er en internatskole der jentene bor og får utdanning over en periode på 3 år.

Jentene er bare 12-13 år når de flytter inn på internatet. Normalt giftes masaijentene bort i ung alder, men når de flytter vekk for å gå på skole brytes til en viss grad også de forventede tradisjonene.

Skolen er en del av det grønne senteret som skal være et ressurscenter for utdanning, grønn energi og styrking av kvinners rettigheter. Skageraks ansatte og bedriften er den største bidragsyteren, men ikke den eneste.

Skagerak Energi støtter også kurs i rettinger og yrkesopplæring for unge kvinner, samt spare- og lånegrupper i området. Cirka en tredjedel av Skageraks ansatte

har engasjert seg som personlige givere i Naboisho-prosjektet. Hvert år trekkes det ut to givere som reiser på prosjektbesøk til Kenya.

Vant pris

Naboisho Conservancy mottok den gjeveste prisen da African Responsible Tourism Awards hadde sin årlige kåring i 2016. Landsbyprosjektene Skagerak Energi, Agder Energi og Dyreparken sammen med Strømmestiftelsen bidrar til, er blant tiltakene som er berømmet under kåringen.

I juryens begrunnelse heter det:

«Fire års arbeid med konsultasjoner med 554 landeiere lå bak opprettelsen av Naboisho Conservancy. 94 prosent av dem

valgte å lease ut eiendommen sin gjennom et holdingsselskap, ledet av egne valgte ledere. Lokalsamfunnet får direkte og konkrete fordeler av at naturen og dyrelivet bevares. Ingen annen aktivitet gir så stor direkte inntekt til folket som Naboisho Conservancy. Naboisho Conservancy har vært en pioner i kontrollert beite og helhetlig eiendomsdrift. Det er en sameksistens mellom vilt og kveg, der interessene til de ville dyrene såvel som masaienes husdyr blir ivaretatt og gjensidig respektert. Ordet Naboisho betyr «komme sammen» på masaispråket og er akkurat hva Naboisho handler om.

Skagerak Energi bruker Strømmestiftelsen som bistandsfaglig partner. Gjennom dem er det etablert kontakt med Basecamp Foundation som styrer det lokale utviklingsarbeidet i Naboisho. Her er prosjektdeltagere fra Skagerak, representanter fra Strømmestiftelsen og Basecamp Foundation sammen med lokale skolebarn samlet etter åpningen. Foto: Strømmestiftelsen.

Forny et støtte til idretten

Skagerak Energi støtter både topp- og breddeidrett i sitt distrikt. Flaggskipene er Odds fotballag og Larvik HKs damehåndball. En ny avtale med Odd sikrer klubben 20 millioner over fem år.

Samarbeidet med Odd har pågått i 20 år, og i 2006 tok Skagerak Energi rollen som både generalsponsor og arenasponsor. Selskapet har dermed hatt en nøkkelrolle i å sikre at Grenland har hatt en toppklubb i norsk fotball. Fra 2017 er rollen noe redusert, i tråd med ny sponsorstrategi. Skagerak Energi fortsetter som arenasponsor og stadion fortsetter å hete Skagerak Arena, men har oppgitt posisjonen som generalsponsor.

Samarbeidet med Odd har også fått et faglig og miljømessig innhold ved at det skal gjøre Skagerak Arena til Norges mest miljøvennlige fotballarena, og Odd til Norges mest miljøvennlige fotballklubb. Det planlegges nye miljø- og energiprojekter som kommer i tillegg til sponsravtalen.

Larvik håndball har med Skagerak Energi som hovedsponsor siden 1992 tatt posisjonen som Norges suverent beste lag, og også blitt et av Europas beste klubbtag for damer. Den sportslige reisen Larvik har hatt er uten sidestykke i norsk idrettshistorie: Larvik har spilt alle NM-finaler de siste 15 årene og bare tapt én av dem. Siden starten i 1990 er klubben blitt seriemester 18 ganger, 15 ganger siden årtusenskiftet. Avtalen med Larvik løper til sesongen 2018.

De to topplagene er en kraftig stimulans til breddeidretten i regionen. Dette understøttes ved at Skagerak Energi gir draktstøtte til yngre lag og sponser mindre idrettsklubber og -arrangementer.

ANDRE STØRRE SPONSORATER:

Skagerakfestivalene
Porsgrunn Internasjonale Teaterfestival
Parkjazz
Du verden - Sjøfartsmuseum
Hold Norge Rent / Strandryddedagen

I alt ble det brukt cirka 10 millioner kroner på sponing i 2016.

F.v. Daglig leder Einar Håndlykken, Odd; konsernsjef Knut Barland, Skagerak Energi; styreleder Trond Hauvik, Odd; og kommunikasjonssjef Thor Bjørn Omnes, Skagerak Energi er fornøyde med at ny avtale mellom Odd og Skagerak Energi er på plass.

Verdier for 25 milliarder kroner skapt siden 2001

Skagerak Energi har skapt verdier for nesten 25 milliarder kroner siden starten i 2001. Verdiskapningen svinger med kraftprisene, men påvirkes også av andre forhold.

Skagerak Energi har vært en motor for verdiskapningen i Vestfold og Grenland siden starten i 2001. I løpet av disse 16 årene er det skapt verdier for 24 993 millioner kroner. De nesten 25 milliardene har vært delt mellom fire viktige parter: Skatt til stat og kommuner, utbytte til eierne, renter til kreditorer og lønn til de ansatte.

Verdiskapningen defineres som inntekter fratrullet vareinnsatsen og teknisk nedskrivning av anlegget. I tillegg kommer resultatandel fra tilknyttede selskaper, som er blitt en betydelig post (106 millioner kroner i 2016) de siste årene på grunn av gode resultater i Fjordkraft. Inntektene genereres i alle datterselskaper, med Skagerak Kraft som den største bidragsyteren, med nesten 60 prosent. Det er også denne delen som svinger mest fra år til år.

Offentlig sektor får inntekter i form av inntektsskatt, grunnrenteskatt, eiendomsskatt og arbeidsgiveravgift. Andelen betalt skatt og avgifter synker sjelden under en tredjedel, og har vært oppe i over 40 prosent. Da er ikke beskatning av ansattes inntekter med i regnestykket.

Andelen til brutto lønn varierer med samlet verdiskapning, men har sunket fra 34 prosent i 2015 til 25 prosent i 2016. Dette er ikke uttrykk for en annen avlønning, men

skyldes at relativt mange ansatte er tatt ut av konsernet ved salget av majoriteten av aksjene i det tidligere datterselskapet Skagerak Elektro, nå Laugstol. Dette selskapet stod for en vesentlig andel av lønnen, men en beskjeden andel av verdiskapningen i konsernet.

De tre kommunene Skien (15,21 prosent), Porsgrunn (14,83 prosent) og Bamble (3,34 prosent) har til sammen litt over en tredjedel av aksjene i Skagerak Energi og mottar en tilsvarende andel hver av utbyttet på 114 millioner kroner for 2016. Resten eies av Statkraft. Statkraft er også Skageraks Energis hovedfinansieringskilde og mottok 180 millioner kroner i renteinntekter på utlånt kapital, i tillegg til 66 millioner kroner i utbytte på aksjekapitalen.

I perioden fra 2006 til 2015 ble selskapets egenkapital redusert med 2,7 milliarder kroner ved at eierne tok mer i utbytte enn totalt resultat etter skatt i perioden. Det er vedtatt en utbyttepolitikk som skal sikre at selskapet klarer å gjennomføre viktige investeringer i kraftutbygging og nett uten at egenkapitalandelen blir for lav. I tråd med dette holdes det i år igjen 256 millioner kroner til å styrke selskapets balanse.

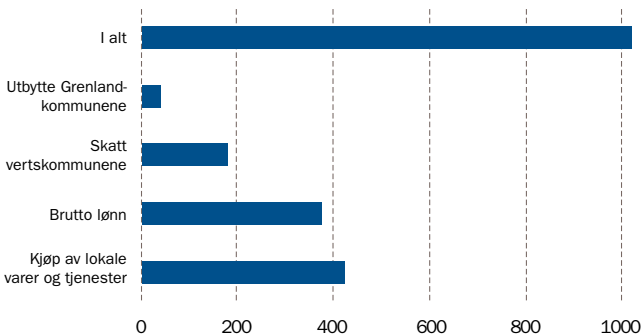
Vertskommuner er kommuner der Skagerak betaler eiendomsskatt for

ulike typer anlegg, konsesjonsavgifter og naturressursskatt. Disse merker lite til prisnedgangen. Den samlede skatten til disse kommunene utgjorde 184 millioner kroner, mot 187,5 millioner i 2015. Vertskommunenenes andel av verdiskapningen i selskapet var 12,3 prosent - 32,6 prosent av de samlede skatter og avgifter fra selskapet i 2016.

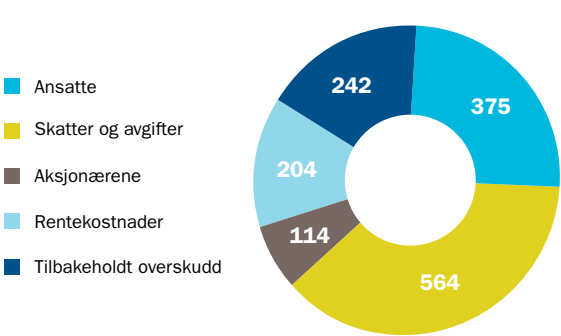
Sirdal kommune topper listen med 17,9 millioner kroner i skatt fra Skagerak Energi i 2016, en nedgang på en halv million kroner fra året før. Hakk i hel følger Hjartdal, Bykle, Nore og Uvdal, og Nord-Aurdal. 30 kommuner mottok én million kroner eller mer i skatt fra Skagerak Energi.

Skagerak Energi er en betydelig motor for næringslivet der selskapet har kontorer og anlegg. I 2016 ble det investert og kjøpt varer og tjenester for mer enn 1,2 milliarder kroner. Hvis man antar at en tredjedel kjøpes lokalt, betyr det at det sprøytes 420 millioner kroner inn i lokalt næringsliv. I tillegg kommer inntektene fra de ansatte, skatteinntekter og utbytte til kommunene. Alt i alt genererte konsernet derfor lokal etterspørsel for mer enn én milliard kroner. Det betyr at konsernet genererer mer enn 1000 arbeidsplasser utover de 610 egne ansatte, basert på et normalt forholdstall mellom antall ansatte og den aktiviteten som skapes.

BIDRAG TIL LOKAL ØKONOMI I 2016 millioner kroner

VERDISKAPING 2016 millioner kroner

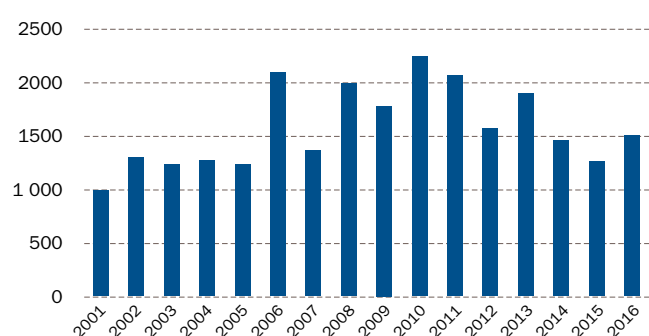

NØKKELTALL, SKAGERAK ENERGI AS

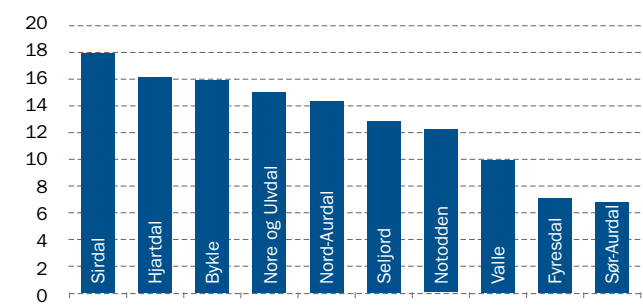
SAMFUNNSANSVAR	ENHET	2012	2013	2014	2015	2016
SYKEFRAVÆR OG PERSONSKADER						
Sykefravær	%	4,6	3,6	3,7	3,8	3,1
Personskader med fravær eller medisinsk behandling	antall	14	5	7	8	4
H2 (antall personskader pr. million arbeidet time)	#	10,4	3,7	5,7	6,8	4,2
FJERNVARME						
Ikke fornybar fjernvarme	GWh	27,5	8,1	5,2	4,2	9,0
Fornybar fjernvarme	%	85	87	86	85	95
Rør fjernvarmeanlegg	km	32	34	33	44	46
Vannforbruk fjernvarmeanlegg	tonn	922	5 107	1 089	31 136*	1 850
ENERGIFORBRUK						
Elektrisitet						
Pumpekraft	GWh	24,6	21,4	27,1	31,2	21,6
Elektrokjel til fjernvarmeanlegg	GWh	3,9	3,9	1,4	1,5	1,6
Kontorbygg	GWh	6,3	4,6	4,04	4,1	4,6
Kraftstasjoner	GWh				4,5	4,3
Trafostasjoner	GWh					3,3
Brensel/ drivstoff						
Naturgass fjernvarmeanlegg	tonn	947	348	92	83	78
Olje	tonn	301	59	54,1	41,2	28
Drivstoff til kjøretøy, maskiner og aggregater	tonn	436	680	719	754	550
Energitap						
Energitap transformatorer og linjer	GWh	417	451	456	458	445
BIOLOGISK MANGFOLD						
Utsetting av fisk /smolt	antall	75 720	75 720	70 759	70 010	70 136
Arter på Rødliste i vassdrag (ål og elvemusling)	antall	2	2	2	2	2
LENGDE PÅ STRØMLINJER OG KABLER						
Høyspent linjer	km	2 736	2 723	2 710	2 593	2 615
Lavspent linjer	km	4 078	3 708	3 684	3 638	3 584
Nedgravde kabler og sjøkabler	km	10 436	10 179	10 338	10 541	10 734
UTSLIPP OG AVFALL						
Utslipp av CO ₂						
Fjernvarmeanlegg	tonn	5023	1648	585	338,7	231
Tjenestereiser fly	tonn	52	39	54	45	39
Tjenestereiser bil og øvrige kjøretøy, maskiner og aggregater	tonn	1 138	1 774	1 876	1 966	1 435
Utslipp andre gasser						
SF ₆	tonn CO ₂ -ekv	128	187	404	542	97
Avfall						
Avfall i alt	tonn	973	1 237	1 512	1 237	973
Farlig avfall	tonn	154	60	381	60	62
Restavfall	tonn	279	240	217	436	151
Material- og energigjenvinning	tonn	540	937	732	741	760
KONSESJONSBRUDD						
Konsesjonsbrudd eller alvorlige miljøavvik	antall	0	0	0	0	0
Bøter	NOK	0	0	0	0	0

* Vannforbruket i 2015 skyldes tekniske feil som medførte lekkasje

VERDISKAPNING 2001–2016 millioner kroner

SKATT BETALT DE STØRSTE
VERTSKOMMUNENE 2016 millioner kroner

Styrets beretning og regnskap

- Underliggende driftsresultat før av- og nedskrivninger ble 1 308 millioner kroner, en bedring på 25 % fra foregående år.
- Sykefraværet ble ytterligere redusert til 3,1 % (3,8 %) og antall personskader ble halvert til fire.
- Salg av biogass ble etablert i Tønsberg og Grenland, med salg av hele 30 GWh.

Årsberetning 2016 Skagerak Energi konsern

VIRKSOMHETEN

Skagerak Energi er et regionalt energi-konsern med hovedkontor i Porsgrunn. Hovedvirksomheten er innenfor forretnings-områdene Kraft, Nett, Varme og Naturgass. Skagerak Energi eier også 48 % i Fjordkraft, som selger strøm til forbrukere, samt 33,4 % i elektroentreprenørbedriften Laugstol (tidligere Skagerak Elektro).

Skagerak Kraft driver produksjon av vannkraft i Sør-Norge og har en gjennom-snittlig produksjon siste 10 år på 5,7 TWh fordelt på 48 hel- eller deleide produksjons-anlegg. Skagerak Nett forvalter og utvikler regional- og distribusjonsnettet i Vestfold og Telemark og har om lag 190 000 kunder. Skagerak Varme driver fjernvarme-virksomhet i Vestfold og Telemark. Virksom-heten til Skagerak Naturgass omfatter salg og distribusjon av naturgass og biogass i Sør-Norge. I det følgende er tall fra 2015 oppgitt i parentes.

HOVEDTREKK FRA 2016

- Resultat etter skatt etter internasjonale regnskapsstandarter (IFRS) ble 378 millioner kroner (692 millioner kroner).
- Korrigeret for urealiserte gevinster på sikringskontrakter ble underliggende driftsresultat før av- og nedskrivninger (EBITDA) 1 308 millioner kroner, en bedring på 25 % fra foregående år.
- Kraftprisene løftet seg fra det rekordlave nivået i 2015, og Skageraks oppnådde

gjennomsnittspris etter sikring steg med 15 %.

- Driftskostnadene viser en nedgang i tråd med konsernets målsettinger og forbedringsprogram.
- Sluttbrukervirksomheten gjennom eierskapet i Fjordkraft fortsetter å levere sterke resultater.
- Mottak og distribusjon av biogass utviklet seg meget positivt i oppstartsåret 2016 med etablering av fyllestasjoner for biogass til buss og renovasjonskjøretøy i Grenland og Tønsberg.
- Sykefraværet ble ytterligere redusert til 3,1 % (3,8 %).
- Antall personskader ble 4, mot 8 i 2015.

MARKEDSFORHOLD

Første halvår var preget av en forholdsvis mild og tørr vinter og vår. Spotprisene i Sør-Norge var generelt stabile gjennom hele perioden med unntak av en kort periode i januar da lavere temperaturer enn normalt dro prisen opp.

Høsten ble innledet med stabile priser, men en rekke sammenfallende hendelser ga betydelige svingninger i kraftmarkedet i 4. kvartal. Etter en rekordtørr oktober var det hydrologiske underskuddet i Norden nærmere 20 TWh. I samme periode steg prisene på både kull, gass og CO₂ kraftig, samtidig som det var usikkerhet rundt kjernekraft-produksjonen på kontinentet. Dette løftet kraftprisene i både spotmarkedet og det

finansielle markedet betydelig. I desember snudde vær bildet i Norden fra kaldt og tørt til vått og mildt, prisen på kull og CO₂ toppet seg og snudde til en fallende trend, og bekymringen rundt kjernekraften avtok. Resultatet ble et fall i kraftprisene som utlignet det meste av oppgangen tidligere i kvartalet.

Det har også vært store begrensninger i kraftflyten både internt og ut av Sør-Norge helt siden mai. Dette medførte flaskehals og tidvis betydelige prisforskjeller mellom prisområdene i Sør-Norge, samt mellom Norge og Sverige.

Totalt for 2016 kom det ca. 90 % av normalt med nedbør i Norge, mens gjennomsnittstemperaturen var 0,4 grader varmere enn normalt. Gjennomsnittlig spotpris i Sør-Norge (N02) ble 23,3 øre/kWh (17,7 øre/kWh). Kraftproduksjonen i Norge ble 12 % over middelproduksjon, særlig på grunn av svært høy magasinfylling ved inngangen til 2016.

KONSERNETS INNTJENING OG ØKONOMISKE UTVIKLING

Konsernets brutto driftsinntekter ble 2 489 millioner kroner (2 381 millioner kroner), en økning på 5 % fra foregående år. Økningen, som er dempet av at Laugstol ikke er konsolidert inn i 2016, skyldes særlig høyere strømpriser og noe høyere nettinntekter. Gjennomsnittlig volumvektet pris inklusive realisererte gevinster på prissikring ble 15 %

Styret i Skagerak Energi

Steinar Bysveen
styrets leder

Rolf Erling Andersen
styrets nestleder

over 2015-nivået.

Resultat etter skatt utgjør 378 millioner kroner (692 millioner kroner).

Hovedårsaken til at det bokførte resultatet er 314 millioner kroner lavere enn i 2015 er urealiserte verdiendringer på finansielle kraftkontrakter.

Underliggende driftsresultat før av- og nedskrivninger, korrigert for urealiserte verdiendringer, ble 1 308 millioner kroner, en bedring på 25 % fra foregående år.

Driftskostnadene viser en nedgang i tråd med konsernets målsettinger og forbedringsprogram. Forbedringsarbeidet er ytterligere forsterket ved inngangen til 2017, med en utvidet involvering av konsernets ansatte.

Inntekter fra tilknyttede selskaper ble 106 millioner kroner (110 millioner kroner) og er fortsatt på et meget godt nivå, drevet av en sterk lønnsomhet i sluttbrukervirksomheten Fjordkraft.

Netto finansposter i konsernet ble -189 millioner kroner mot -68 millioner kroner i 2015. Endringen skyldes hovedsakelig at 2015 ble påvirket av salgsgevinsten ved realisering av eierandelen i Småkraft.

Skattekostnad for 2016 er 137 millioner kroner lavere enn i 2015. Hovedårsaken er en engangseffekt ved inntektsføring av utsatt skattefordel vedrørende grunnrente på 208 millioner kroner.

Korrigert for urealiserte verdiendringer på kraftkontrakter samt engangseffekt ved inntektsføring av utsatt skattefordel ble underliggende resultat etter skatt 342 millioner kroner (264 millioner kroner).

Samlede investeringer i varige driftsmidler i 2016 beløp seg til 660 millioner kroner (645 millioner kroner). Hovedtyngden av investeringene har vært i Nett (71 %) og Kraft (16 %).

Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter var i konsernet 986 millioner kroner (602 millioner kroner). Denne fremgangen gjorde at konsernet finansierte alle investeringer over driften og i tillegg reduserte netto rentebærende gjeld fra 5,0 til 4,8 milliarder kroner.

Totalkapitalen var ved utgangen av 2016 11,6 milliarder kroner (11,9 milliarder kroner). Egenkapitalandelen utgjorde 42 % (39 %). Markedsverdien av

produksjonsanleggene er vesentlig høyere enn bokført verdi.

Fortsatt drift

Regnskapet er avlagt etter forutsetning om fortsatt drift. Virksomheten har god soliditet, tilstrekkelig likviditet og en markedsposisjon som basert på eksisterende prognoser forventes å gi et godt grunnlag for en langsiktig verdiskaping.

Årsresultat og disponeringer

Konsernets årsresultat ble 378 millioner kroner. Årsresultat i morselskapet Skagerak Energi AS ble 193 millioner kroner. Styret foreslår for generalforsamling i Skagerak Energi AS at årets resultat disponeres slik:

Til annen egenkapital: 193 millioner kroner
Sum disponert: 193 millioner kroner

Det foreslås å utbetale et utbytte på 114 millioner kroner for 2016. Styret har vurdert selskapets egenkapital og likviditet etter foreslått utbytteutdeling og anser dette som et forsvarlig nivå ut fra risiko og omfang av virksomheten.

Det er ikke inntrådt forhold etter regnskapsårets utgang som har vesentlig betydning for bedømmelsen av regnskapet. Styret mener at årsregnskapet gir et rettviseende bilde av Skagerak Energis eiendeler og gjeld, finansielle stilling og resultat.

INNTJENING, DRIFT OG UTVIKLING I FORRETNINGSOMRÅDENE

Kraftproduksjon

Brutto driftsinntekter fra egen kraftproduksjon økte med 12 % til 1 468 millioner kroner i 2016, hovedsakelig som følge av økte kraftpriser.

Driftskostnadene ble redusert med 7 %. I 2015 ble driftskostnadene påvirket av kostnadsføring av forprosjekter. Driftsresultat før avskrivninger (EBITDA) korrigert for urealiserte verdiendringer på kraftkontrakter ble 956 millioner kroner (767 millioner kroner). Virksomheten har investert 104 millioner kroner (113 millioner kroner) i varige driftsmidler.

Av større prosjekter har Skagerak i 2016

arbeidet med forberedelse av nytt aggregat i Grunnåi og nytt kontrollanlegg i Sundsbarm. I flere deleide verk er det for tiden høy aktivitet med rehabilitering av dammer og kontrollanlegg.

Totalt for hele 2016 hadde Skagerak en samlet produksjon på 5 993 GWh mot 6 071 GWh i 2015. Skageraks produksjon utgjorde 4,0 % av Norges samlede årsproduksjon av kraft. Ved inngangen til 2017 var Skageraks magasinfylling noe under normalt nivå.

Tilgjengeligheten i kraftverkene har vært svært god i 2016.

Virksomheten innebærer betydelig markedsrisiko i både volum og pris. Konsernet har klare retningslinjer for salg av egen kraftproduksjon, og rutiner for å optimalisere vanndisponeringen i forhold til forventede markedspriser.

Utnyttelse av vannfall er strengt regulert av NVE gjennom konsesjonsvilkår. De kommende årene skal mange eldre konsesjoner revideres. Skagerak Kraft er involvert i 6 revisjonssaker og er i full gang med forberedelse og saksbehandling av revisjonsdokumenter og befaringer med NVE i de aktuelle vassdragene.

Gjennomføringen av første periode av vanddirektivet er gjennomført. Tiltaksplanene i hver enkelt vannregion ble behandlet av fylkestingene i slutten av 2015. Endelige vedtak ble fattet av sektormyndighetene i 2016 og oversendt Brussel. Vedtaket innebærer at miljømålene ble mer moderate enn mange først antok. Det er fortsatt vurderingene i de kommende vilkårsrevisjonene som blir avgjørende for eventuelt produksjonstap som følge av strengere krav til minstevannføring og magasinrestriksjoner.

NVE forvalter også regelverket for damsikkerhet. En vesentlig skjerping av regelverket har medført at mange eldre dammer må bygges om for betydelige beløp. Skagerak og deleide verk er godt i gang med nødvendig rehabilitering, og dette er aktiviteter som vil pågå frem mot 2030.

Det arbeides aktivt med å utrede og planlegge nye vannkraftprosjekter. Med det store prisfallet som har vært i energi-markedene er lønnsomheten under stadig sterkere press. Elsertifikatene som skulle gi et betydelig tilskudd til utbygging av ny

fornybar energi har også vært lavt priset i markedet, og usikkerheten rundt fremtidige sertifikatpriser er økende.

Skatt er et betydelig kostnadselement for vannkraft gjennom eiendomsskatt, konsesjonsavgifter, grunnrenteskatt, naturressursskatt og alminnelig selskapskatt. På tross av lave kraftpriser er grunnrenteskatten skjerpet i 2016 som følge av lavere skjermingsfradrag.

Skagerak har også virksomhet knyttet til salg av opprinnelsesgarantier. Dette er et marked som forventes å vokse som konsekvens av stadig større oppmerksomhet om klimautfordringene.

Nettvirksomheten

Nettvirksomheten oppnådde netto driftsinntekter på 855 millioner kroner mot 806 millioner kroner i 2015. Driftskostnadene er 16 millioner kroner høyere, hovedsakelig på grunn av høyere avskrivninger. EBITDA ble 396 millioner kroner (344 millioner kroner) målt etter internasjonale regnskapsregler (IFRS).

I 2016 ble det fakturert ut 276 millioner kroner mindre enn tillatt inntekt, som er basert på myndighetenes inntektsramme. Dette førte til at akkumulert merinntektsaldo mot kundene ble bygget ned.

Det er i 2016 investert totalt 470 millioner kroner (471 millioner kroner). Kapitalgrunnlaget i nettvirksomheten (NVE-kapitalen) ved utgangen av 2016 utgjorde 3 405 millioner kroner. Det er en økning

fra foregående år. NVE-kapitalen utgjør grunnlaget for avkastning som i henhold til NVEs inntektsreguleringsmodell beregnes med en referanserente. I både 2015 og 2016 ble referanserenten fastsatt til 6,32 %.

Driftssituasjonen har vært normal gjennom året med unntak av en svært krevende feilsituasjon i nettet som følge av et massivt snøfall 5. - 6. november. I løpet av halvannet døgn kom det opp mot 70 millimeter nedbør i form av våt snø som la seg på trær og ledninger i forsyningsområdet. Forholdene førte til mange og lange avbrudd for et stort antall sluttkunder.

Nettvirksomheten er regulert av NVE med omfattende pålegg av oppgaver, tekniske krav til anlegg og krav til organisering og kompetanse. Inntektene i virksomheten fastsettes av NVE etter en modell som belønner effektivitet sammenlignet med andre nettselskaper. Skagerak Nett arbeider kontinuerlig med kostnadsreduksjoner og effektivisering av virksomheten.

Skagerak Nett leverte 7 045 GWh (6 997 GWh) og hadde ved årets utløp 190 496 nettkunder.

Fjernvarme

Netto driftsinntekter i fjernvarmevirksomheten ble 76 millioner kroner (62 millioner kroner), en økning på 23 % fra foregående år. Selskapet har i 2016 oppnådd en bra vekst i salgsvolum som endte på 114 GWh (88 GWh). Midtveis i året ble datterselskapet

Skien Fjernvarme (51 %) integrert i felles organisasjon med Skagerak Varmer og under felles ledelse. Dette medførte en reduksjon av samlede lønnskostnader for virksomheten. EBITDA for året ble 10 millioner kroner (2 millioner kroner).

Året 2016 har vært preget av kunde-arbeidet med mål om økt volum basert på lønnsomme investeringsprosjekter. Investeringene i 2016 var 49 millioner kroner (39 millioner kroner) hvorav 12 millioner kroner (14 millioner kroner) ble finansiert via Enova.

I driften er det arbeidet med optimalisering av spillvarme-, bio- og varmepumpe-anleggene samt overordnet styring av de ulike varmekildene. Fornybarandelen for året ble på 95 %. I Horten ble utbygging av 7 GWh ny fornybar varme til Karljohansvern-området ferdigstilt med påkobling av kunder i tråd med planen. I Porsgrunn har selskapet signert avtaler om økt spillvarme-tilgang fra Yara, og tilknytning av Herøya Industripark som kunde. Dette vil medføre at Skagerak Varmer utvider sitt leveransevolum med 16-18 GWh i Porsgrunn. De andre byene hvor selskapet har konsesjon, har også hatt en god kundetilgang som medfører at selskapet får en bedre utnyttelse av sine anlegg og lavere produksjonskostnad per kWh.

Selskapet fortsetter arbeidet med å øke kundemassen i alle sine utbyggings-områder, særlig med fortetting på eksisterende fjernvarmenett.

Ida Helliesen
styremedlem

Arvid Wisløff
styremedlem

Kristin Steinfeldt-Foss
styremedlem

Naturgass

Skagerak Naturgass fikk i 2016 en økning i driftsinntektene på 7 % til 106 millioner kroner (99 millioner kroner). Endringen skyldes særlig sterk vekst i biogassvirksomheten. Volumene innenfor naturgassvirksomheten (LNG) ble redusert som følge av lave priser på konkurrerende produkter som strøm og LPG.

Totalt salgsvolum ble 16 879 tonn, som utgjør 231 GWh, en økning på 5 % fra fjoråret. Biogass utgjorde 30 GWh.

EBITDA ble 14,2 millioner kroner (6,5 millioner kroner), økningen skyldes salg av biogass. Satsingen på biogass medførte også økte lønns- og driftskostnader.

Investeringene i 2016 utgjorde 34 millioner kroner (18 millioner kroner). Av dette utgjør etablering av fyllestasjoner for biogass til buss og renovasjonskjøretøy i Grenland og Tønsberg en vesentlig del. Satsingen innenfor biogass fortsetter i 2017, og det skal blant annet investeres i fyllestasjon for buss i Moss.

Tilknyttede selskaper

Skagerak Energi har ved utløpet av 2016 eierandeler i Laugstol AS (tidl. Skagerak Elektro) (33,4 %), Fjordkraft AS (48 %), Nape Kraft AS (49 %), Steinsvik Kraft AS (20 %), Energi og Miljøkapital AS (35 %) samt Viking Varme AS (50 %). Bokført resultat av våre andeler er i Skagerak Energis konsernregnskap for 2016 innarbeidet med 106 millioner (110 millioner kroner) for alle tilknyttede selskaper samlet, og bokført verdi i konsernets balanse utgjør 164 millioner kroner.

ORGANISASJON OG HMS

Personal og organisasjon

Skagerak Energi er organisert som et konsern med fire forretningsområder, og et morselskap som i tillegg til å ivareta eierrollen utfører stab- og støttefunksjoner for forretningsområdene. Konsernet hadde 610 ansatte som utgjør 579 årsverk ved utløpet av året 2016, en nedgang i antall ansatte på 1 % fra foregående år.

Skagerak Energi jobber systematisk med å beholde og utvikle dyktige medarbeidere relatert til framtidig behov, og gjennomfører ulike tiltak innenfor medarbeider- og lederutvikling. I 2016 er medarbeider- og lederprinsipper

ORGANISASJON

31.12.2016			31.12.2015	
Selskap	Antall ansatte	Årsverk	Antall ansatte	Årsverk
Skagerak Nett	373	354	376	358
Skagerak Kraft	123	115	116	108
Morselskapet	91	87	102	97
Skagerak Varme	15	15	15	15
Skien Fjernvarme	1	1	2	2
Skagerak Naturgass	7	7	6	6
Sum	610	579	617	586

revidert med utgangspunkt i konsernets kjerneverdier, og det er lagt vekt på arbeidet med implementering av prinsippene.

Etikk og etiske retningslinjer er viet oppmerksomhet i konsernstyret og organisasjonen, for å holde en god etisk standard gjennom etterlevelse av styrende dokumenter på dette området.

For å møte medarbeiderne i de ulike livsfaser er det tilrettelagt for fleksibel arbeidstid, slik at medarbeidere har mulighet for å tilpasse arbeidstiden sin til egen situasjon. Konsernet legger også vekt på å tilrettelegge arbeid for ansatte med helseutfordringer, en av flere viktige årsaker til stadig synkende sykefravær.

Det har vært stilt praksisplasser til disposisjon for eksterne som har behov for arbeidstrening eller utprøving av arbeidsevne, og i 2016 har konsernet tatt inn to trainees i samarbeid med Trainee Telemark.

Helse og sikkerhet

Totalt sykefravær i konsernet var i 2016 på 3,1 % (3,8 % inklusive Laugstol i 2015). Skagerakkonsernet har gjennom forebyggende HMS-arbeid oppnådd å stabilisere det totale sykefraværet under 4 % og korttidsfraværet marginalt over 1 %.

Det er et mål er at ingen skal utsettes for skader eller yrkesrelatert sykdom på grunn av konsernets aktiviteter. I 2016 var det 4 personskader, alle med fravær, (8 personskader inklusive Laugstol i 2015). Dette gav H1- og H2-verdier på 4,2 (H1 er skader med fravær per million arbeidstimer og H2 er totalt antall skader per million arbeidstimer).

For å unngå personskader og alvorlige

hendelser må ledere og medarbeidere ha god forståelse for risiko og hvordan arbeidsoppdrag og prosjekter kan gjennomføres sikkert og effektivt. Arbeidsmetoder, utstyr, risikoforståelse og holdninger må kontinuerlig forbedres, og alle selskap har høy aktivitet på HMS-forbedringsarbeid med involvering av ledere og medarbeidere. De viktigste verktøyene i forbedringsarbeidet er gjennomføring av risikovurderinger, behandling av rapporterte hendelser og farlige forhold og observasjoner av atferd og holdninger i praksis. Det gjennomføres et stort antall ABS-observasjonsrunder (observasjoner av atferdsbasert sikkerhet i felt), det er god aktivitet på avviksrapportering (nesten-ulykker, farlige forhold og andre uønskede hendelser) og alvorlige hendelser og nesten-ulykker granskes. Det gjennomføres årlig sikkerhetsopplæring samt andre HMS-kurs etter behov. Styret vil fortsatt ha høy oppmerksomhet på konsernets skadeforebyggende og holdningskapende HMS-arbeid.

Likestilling

Konsernet er opptatt av å gi like muligheter til ansettelse, kompetanseutvikling, avansement og øvrige arbeidsvilkår uavhengig av kjønn eller sosial, etnisk og kulturell bakgrunn.

Av konsernets 69 ledere er 17 kvinner, en andel på 25 % (22 %). Konsernstyret har 9 medlemmer, hvorav 4 er kvinner. Av kvinnene er 2 aksjonærvalgt og 2 valgt av de ansatte.

Miljø

Skagerak Energis produkter er en del av Det grønne skiftet. Hovedproduktene produksjon

og distribusjon av energi fra fornybare kilder bidrar til et samfunn med mindre utslipp av klimagasser.

Konsernets samfunnsansvar er å sikre energiforsyning til folks daglige liv og samfunnskritiske funksjoner. Samfunnsutviklingen bidrar til at folks avhengighet av strøm og effektforbruk øker, samt at teknologiutvikling og globale klimaendringer bidrar til et større mulighetsrom for valg av løsninger. Skagerak Energis fundament for å ivareta og håndtere dette er å sikre solid kompetanse og arbeidsmetoder med gode standarder for drift, vedlikehold og utbygginger. Konsernets overordnede mål er at all utbygging og drift skal være i overensstemmelse med prinsippet om bærekraftig utvikling, og skje med minst mulig negativ påvirkning på miljøet.

Tekniske løsninger, tilsyn og vedlikehold av alle anlegg skal hindre utslipp av forurensende kjemikalier eller farlige stoffer til omgivelsene. Gode rutiner for sortering og behandling av avfall, både på faste lokasjoner og på midlertidige byggeplasser, bidrar til gjenbruk av ressurser.

Skagerak Kraft har opprettholdt miljøsertifisering etter ISO14001. Styling av vassdragene skal sikre effektiv drift og verdiskaping samt bidra til samfunnssikkerheten i form av flomdempende tiltak i situasjoner med ekstreme nedbørsmengder. Dette er særlig viktig i en tid med hyppigere tilfeller av ekstremvær. Det har ikke vært brudd på konsesjonsvilkår knyttet til regulering av vass-

drag i 2016. Det har heller ikke forekommet andre hendelser med alvorlige konsekvenser for miljøet. Skagerak Kraft er aktivt med og bidrar til finansiering av diverse miljø- og klimarelaterte forskningsprosjekter igangsatt av NVE og Miljødirektoratet, og som utføres av anerkjente institusjoner som SINTEF, NTNU og NINA og Høgskolen i Sørøst-Norge. I tillegg engasjerer selskapet seg i flere mindre lokale undersøkelser relatert til økt kompetanse om utførte og mulige tiltak for å sikre biologisk mangfold.

Skagerak Nett utvikler kontinuerlig strømmettet på en måte som både ivaretar sikker forsyning av elektrisitet og gir minst mulig ulempe for omgivelsene og samfunnet for øvrig. Selskapet har betydelig oppmerksomhet på å styrke sin kompetanse for å forstå framtidige behov og teknologiske muligheter. Gjennom utviklingsarbeid skal selskapet tilegne seg kompetanse om framtidig "smartere" utvikling og bruk av strømmettet samt samspillet med lokal produksjon og lagring. Selskapet er i ferd med å ferdigstille det store prosjektet "Nettforsterkning Grenland", som har ført til bedre nettstruktur og høyere kapasitet, samt sanering av mer enn 50 km høyspentlinjer og master i tettbygd strøk og turområder i regionen. I tillegg pågår det et annet stort prosjekt med bygging av ny koblingsstasjon, for å legge til rette for forsyning til ny dobbeltsporet jernbanetrase mellom Porsgrunn og Larvik, i henhold til planlagt ferdigstillelse tidlig i 2018.

Skagerak Varme har ambisjon om fossilfri varmeproduksjon i alle sine anlegg innen 2020. Selskapets utslipp av CO₂ var 231 tonn i 2016, og utslippene er redusert med 97 % fra 2011. Fornybare energileveranser fra Skagerak Varme betød i 2016 at totale utslipp til omgivelsene totalt er redusert med omtrent 35 000 tonn CO₂, sammenlignet med tilsvarende varmeproduksjon basert på oljekjeler. Dette tilsvarer utslipp fra mer enn 20 000 personbiler.

Skagerak Naturgass bidrar til det grønne skiftet ved å levere biogass, slik at først og fremst transportnæringen erstatter diesel med biogass. Biogass er et klimanøytralt drivstoff produsert av organisk avfall fra husholdninger og landbruk. Dette bidrar til at ressurser i avfallet gjenbrukes, i tillegg til betydelig redusert lokal forurensning fra nitrogenoksider (NO_x), svoveldioksid (SO₂) og støv.

I 2015 startet selskapet leveranser av biogass til busser og renovasjonsbiler i Grenland og Vestfold. I 2016 leverte Skagerak Naturgass biogass som erstattet ca. 2,6 millioner liter diesel, og dette betyr at klimagassutslippene i regionen ble redusert med mer enn 8 400 tonn CO₂. Skagerak Naturgass har langsiktig ambisjon om å øke leveranser i takt med utvikling av biogassmarkedet. Først og fremst leveres biogass produsert ved Greve-anlegget i Tønsberg, men det er også en rekke andre kilder i Norge, som potensielt vil kunne mangedoble reduksjonen i klimagassutslippene.

Line Klausen
styremedlem

Gunnar Møane
styremedlem

Kjersti Haugen
styremedlem

Skagerak Naturgass er en pioner i etablering av distribusjons- og fylleanlegg for biogass i regionen. Selskapet var også en av drivkraftene bak en stor konferanse om biogass, som ble arrangert i Porsgrunn i april 2016 for å dele erfaringer og fremme kunnskap. Det deltok mer enn 50 politikere og representanter fra næringslivet.

VIRKSOMHETSSTYRING OG RISIKO

Skagerak Energi har et styringssystem med styrende dokumenter, som både angir hva virksomheten skal gjøre og hvordan det skal gjøres. Systemet omfatter eierstyring, selskapsledelse, risikostyring, internkontroll, fullmakter, prinsipper og retningslinjer for konsernets enheter; konsernets strategi, handlingsplaner og balansert målstyring for implementering og oppfølging av strategi.

Skagerak tolererer ikke korrupsjon i noen form. Det er forbudt å tilby, gi, akseptere eller motta bestikkelser eller andre urettmessige fordeler for forretninger eller privat vinning.

Skagerak kommuniserer aktivt krav og forventet atferd, nedfelt i konsernets styrende dokumenter.

Det utøves spesiell årvåkenhet i anskaffelser og gjennomføring av prosjekter. Alle inngåtte avtaler skal være dokumentert og beskrive faktiske forhold, og avtalt kompensasjon skal stå i forhold til tjenesten som ytes.

Skagerak Energis virksomhet er

eksponert for risiko på en rekke områder og gjennom hele verdikjeden. Risikostyring i Skagerak Energi er en integrert del av konsernets forretningsvirksomhet, og er innrettet for å styre risiko mot et akseptabelt nivå for å bidra til å sikre oppnåelse av strategiske og operative mål. Ansvar for risikostyringen og intern kontroll ligger hos det enkelte virksomhetsområde.

Markedsrisiko

Skagerak Energi er i hovedsak eksponert for markedsrisiko gjennom egen kraftproduksjon og nettvirksomhet. I et vannkraftbasert system vil pris og produksjonsevne variere betydelig og dette kan gi store utslag på Skagerak Energis resultat. Med bakgrunn i store investeringer og stor usikkerhet i kraftprisene framover er deler av kraftsalget sikret fram til og med 2018. Normalt vil en i tillegg ha en viss utjevning i inntektene ved at stort tilslag og høy produksjon kommer i år med lav pris og motsatt. Skagerak Varme og Skagerak Naturgass er eksponert for råvarepriser, kraftpriser og konkurrerende energiløsninger.

Regulatorisk risiko

Konsernets virksomheter innenfor energiforsyning er konsesjonspliktige, og i betydelig grad gjenstand for offentlig regulering. Særlig gjelder dette Kraft, Nett og Varme. Nettvirksomheten er et naturlig

monopol med offentlig regulerte inntekter. Inntektsrammen til Nett bestemmes hvert år av NVE, og påvirkes av endringer i reguleringsmodellen.

FINANSIELL RISIKO

Rente og valutarisiko

Skagerak er indirekte eksponert for endringer i valutakurser. Produsert kraft selges over kraftbørsen NordPool, der prisene løpende noteres i Euro, men oppgjør tilbys i Euro eller NOK. Skagerak har valgt å motta oppgjør i NOK. Konsernet driver en kapitalintensiv virksomhet, og er med normal belåning i forhold til sine eiendeler i betydelig grad eksponert for endringer i rentemarkedet. Av konsernets samlede langsiktige rentebærende gjeld er ca. 75 % finansiert med fast rente. Konsernet er i tillegg eksponert for renterisiko gjennom rentenivåets påvirkning på nettvirksomhetens inntektsramme samt ved skjermingsrentens betydning for beregning av grunnrentebeskatningen innenfor kraftproduksjon.

Kredittrisiko

Kredittrisiko i forbindelse med salg av kraft er knyttet til motpartsrisiko mot kraftbørsen NordPool. Denne vurderes som begrenset. Kredittrisiko knyttet til nettdriften er spredt på mange små motparter, og med gode muligheter til å begrense tapene.

Likviditetsrisiko

Konsernet har likvide reserver gjennom avtaler om trekkmuligheter mot Statkraft. Likviditetsrisikoen vurderes som lav.

Operasjonell risiko

Skagerak håndterer operasjonell risiko gjennom sine ansattes fagkompetanse, prosedyrer, kontroller og beredskapsplaner.

En vesentlig del av virksomheten omfatter samfunnskritisk infrastruktur som bidrar til å dekke befolkningens grunnleggende behov. Forsyningssikkerhet står følgelig helt sentralt i operativ planlegging og drift i Skagerak. Risiko knyttet til forsyningssikkerhet inngår også som en del av det samlede risikobildet på konsernnivå som er gjensstand for vurdering av styret.

Konsernet har etablert system for registrering og rapportering av kritikkverdige forhold, uønskede hendelser og skader. Alle prosjekter i Skagerak gjennomfører

risikoanalyser med sikte på å vurdere og planlegge tiltak ved behov.

FREMTIDSUTSIKTER

Kraftmarkedet bedret seg noe i 2016 fra bunnivået i 2015, men utviklingen videre er preget av betydelig usikkerhet. I de nærmeste årene forventes det at kraftprisene blir liggende på et relativt lavt nivå som følge av økt utbygging og produksjon av fornybar kraft i Norden og på kontinentet, samtidig som etterspørselen ikke forventes å endre seg vesentlig. I det enkelte år vil en likevel kunne oppleve store variasjoner i de norske prisene på grunn av vær- og nedbørsforhold så lenge utvekslingskapasiteten er begrenset. Det er kommet flere analyser fra både Statnett og NVE som peker på høyere priser etter 2020, vesentlig på grunn av forventning om høyere kvotepriser for CO₂, økt eksportkapasitet til kontinentet og England samt utfasing av

kjernekraft. Også for sertifikatprisene er usikkerheten betydelig.

Inntektsrammen innenfor nettvirksomheten vil fortsette å øke som følge av høye investeringer.

Det vil arbeides videre med å ekspandere virksomheten innenfor salg og distribusjon av biogass til nye kundegrupper, i et marked med interessante utviklingsmuligheter.

Konsernets forbedringsprogram F20 vil engasjere alle ansatte for ytterligere styrking av innsatsen for å realisere videre potensial for effektivisering og lønnsomhetsforbedring. Felles struktur og metodikk i dette arbeidet øker erfaringsutveksling og samarbeid på tvers i konsernet.

Arbeid med restrukturering fortsetter der Skagerak vil søke å utnytte muligheter med andre selskaper for ytterligere å fremme videre utvikling og synergier, i en fase med forventet økt konsolidering i kraftbransjen.

Porsgrunn 21. mars 2017

styret

Steinar Bysveen
styrets leder

Rolf Erling Andersen
styrets nestleder

Kristin Steinfeldt-Foss
styremedlem

Arvid Wisløff
styremedlem

Øystein Kåre Beyer
styremedlem

Ida Helliiesen
styremedlem

Gunnar Møane
styremedlem

Kjersti Haugen
styremedlem

Line Klausen
styremedlem

Knut Barland
konsernsjef

Øystein K. Beyer
styremedlem

Knut Barland
konsernsjef

Resultatregnskap

(alle tall i hele 1 000 kroner)

SKAGERAK ENERGI KONSERN				SKAGERAK ENERGI AS	
2016	2015		Note	2016	2015
		DRIFTSINNTEKTER			
1 290 608	1 158 051	Kraftsalgsinntekter	3, 4	0	0
924 665	841 544	Nettinntekter	5	0	0
273 830	381 124	Andre driftsinntekter	6, 28	123 657	139 361
2 489 102	2 380 719	BRUTTO DRIFTSINNTEKTER		123 657	139 361
87 645	85 390	Overføringskostnader		0	0
-229 694	358 475	Urealisert verdiendring energikontrakter		0	0
2 171 762	2 653 803	NETTO DRIFTSINNTEKTER		123 657	139 361
432 987	507 679	Lønn og andre personalkostnader	7, 20, 28	97 389	109 319
132 756	136 894	Eiendomsskatt og konsesjonsavgifter	8	0	0
527 605	603 849	Andre driftskostnader	9, 28	94 956	102 399
1 078 414	1 405 382	DRIFTSRESULTAT FØR AV- OG NEDSKRIVNINGER (EBITDA)		-68 689	-72 357
510 360	511 227	Av- og nedskrivninger	12, 13	15 078	14 703
568 054	894 155	DRIFTSRESULTAT (EBIT)		-83 767	-87 060
106 350	109 857	INNTEKT FRA DATTER- OG TILKNYTTET SELSKAP	14	358 624	1 828 658
		FINANSPOSTER			
27 179	139 179	Finansinntekter	10, 28	163 129	115 656
204 376	207 336	Finanskostnader	10, 28	186 856	204 551
-11 316	306	Urealisert verdiendring rente-/valutakontrakter	10	-11 316	306
-188 513	-67 851	NETTO FINANSPOSTER		-35 043	-88 589
485 891	936 161	RESULTAT FØR SKATTEKOSTNAD		239 814	1 653 009
107 789	244 392	Skattekostnad	11	46 876	80 045
378 102	691 769	ÅRSRESULTAT		192 938	1 572 965
		ÅRSRESULTAT FORDELT PÅ:			
-2 292	-3 205	Minoritetsinteresser			
380 394	694 974	Majoritetsinteresser			
		OPPLYSNINGER OM:			
		Utbetalt utbytte		88 000	65 000

Totalresultat

(alle tall i hele 1 000 kroner)

SKAGERAK ENERGI KONSERN			SKAGERAK ENERGI AS		
2016	2015		Note	2016	2015
378 102	691 769	ÅRSRESULTAT	19	192 938	1 572 965
ANDRE INNETEKTER OG KOSTNADER					
POSTER SOM IKKE VIL BLI REKLASSIFISERT TIL RESULTATREGNSKAP I SENERE PERIODE:					
13 450	336 550	Aktuarielle gevinster og tap på ytelsesplaner		20 459	104 859
-6 445	836	Føringer mot andre inntekter og kostnader tilknyttede selskaper		0	0
-10 752	-119 044	Skatt relatert til andre inntekter og kostnader		-6 793	-32 077
-3 748	218 341	ANDRE INNETEKTER OG KOSTNADER ETTER SKATT	19	13 666	72 781
374 355	910 110	ÅRETS TOTALRESULTAT		206 604	1 645 746
ÅRETS TOTALTRESULTAT FORDELT PÅ					
-1 397	-2 894	Minoritetsinteresser			
375 751	913 004	Majoritetsinteresser			

Balanse

(alle tall i hele 1 000 kroner)

SKAGERAK ENERGI KONSERN			SKAGERAK ENERGI AS		
31.12.2016	31.12.2015	Note	31.12.2016	31.12.2015	
		EIENDELER			
		ANLEGGSMIDLER			
378 974	304 586	Immaterielle eiendeler	11, 12	40 089	48 206
10 125 892	9 983 738	Varige driftsmidler	13	171 330	170 626
163 459	149 645	Aksjer i datter- og tilknyttet selskap	14	5 036 915	5 046 207
33 407	136 493	Derivater	25	0	0
356 835	300 809	Øvrige finansielle anleggsmidler	15, 28	5 856 588	6 171 938
11 058 568	10 875 272	SUM ANLEGGSMIDLER	11 104 922	11 436 977	
		OMLØPSMIDLER			
2 904	6 061	Varer		0	0
325 426	295 508	Fordringer	16, 28	20 116	26 728
5 081	16 397	Investeringer	17	5 081	16 397
0	112 401	Derivater	25	0	0
207 091	639 900	Bankinnskudd, kontanter og lignende	18	14 234	14 202
540 501	1 070 267	SUM OMLØPSMIDLER	39 431	57 326	
11 599 069	11 945 538	SUM EIENDELER	11 144 353	11 494 304	

Balanse

(alle tall i hele 1 000 kroner)

SKAGERAK ENERGI KONSERN			SKAGERAK ENERGI AS		
31.12.2016	31.12.2015	Note	31.12.2016	31.12.2015	
		EGENKAPITAL OG GJELD			
		EGENKAPITAL			
1 695 539	1 695 539	Aksjekapital	19	1 695 539	1 695 539
399 211	399 211	Overkurs	19	399 211	399 211
2 094 750	2 094 750	INNSKUTT EGENKAPITAL	2 094 750	2 094 750	
2 765 922	2 478 171	Annen egenkapital	19	3 602 821	3 484 217
2 765 922	2 478 171	OPPTJENT EGENKAPITAL	3 602 821	3 484 217	
28 495	29 892	MINORITETSINTERESSER	19	0	0
4 889 167	4 602 813	SUM EGENKAPITAL	5 697 571	5 578 967	
		GJELD			
551 891	718 418	Avsetning for forpliktelser	11, 20	48 747	51 408
5 281	25 692	Derivater	25	0	0
4 581 500	4 469 975	Annen langsiktig gjeld	21, 24, 28	4 375 000	4 350 000
5 138 672	5 214 085	LANGSIKTIG GJELD	4 423 747	4 401 408	
408 800	1 200 000	Rentebærende gjeld	22, 28	754 776	1 266 794
465 802	360 742	Betalbar skatt	11	177 606	166 530
38 198	3 580	Derivater	25	0	0
658 429	564 318	Annen rentefri gjeld	23, 28	90 653	80 605
1 571 229	2 128 640	KORTSIKTIG GJELD	1 023 035	1 513 929	
6 709 901	7 342 726	SUM GJELD	5 446 782	5 915 337	
11 599 069	11 945 538	SUM EGENKAPITAL OG GJELD	11 144 353	11 494 304	

Porsgrunn 21. mars 2017

styret

Steinar Bysveen
styrets leder

Rolf Erling Andersen
styrets nestleder

Kristin Steinfeldt-Foss
styremedlem

Arvid Wisløff
styremedlem

Øystein Kåre Beyer
styremedlem

Ida Helliiesen
styremedlem

Gunnar Møane
styremedlem

Kjersti Haugen
styremedlem

Line Klausen
styremedlem

Knut Barland
konsernsjef

Kontantstrømoppstilling

(alle tall i hele 1 000 kroner)

SKAGERAK ENERGI KONSERN			SKAGERAK ENERGI AS	
2016	2015		2016	2015
KONTANTSTRØMMER FRA OPERASJONELLE AKTIVITETER				
485 891	936 161	Resultat før skatt	239 814	1 653 009
5 383	-114 085	Gevinst(-)/tap ved salg av anleggsmidler	3 197	6 026
510 360	511 227	Av- og nedskrivninger	15 078	14 703
241 010	-358 792	Øvrige resultatposter uten kontanteffekt	11 316	-1 244 847
-229 210	-311 462	Betalt skatt	-34 475	-70 161
1 013 435	663 049	NETTO TILFØRT FRA ÅRETS VIRKSOMHET	234 930	358 731
67 351	7 029	Endring i lager og andre kortsiktige poster	16 661	-8 264
79 993	57 834	Utbytte fra tilknyttet selskap	79 993	0
-106 350	-109 857	Inntekt fra tilknyttet selskap	-75 093	0
-68 808	-16 263	Endring i andre langsiktige poster	332 102	-4 001
985 620	601 792	NETTO KONTANTSTRØM FRA OPERASJONELLE AKTIVITETER	588 593	346 466
KONTANTSTRØMMER FRA INVESTERINGSAKTIVITETER				
Investeringer i varige driftsmidler:				
-272 992	-280 941	-knyttet til økning i kapasitet	0	0
-387 089	-364 168	-knyttet til reinvesteringer	-16 128	-17 840
1 316	3 958	Salg av varige driftsmidler (salgssum)	377	2 699
25	118 116	Innbetaling av lån fra andre foretak	25	25
7 986	346 688	Netto inn-/utbetaling ved investering i andre foretak	2 184	59 726
-650 754	-176 347	NETTO KONTANTSTRØM FRA INVESTERINGSAKTIVITETER	-13 542	44 610
KONTANTSTRØMMER FRA FINANSIERINGSAKTIVITETER				
0	7 253	Opptak av ny langsiktig gjeld	0	0
-679 675	0	Endring av kortsiktig/langsiktig gjeld	-487 018	-163 870
-88 000	-65 000	Utbetalt utbytte	-88 000	-65 000
0	0	Endringer i langsiktige fordringer og gjeld	0	-154 000
-767 675	-57 747	NETTO KONTANTSTRØM FRA FINANSIERINGSAKTIVITETER	-575 018	-382 870
-432 809	367 698	Netto endring i betalingsmidler	32	8 206
639 900	306 012	Betalingsmidler pr. 01.01.	14 202	5 996
0	-33 810	Uttak kontanter ved nedsalg	0	0
207 091	639 900	BETALINGSMIDLER PR. 31.12.	14 234	14 202

Regnskapsprinsipper

GENERELL INFORMASJON

Skagerak Energi AS er et norsk aksjeselskap stiftet og hjemmehørende i Norge. Skagerak Energi AS er eiet av Statkraft Industrial Holding AS med 66,62 %, Skien Kommune med 15,21 %, Porsgrunn Kommune med 14,83 % og Bamble Kommune med 3,34 %. Skagerak Energi AS konsern inngår i konsernregnskapet til Statkraft AS (www.statkraft.no).

REGNSKAPSREGLER

Skagerak Energi avlegger konsern-regnskapet i samsvar med forskrift av 21.1.2008 om forenklet anvendelse av IFRS (International Financial Reporting Standards). Iht. forskriftens kapittel 3 måle- og innregningsregler er følgende forenklinger gjort; Videreføring av balanseført verdi etter kostmetoden som anskaffelseskost for eiendeler i datterselskap og tilknyttede selskap i selskapsregnskapet (§3-1 nr. 4). Samme vurdering av avskrivningsenhet (dekomponering) er lagt til grunn i selskapsregnskapet og konsernregnskapet (§3-2 nr. 1).

Sammenligningstall

Alle beløpsmessige størrelser i resultat, balanse, kontantstrøm og tilleggs-opplysninger er angitt med ett års sammenligningstall. Sammenligningstall er utarbeidet basert på de samme prinsipper som tall for siste periode.

SAMMENDRAG AV VIKTIGE REGNSKAPSPRINSIPPER

Konsolidering av konsernregnskap

Konsernregnskapet viser det samlede økonomiske resultatet og den samlede økonomiske stillingen for morselskapet Skagerak Energi AS og dets kontrollerte eierandeler i andre selskaper presentert som én økonomisk enhet. Selskapenes interne omsetning og mellomværende, samt gevinster og tap som er oppstått ved transaksjoner mellom selskapene, er eliminert.

I konsernregnskapet inkluderes de selskapene hvor Skagerak Energi direkte eller indirekte har bestemmende innflytelse. Bestemmende innflytelse eksisterer

normalt der eierskapet direkte eller via andre kontrollerte enheter overstiger 50 %. Datterselskaper kjøpt eller etablert i løpet av året inkluderes fra og med kjøps- eller etableringstidspunktet.

Konsernregnskapet inkluderer datterselskapene Skagerak Kraft AS, Skagerak Nett AS, Skagerak Varme AS og Skagerak Naturgass AS, samt datterdatterselskapene Grunnåi Kraftverk AS, Sauland Kraftverk AS og Skien Fjernvarme AS.

Oppkjøp

Ved oppkjøp legges transaksjonstidspunktet til grunn for fastsetting av kostpris og mer- eller mindre-verdianalyser. Transaksjons-tidspunktet er når risiko og kontroll er overdratt og sammenfaller normalt med gjennomføringstidspunktet. Kostpris på aksjer i datterselskaper elimineres mot egenkapitalen på oppkjøpstidspunktet. Identifiserbare eiendeler, forpliktelser og betingede forpliktelser innregnes til deres virkelige verdi. En eventuell forskjell mellom kostpris og virkelig verdi på overtatte eiendeler, forpliktelser og betingede forpliktelser føres som goodwill eller inntektsføres dersom kostpris er lavest. Det avsettes ikke til utsatt skatt på goodwill.

Tilknyttede selskaper

Eierandeler i selskaper hvor Skagerak Energi har betydelig, men ikke bestemmende innflytelse (ikke deleide kraftverk), er behandlet etter egenkapital-metoden. Konsernets andel av selskapets resultat etter skatt, korrigert for merverdi-avskrivninger og eventuelle avvik i regnskapsprinsipper, vises på egen linje i konsernets resultatoppstilling. I balansen er investeringen klassifisert som anleggsmiddel og står oppført til kostpris korrigert for akkumulerte resultatandeler, mottatte utbytter samt egenkapitalføringer i selskapet.

Prinsipper for å innarbeide kjøp av tilknyttede selskaper er de samme som for kjøp av datterselskaper.

I selskapsregnskapet er tilknyttede selskap behandlet etter kostmetoden.

Deleide kraftverk

Kraftverk med delt eierskap, det vil si verk Skagerak Energi driver, men der andre er medeiere, og verk andre driver, men der Skagerak Energi er medeier,

er regnskapsført i henhold til IFRS 11. Produsert kraft, med unntak av konsesjons- og frikraft, disponeres av medeierne direkte. Kraftverkene tas inn som felleskontrollerte driftsordninger med Skagerak Energis andel av inntekter, kostnader, eiendeler og gjeld.

INNTEKTS- OG KOSTNADSFØRING

Inntektsføring generelt

Inntektsføring ved salg av varer og tjenester skjer ved opptjening. Opptjening ved varesalg skjer i det hoveddelen av risiko og kontroll over varen går over til kjøper.

Energiinntekter

Inntekter fra kraftsalg regnskapsføres som salgsinntekter ved levering. Realiserte inntekter fra fysisk og finansiell handel i energikontrakter presenteres som salgsinntekter. Der slike fysiske og finansielle kontrakter er omfattet av IAS 39 som finansielle instrumenter (derivater), presenteres endringer i virkelig verdi av slike kontrakter under urealiserte verdiendringer energikontrakter.

Nettinntekter

Nettvirksomheten er underlagt regulering fra Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE). NVE fastsetter modell for beregning av inntektsrammer og fastsetter årlig størrelsen på inntektsrammen. Sum tillatt inntekt for det enkelte nettselskapet består av NVE's fastsatte inntektsramme tillagt overføringskostnader til sentralnettet, eiendomsskatt, investeringstillegg, forhåndsgodkjente kostnader knyttet til forskning og utvikling og fratrukket årets faktiske avbruddskostnader (KILE). Inntektsrammen oppdateres årlig på grunnlag av nettselskapenes rapporterte regnskapstall to år tidligere (referanseåret). Sammenlignende analyser av selskapenes effektivitet benyttes til å beregne en kostnadsnorm for hvert enkelt selskap. Årets inntektsramme for det enkelte selskap beregnes som summen av 40 % av selskapets egne kostnader i referanseåret og 60 % av beregnet kostnadsnorm.

Nettinntekter innregnet i resultatregnskapet tilsvarer faktiske nettleieinntekter korrigert for overføringskostnader til sentralnett og eiendomsskatt. Faktiske nettleieinntekter tilsvarer periodens leverte volum avregnet til den til enhver tid fastsatte tariff, samt gebyr- og morarenteinntekter og overskudd

fra leveringsplikt. Forskjellen mellom faktisk nettleieinntekt og tillatt inntekt utgjør mer- eller mindreinntekt. Mer- eller mindreinntekt er ikke balanseført. Størrelsen på denne er opplyst i note. Regnskapsførte nett-inntekter er således i tråd med opptjente nettinntekter uten hensyn til mer-/mindreinntekter.

Salg av varige driftsmidler

Ved salg av varige driftmidler beregnes gevinst/tap ved salget ved å sammenholde salgssum med gjenværende innregnet verdi av det solgte driftsmiddelet. Beregnet gevinst/tap presenteres som del av henholdsvis andre driftsinntekter eller driftskostnader.

Offentlige tilskudd

Offentlige tilskudd vurderes særskilt, og blir regnskapsmessig behandlet som en korleksjon til den posten tilskuddet er ment å dekke.

Pensjoner

Ytelsesplaner

En ytelsesplan er en pensjonsordning som definerer den pensjonsutbetaling som en ansatt vil motta ved pensjonering. Pensjonen fastsettes normalt som en andel av den ansattes lønn. Kravet til full pensjonsopptjening er fra 30 til 40 år. Ansatte som ikke har full opptjening får sin pensjon redusert forholdsmessig. Den balanseførte forpliktelsen knyttet til ytelsesplaner er nåverdien av de fremtidige pensjonsytelsene redusert for virkelig verdi av pensjonsmidlene. Nåverdien av fremtidige ytelser i pensjonsordningene opptjent på balansedagen beregnes ved bruk av påløpte ytelsers metode.

Positive og negative estimatavvik som skyldes endringer i aktuarmessige forutsetninger eller grunnlagsdata føres løpende over totalresultatet.

Netto pensjonsmidler for overfinansierte ordninger er balanseført til virkelig verdi, og klassifisert som langsiktig eiendel. Netto pensjonsforpliktelser for underfinansierte ordninger og ikke fondsbaserte ordninger som dekkes over drift er klassifisert som langsiktig gjeld.

Periodens netto pensjonskostnad er inkludert i lønn og andre personalkostnader, og består av summen av periodens pensjonsopptjening, rentekostnad på den beregnede forpliktelsen og beregnet avkastning på pensjonsmidlene.

Innskuddsplaner

En innskuddsplan er en pensjonsordning hvor konsernselskapene betaler faste bidrag til en forvalter uten ytterligere forpliktelser for selskapene etter at innskuddet er betalt. Innskuddene kostnadsføres som lønnskostnad.

Forsknings- og utviklingskostnader

Utgifter til forskning kostnadsføres løpende. Utgifter til utvikling balanseføres i den grad det kan identifiseres en fremtidig økonomisk fordel knyttet til utvikling av en identifiserbar immateriell eiendel.

Eiendomsskatt

Eiendomsskatt for kraftverk blir beregnet på grunnlag av faktisk produksjon, med fradrag for faktiske driftskostnader og betalt grunnrenteskatt i det enkelte kraftverk. Inntektssiden i eiendomsskatten er beregnet på samme grunnlag som i grunnrentebeskatningen, med utgangspunkt i verkets produksjon time for time, multiplisert med spotprisen i den korresponderende timen. For leveranser av konsesjonskraft benyttes faktisk kontraktspris.

Eiendomsskattegrunnlaget fremkommer ved å diskontere foregående fem års netto driftsinntekter i kraftverket med fastsatt rente over all fremtid, og til fradrag kommer nåverdien av kraftverkets beregnede kostnader til utskifting av driftsmidler. Av eiendomsskattegrunnlaget beregnes fra 0,2 prosent til 0,7 prosent eiendomsskatt til den enkelte kommune. Eiendomsskatt presenteres som driftskostnad med unntak av eiendomsskatt på nettanlegg som inngår som reduksjon i nettinntekter.

Skatt

Selskaper i konsernet som driver med kraftproduksjon, er underlagt de særskilte reglene for beskatning av kraftforetak. Konsernet må derfor beregne overskuddsskatt, naturressursskatt og grunnrenteskatt.

Overskuddsskatt blir beregnet etter ordinære skatteregler. Skattekostnaden i resultatregnskapet består av betalbar skatt og endring i utsatt skatt/skattefordel. Betalbar skatt beregnes på grunnlag av årets skattemessige resultat. Utsatt skatt/skattefordel beregnes på grunnlag av midlertidige forskjeller mellom regnskapsmessig og skattemessig verdi, samt skattevirkninger av underskudd til fremføring. Utsatt skattefordel vil bare bli balanseført i den grad det er sannsynlig

at fordelene vil bli realisert i fremtiden. Skatt på poster ført i oppstilling over totalresultat er ført mot andre inntekter og kostnader og skatt på poster knyttet til egenkapitaltransaksjoner er ført mot egenkapitalen.

Naturressursskatt er en overskudds-uavhengig skatt og beregnes på grunnlag av det enkelte kraftverkets gjennomsnittlige produksjon de siste syv årene. Skattesatsen er satt til 1,3 øre per kWh. Overskuddsskatt kan avregnes mot betalt naturressursskatt. Den andelen av naturressursskatten som overstiger overskuddsskatt, kan fremføres med renter til senere år, og blir balanseført som en forskuddsbetalt skatt (rentebærende fordring).

Grunnrenteskatt er overskuddsavhengig og utgjør 33 % av netto grunnrenteinntekt beregnet for hvert enkelt kraftverk. Grunnrenteinntekten blir beregnet på grunnlag av det enkelte verkets produksjon time for time, multiplisert med spotprisen i den korresponderende timen. For leveranser av konsesjonskraft og for kraft på langsiktige fysiske kontrakter over syv år brukes faktisk kontraktpri. Den beregnede inntekten reduseres med faktiske driftskostnader, avskrivninger og en friinntekt for å komme frem til skattegrunnlagets netto grunnrenteinntekt. Friinntekten fastsettes årlig på grunnlag av skattemessig verdi av driftsmidlene i kraftverket multiplisert med en normrente fastsatt av Finansdepartementet. Normrenten beregnes på grunnlag av statskasseveksler med 12 måneders gjenstående løpetid. Rentesatsen for 2016 er beregnet til 0,5 %.

Negativ grunnrenteinntekt opparbeidet i 2007 eller senere samordnes mot ny positiv grunnrenteinntekt på selskaps- og konsernnivå før skatteverdien av en eventuell netto negativ grunnrenteinntekt utbetales. Negativ grunnrenteinntekt opparbeidet til og med 2006 kan fremføres med renter mot senere positiv grunnrenteinntekt fra samme kraftverk.

Utsatt skattefordel er knyttet til fremførbare underskudd beregnet med basis i kraftverk hvor det er sannsynliggjort at skattefordel vil utnyttes innenfor en tidshorisont på ti år samt midlertidige forskjeller for alle kraftverk som ikke er i betalbar grunnrenteposisjon. Avsetning til utsatt grunnrenteskatt skjer med nominell skattesats på 34,3 %. Friinntekt behandles som en permanent forskjell i det året som

den beregnes for, og påvirker således ikke beregningen av utsatt skatt knyttet til grunnrente.

Utsatt skatt og utsatt skattefordel knyttet til overskuddsskatt motregnes dersom selskapet har juridisk rett til å motregne de innregnede beløpene. Tilsvarende gjelder for utsatt skatt og utsatt skattefordel knyttet til grunnrenteskatt. Utsatte skatteposisjoner knyttet til overskuddsskatt kan ikke utlignes mot utsatte skatteposisjoner knyttet til grunnrenteskatt. Utsatt skatt og utsatt skattefordel er klassifisert som henholdsvis langsiktig forpliktelse og immateriell eiendel. I konsernet presenteres utsatt skatt og skattefordel brutto i henhold til IAS 12.

KLASSIFISERING OG VURDERING

AV EIENDELER OG GJELD

Klassifisering som kortsiktig/langsiktig

En post i balansen klassifiseres som kortsiktig når den forventes realisert innen 12 måneder etter balansedagen. Andre poster klassifiseres som langsiktig.

Presentasjon av finansielle instrumenter i henholdsvis kortsiktige og langsiktige poster skjer i tråd med de generelle retningslinjene for slik klassifisering. For langsiktig gjeld er første års avdrag presentert som kortsiktig post.

Immaterielle eiendeler

Utgifter til immaterielle eiendeler, herunder goodwill, er balanseført til historisk kost i den utstrekning kriteriene for balanseføring er oppfylt. Goodwill avskrives ikke, men det gjennomføres en nedskrivningstest årlig.

Varige driftsmidler

Investeringer i produksjonsanlegg og andre varige driftsmidler innregnes til anskaffelseskost, fratrukket akkumulerte av- og nedskrivninger. Avskrivningene starter når eiendelene er tilgjengelig for bruk. Anskaffelseskost for varige driftsmidler inkluderer utgifter for å anskaffe eller utvikle eiendelen for bruk.

Lånekostnader for større investeringer blir beregnet og balanseført. Utgifter påløpt etter at driftsmidlet er tatt i bruk, slik som løpende vedlikehold, resultatføres, mens øvrige utgifter som forventes å gi fremtidige økonomiske fordeler blir balanseført. Ved tidsbegrensede konsesjoner, avsettes det for fjerningsforpliktelser. Det føres en motpost i økt balanseført verdi av den

aktuelle anleggsinvesteringen, og denne avskrives over konsesjonsperioden.

Påløpte kostnader til egne investeringsarbeider i konsernet balanseføres. Anskaffelseskost består kun av direkte henførbare kostnader. Indirekte kostnader balanseføres ikke.

Avskrivning er beregnet ved bruk av lineær metode over forventet brukstid. Restverdi hensyntas ved beregning av årlige avskrivninger. Tomter er ikke gjenstand for avskrivning. Vannfallrettigheter er klassifisert som tomter under kraftanlegg og avskrives ikke, da det ikke foreligger hjemfallsrett og verdiene anses som evigvarende. Periodisk vedlikehold blir balanseført med avskrivning over perioden frem til neste vedlikehold forventes gjennomført. Estimert brukstid, avskrivningsmetode og restverdi vurderes årlig.

Når eiendeler selges eller avhendes, blir balanseført verdi fraregnet og eventuelt tap eller gevinst resultatføres. Reparasjoner og løpende vedlikehold innregnes i resultatet når det påløper. Hvis nye deler innregnes i balansen, fjernes delene som ble skiftet ut og eventuell gjenværende balanseført verdi innregnes som tap ved avgang.

Leieavtaler

Leieavtaler regnskapsføres som finansiell leasing når det vesentlige av risiko og avkastning på eiendelen er overført til Skagerak. I andre tilfeller regnskapsføres leieavtaler løpende ved betaling av leie.

Nedskrivninger

Varige driftsmidler og immaterielle eiendeler som avskrives, vurderes for verdifall når det foreligger indikatorer på at framtidig inntjening ikke kan forsvare balanseført verdi. Immaterielle eiendeler med udefinert utnyttbar levetid avskrives ikke, men vurderes årlig for verdifall. En nedskrivning resultatføres med forskjellen mellom balanseført verdi og gjenvinnbart beløp. Gjenvinnbart beløp er det høyeste av virkelig verdi med fradrag av salgskostnader og bruksverdi.

Ved vurdering av verdifall grupperes anleggsmidlene på det laveste nivået der det er mulig å skille ut uavhengige kontantstrømmer (kontantgenererende enheter). Ved hver rapporteringsdato vurderes mulighetene for reversering av tidligere nedskrivninger på ikke-finansielle eiendeler unntatt goodwill.

Egenkapital

Foreslått utbytte og konsernbidrag ved avleggelsen av regnskapet er klassifisert som egenkapital. Utbyttet og konsernbidrag regnskapsføres som kortsiktig gjeld når det blir vedtatt.

Avsetninger, betingede eiendeler og betingede forpliktelser

Det innregnes en avsetning bare når det er en eksisterende plikt som er resultat av en tidligere hendelse og det er sannsynlig at en strøm av ressurser som omfatter økonomiske fordeler ut fra foretaket vil kreves for å gjøre opp forpliktelsen. Avsetninger innregnes med det beløp som er uttrykk for beste estimat av de utgifter som kreves for å gjøre opp den eksisterende plikten på balansedagen. Dersom vesentlig, tas det hensyn til tidsverdien av penger ved beregning av avsetningens størrelse.

Det foretas ingen innregning av betingede eiendeler eller betingede forpliktelser.

Konsesjonskraft, konsesjonsavgifter og erstatninger

Det blir årlig levert konsesjonskraft til kommuner til myndighetsbestemte priser fastsatt av Stortinget. Levering av konsesjonskraft inntektsføres løpende i henhold til fastsatt konsesjonskraftpris. For enkelte konsesjonskraftavtaler er det inngått avtaler om finansielt oppgjør, der Skagerak dekker forskjellen mellom spot- og konsesjonsprisen. Konsesjonskontrakter er ikke innregnet i regnskapet.

Det blir årlig innbetalt konsesjonsavgifter til stat og kommuner for den økning av produksjonsevnen som innvinnes ved regulering og vannoverføringer. Konsesjonsavgifter blir kostnadsført når de påløper.

Konsernet betaler erstatninger til grunneiere for å få bruksrett til vannfall og grunn. I tillegg utbetales erstatninger til andre for skade påført skog, grunn, telenett og lignende. Erstatningsutbetalingene er dels engangsutbetalinger og dels løpende i form av utbetalinger eller plikt til å levere erstatningskraft. Nåverdien av forpliktelsene knyttet til årlige erstatninger og frikraft, er klassifisert som avsetning for forpliktelser. Årlige betalinger føres som andre driftskostnader, mens engangsoppgjør regnskapsføres mot forpliktelsen.

Anleggsaksjer og andeler

Investeringer hvor Skagerak ikke har bestemmende eller betydelig

innflytelse vurderes til virkelig verdi og verdiendringene føres mot egenkapitalen. I de tilfeller der investeringene er inngått for handelsformål, vil verdiendring føres over resultat.

Lagerbeholdning/reservedeler

Innkjøpte standardvarer og reservedeler knyttet til driften klassifiseres som omløpsmidler, og vurderes etter FIFO til laveste verdis prinsipp.

Magasinbeholdninger

Magasinert vann balanseføres ikke. Opplysninger om mengde vann i magasinene er gitt i note.

Fordringer

Kundefordringer og andre fordringer oppføres til pålydende etter fradrag for avsetning til forventet tap. Avsetning til tap gjøres på grunnlag av individuelle vurderinger av de enkelte fordringene.

Kortsiktige finansielle plasseringer

Aksjer, obligasjoner, sertifikater og lignende klassifisert som omløpsmidler er vurdert til markedsverdi.

Mottatte forskuddsbetalinger

Mottatte forskuddsbetalinger er klassifisert som langsiktige forpliktelser. Forskuddet inntektsføres i takt med levering av den leveransen forskuddet er ment å dekke. Det beregnes hvert år en kalkulatorisk rente av forskuddet som er klassifisert som driftsinntekt.

Usikre forpliktelser

Usikre forpliktelser balanseføres om det eksisterer en juridisk eller faktisk plikt, om det kan sannsynliggjøres at denne plikten vil få økonomiske konsekvenser og at denne forpliktelsen kan beregnes basert på pålitelige estimater.

Langsiktig gjeld

Opptakskostnader regnskapsføres i henhold til effektiv rentemetode (amortisert kost) for fastrentelån.

FINANSIELLE INSTRUMENTER

Generelt

Finansielle instrumenter henføres ved første gangs innregning til en av klassene av finansielle instrumenter som er beskrevet i IAS 39. De ulike klassene som er aktuelle for Skagerak og behandlingen som følger for instrumenter innregnet i hver av klassene er beskrevet i det følgende.

Vurderingsprinsipper for ulike kategorier av finansielle instrumenter:

Instrumenter til virkelig verdi over resultat

Derivater er finansielle instrumenter som er pliktig vurdert til virkelig verdi i balansen. Også andre finansielle instrumenter holdt for handelsformål er pliktig å vurdere til virkelig verdi over resultat.

Lån og fordringer

Lån og fordringer måles ved førstegangs innregning til virkelig verdi tillagt direkte henførbare transaksjonskostnader. I senere perioder måles lån og fordringer til amortisert kost ved bruk av effektiv rentemetode, slik at effektiv rente blir lik over hele instrumentets løpetid.

Finansielle forpliktelser

Finansielle forpliktelser måles ved førstegangs innregning til virkelig verdi tillagt direkte henførbare transaksjonskostnader. I senere perioder måles finansielle forpliktelser til amortisert kost ved bruk av effektiv rentemetode, slik at effektiv rente blir lik over hele instrumentets løpetid.

Presentasjon av derivater i resultat og balanse

Derivater er presentert på egne linjer i balansen under henholdsvis eiendeler og gjeld. Derivater med henholdsvis positive og negative virkelige verdier presenteres brutto i balansen så langt det ikke foreligger juridisk rett til motregning av ulike kontrakter, og slik motregningsrett faktisk vil bli benyttet i de løpende kontantoppgjør under kontraktene. I de sistnevnte tilfeller vil de aktuelle kontraktene presenteres netto i balansen. I resultatregnskapet vises endring i virkelig verdi av energiderivater på egen linje under driftsinntekter, mens endring i verdi av finansielle derivater presenteres på egen linje under finansposter.

KONTANTSTRØMOPPSTILLING

Kontantstrømoppstillingen er utarbeidet med basis i den indirekte metoden. Dette innebærer at man i oppstillingen tar utgangspunkt i foretakets resultat før skatt for å kunne presentere kontantstrømmer tilført fra henholdsvis ordinær drift, investeringsvirksomheten og finansieringsvirksomheten. Utbytte betalt til eiere og til minoritetsinteresser er presentert under finansieringsaktiviteter.

VURDERINGER, ESTIMATER OG FORUTSETNINGER

Skjønnsmessige vurderinger

Ved anvendelse av konsernets regnskapsprinsipper har selskapets ledelse utøvd skjønn på de følgende områder der dette har hatt vesentlig betydning for hvilke beløp som har blitt innregnet i konsernets resultat og balanse:

Estimater og forutsetninger

De viktigste antagelser vedrørende fremtidige hendelser og andre viktige kilder til usikkerhet i estimater på balansedagen, og som kan ha betydelig risiko for vesentlig endringer i innregnede beløp av eiendeler og forpliktelser innenfor det kommende regnskapsåret, er diskutert nedenfor.

Virkelig verdi av finansielle instrumenter

Virkelig verdi av energikontrakter er til dels beregnet basert på forutsetninger som ikke er fullt ut observerbare i markedet. Dette gjelder særlig ved verdsettelse av langsiktige kraftkontrakter. Ledelsen har i slike tilfeller basert sine vurderinger på den informasjon som er tilgjengelig i markedet kombinert med bruk av beste skjønn.

Utsatt skattefordel

Balanseføring av utsatt skattefordel innebærer bruk av skjønn, og foretas i den grad det er sannsynliggjort at fordelene vil bli utnyttet. Konsernet balansefører også utsatt skattefordel knyttet til grunnrentebeskatningen av netto produksjonsinntekter fra vannkraftverk. Utsatt skattefordel vedrørende negativ grunnrenteinntekt til fremføring er balanseført med det beløp som forventes å komme til anvendelse innenfor en tidshorisont på ti år. Tidspunkt for når fremførbare negativ grunnrenteinntekt kan komme til anvendelse estimeres på grunnlag av forventning om fremtidige inntekter og kostnader, og er særlig avhengig av forventninger til fremtidige kraftpriser.

Pensjoner

Beregning av pensjonsforpliktelser innebærer bruk av skjønn og estimater på en rekke parametere. Pensjonsforpliktelsene er beregnet av en uavhengig aktuar i desember i regnskapsåret som et estimat på situasjonen 31.12. med utgangspunkt i påløpt ytelsesmetode. Ledelsen vurderer at endringer i forutsetninger og grunnlagsdata frem mot balansedagen ikke vil ha vesentlig effekt på tallene.

Diskonteringsrenten er satt med grunnlag i obligasjoner med fortrinnsrett (OMF). Ledelsen vurderer at OMF-markedet representerer et tilstrekkelig dypt og likvid marked med relevante løpetider som kvalifiserer for referanserente i henhold til IAS 19. Se note 20 for ytterligere informasjon om pensjoner. I noten er det

også vist hvor sensitive beregningene er i forhold til de viktigste forutsetningene.

Varige driftsmidler

Varige driftsmidler avskrives over forventet brukstid, og dette danner grunnlaget for årlige avskrivninger i resultatregnskapet. Forventet levetid estimeres på bakgrunn

av erfaring, historikk og skjønnsmessig vurderinger og justeres dersom det oppstår endringer i slike estimater. Det tas hensyn til restverdi ved fastsettelse av avskrivninger, der vurdering av restverdi også er gjenstand for estimater.

NOTER TIL REGNSKAPET

(alle tall i hele 1 000 kroner)

1 VIKTIGE ENKELTHENDELSER

Det er ingen vesentlige enkelthendelser i 2016.

2 RESULTAT PR. FORRETNINGSOMRÅDE

2016						
	Netto driftsinntekter	Driftskostnader	Avskrivninger	Driftsresultat	Sysselsatt kapital ¹⁾	Varige driftsmidler
Skagerak Kraft konsern	1 145 425	418 800	172 606	554 018	4 674 712	5 403 383
Skagerak Nett konsern	855 391	459 272	283 904	112 215	3 867 228	3 894 294
Skagerak Varme Konsern	75 992	65 788	28 074	-17 870	590 235	548 777
Skagrak Naturgass AS	105 824	91 668	10 698	3 458	111 836	108 108
Skagerak Energi AS	123 657	192 345	15 078	-83 767	5 156 354	171 330
Annet/eliminering	-134 526	-134 526	0	0	-4 947 969	0
Konsern	2 171 762	1 093 348	510 360	568 054	9 452 395	10 125 892

2015						
	Netto driftsinntekter	Driftskostnader	Avskrivninger	Driftsresultat	Sysselsatt kapital ¹⁾	Varige driftsmidler
Skagerak Kraft konsern	1 577 319	451 450	187 936	937 933	4 694 818	5 472 416
Skagerak Nett konsern	806 182	462 315	264 792	79 075	3 614 864	3 715 464
Skagerak Varme Konsern	61 787	59 572	26 795	-24 579	600 046	540 469
Laugstol AS ²⁾	155 005	155 711	2 572	-3 278	0	0
Skagrak Naturgass AS	98 625	92 130	14 429	-7 935	90 299	84 763
Skagerak Energi AS	139 361	211 718	14 703	-87 060	5 157 648	170 626
Annet/eliminering	-184 475	-184 475	0	0	-4 973 413	0
Konsern	2 653 803	1 248 422	511 227	894 155	9 184 261	9 983 738

¹⁾ Sysssselsatt kapital = Egenkapital + renteb. lang gjeld + renteb. kort gjeld - bankinnsk. og kort inv. - øvrige fin. anleggsm. - tilkn. selskap
²⁾ Skagerak Elektro AS har skiftet navn til Laugstol AS. Skagerak Energi AS solgte i 2015 51 % av aksjene i selskapet. Ytterligere 15,6 % er solgt i 2016. Fra 1.11.15 behandles selskapet som TS etter EK-metoden. Se for øvrig note 14.

3 KRAFTSALGSINNTEKTER

Skagerak optimaliserer sin kraftproduksjon på lang sikt ved å disponere de fysiske vannressursene i forhold til spotpris (områdepris), og ved å optimalisere uttaket på de bilaterale kontraktene.

KONSERN			SKAGERAK ENERGI AS	
	2016	2015	2016	2015
	1 204 522	954 490	0	0
	85 137	100 174	0	0
	10 377	101 266	0	0
	- 9 429	2 121	0	0
	1 290 608	1 158 051	0	0

¹⁾ Spotpris NO2 var 233 kr/MWh i 2016, 177 kr/MWh i 2015. Regnskapsmessig oppnådd pris var 239 kr/MWh i 2016 og 208 kr/MWh i 2015. Konsernintern inntekt mot Skagerak Nett AS for produsert tapsenergi og energi til pliktlevering er fratrukket i produksjonsverdien.
²⁾ Inkluderer handelsavgifter, regulerkraft, grønne sertifikater og estimatavvik.

Skagerak har følgende langsiktige leveringsforpliktelser til konsesjonskraftavtagere til selvkost/OED pris:

TALL I GWh	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Faste salgsavtaler	381	381	381	381	381	381	381	381	381	381

4 MAGASINBEHOLDING OG PRODUKSJON

MAGASINBEHOLDNING					PRODUKSJON	
	31.12.2016	31.12.2015	Maks. kapasitet	2016	2015	Middel
TALL I TWh	2,6	3,3	3,8	6,0	6,1	5,7

Årsproduksjonen i 2016 er ca. 8 % over middelproduksjon for Skagerak Kraft. Tilsiget i 2016 ble 5,3 TWh.

5 NETTINNTEKTER

KONSERN			SKAGERAK ENERGI AS	
	2016	2015	2016	2015
	1 333 298	1 219 063	0	0
	-396 788	-366 690	0	0
	-11 845	-10 828	0	0
	924 665	841 544	0	0

I henhold til forskrift til energiloven gis separat regnskapsinformasjon om resultateneheten innen regionalnett og distribusjonsnett (monopolvirksomhet) for Skagerak Nett AS. Årets tall blir endelig avregnet året etter.

		REGIONALNETT		DISTRIBUSJONSNETT	
		2016	2015	2016	2015
Netto driftsinntekter		295 538	233 143	533 668	530 225
Driftskostnader		209 140	204 578	484 657	467 327
Driftsresultat		86 398	28 564	49 010	62 898
Avkastningsgrunnlag ¹⁾		1 141 380	1 002 530	2 263 535	2 128 777
Avkastning gjennomsnittlig nettkapital		7,6 %	2,8 %	2,2 %	3,0 %

¹⁾ Avkastningsgrunnlaget beregnes som gjennomsnittlig driftsmidler + 1% påslag for netto arbeidskapital

Akkumulert mindreinntekt iht. NVE's inntektsrammeregulering utgjør per 31.12.2016 10,1 millioner kroner (per 31.12.2015 255,1 millioner kroner i merinntekt).

6 ANDRE DRIFTSINNTEKTER

KONSERN			SKAGERAK ENERGI AS	
	2016	2015	2016	2015
	75 992	61 789	0	0
	105 824	98 625	0	0
	0	155 005	0	0
	92 013	65 706	123 657	139 361
	273 830	381 124	123 657	139 361

7 LØNN OG ANDRE PERSONALKOSTNADER

KONSERN			SKAGERAK ENERGI AS	
2016	2015		2016	2015
403 528	449 248	Lønn	72 401	77 349
57 559	65 857	Arbeidsgiveravgift	10 521	12 905
69 322	90 556	Pensjonskostnader inkl. arb.g.avgift	11 868	17 398
17 085	19 329	Andre ytelser	5 147	3 834
15 590	19 242	Lønns- og personalkostnader deleide kraftverk	0	0
-130 097	-136 552	Balanseførte lønnskostnader	-2 549	-2 167
432 987	507 679	SUM	97 389	109 319
582,4	656,5	Gjennomsnittlig antall årsverk ¹⁾	91,9	98,5

¹⁾ Gjennomsnittlig antall årsverk er beregnet på grunnlag av årsverk per 31.12.2016 og 31.12.2015

Pensjonskostnader er nærmere beskrevet i note 20.

LØNN OG ANDRE YTELSER LEDENDE ANSATTE

Lønn og andre ytelser - ledende ansatte per 31.12	Lønn	Pensjons-tilskudd	Naturalytelser	Samlet godtgjørelse
Knut Asgeir Barland, konsernsjef	2 516	0	179	2 695
Barbro Malmgren, konserndirektør organisasjon, IKT & kommunikasjon	1 529	0	147	1 676
Rune Laurantsen, konserndirektør økonomi og finans	1 527	79	110	1 717
Finn Werner Bekken, konserndirektør Kraft	1 590	0	140	1 730
Geir Kulås, konserndirektør Nett	1 536	0	140	1 677
Thor-Erik Vartdal, konserndirektør strategi	1 227	27	137	1 391

Pensjoner - ledende ansatte per 31.12

	Årets pensjonsopptjening
Knut Asgeir Barland, konsernsjef	837
Barbro Malmgren, konserndirektør organisasjon, IKT & kommunikasjon	481
Rune Laurantsen, konserndirektør økonomi og finans	322
Finn Werner Bekken, konserndirektør Skagerak Kraft AS	348
Geir Kulås, konserndirektør Skagerak Nett AS	302
Thor-Erik Vartdal, konserndirektør strategi	312

Godtgjørelse til styret

	Styrehonorar
Steinar Bysveen, styrets leder	0
Rolf Erling Andersen, nestleder	131
Ida Helliesen, styremedlem	88
Arvid Wisløff, styremedlem	0
Gunn Marit Helgesen, styremedlem ¹⁾	43
Øystein Kåre Beyer, styremedlem ²⁾	44
Kristin Steinfeldt-Foss, styremedlem	0
Gunnar Møane, ansattevalgt styremedlem	88
Kjersti Haugen, ansattevalgt styremedlem	88
Line Klausen, ansattevalgt styremedlem	88

¹⁾ Gjelder perioden 01.01.16-10.06.16

²⁾ Gjelder perioden 10.06.16-31.12.16

Alle beløp er eksklusiv arbeidsgiveravgift.

For representantene valgt av de ansatte er det kun oppgitt styrehonorar.

Konsernsjef har avtale om inntil 12 måneders etterlønn dersom selskapet ønsker å avvikle arbeidsforholdet. Etterlønnen skal dog avkortes med andre inntekter han måtte få i perioden.

Konsernledelsen har ikke mottatt godtgjørelse eller økonomiske fordeler fra andre foretak i samme konsern enn det som er vist over.

Det er ikke gitt lån eller stilt sikkerhet for medlemmer av ledergruppen, styret eller andre valgte selskapsorganer. Til opplysning har alle ansatte i Skagerak konsernet mulighet til å søke lån i Skageraks Pensjonskasse.

Konsernledelsen omfattes av den generelle pensjonsordningen i selskapet som beskrevet i pensjonsnoten, se note 20. Den generelle ordningen som beregnes av lønn opptil 12 G, sikrer medarbeidere som er født før 1959 og har full opptjening, en pensjon på 66 prosent av pensjonsgrunnlaget inkludert folketrygdens ytelser. Levealdersjustering av pensjoner, som ble innført i 2011, medfører at medarbeidere født etter 1958 må jobbe lenger for å oppnå samme pensjonsnivå. Tjenestepensjonen er livsvarig. Tjenestepensjon under utbetaling reguleres med lønnsvekst minus 0,75 prosentpoeng. Pensjonsordningen omfatter også uførepensjon, etterlattepensjon og barnepensjon.

For deler av konsernledelsen, er det inngått avtale om en supplerende pensjonsordning og gruppelivsforsikring for lønn utover 12 G. Dette gjelder Knut Asgeir Barland, Barbro Malmgren, Finn Werner Bekken og Geir Kulås. I perioden mellom 62 og 67 år har de samme personene, med unntak av Geir Kulås, avtale som innebærer en gjensidig rett til nedtrapping av arbeidsoppgaver og arbeidsvederlag. For Rune Laurantsen og Thor-Erik Vartdal utbetales tillegg i lønn som kompensasjon for at disse ikke inngår i samme supplerende pensjons- og forsikringsordning som den øvrige konsernledelsen.

8 EIENDOMSSKATT OG KONSESJONSAVGIFTER

KONSERN			SKAGERAK ENERGI AS	
2016	2015		2016	2015
97 333	101 703	Eiendomsskatt	0	0
35 424	35 191	Konsesjonsavgifter	0	0
132 756	136 894	SUM	0	0

9 ANDRE DRIFTSKOSTNADER

KONSERN			SKAGERAK ENERGI AS	
2016	2015		2016	2015
124 430	156 327	Materiell	2 419	2 925
165 414	208 740	Fremmedytelser	39 557	49 124
1 919	977	Tap på fordringer	0	0
66 478	57 234	Kostnader deleide kraftverk	0	0
13 603	6 522	Erstatninger	0	0
155 761	174 049	Øvrige driftskostnader	52 980	50 350
527 605	603 849	SUM	94 956	102 399

Honorar til revisor fordeler seg som følger:

KONSERN			SKAGERAK ENERGI AS	
2016	2015		2016	2015
1 201	1 366	Lovpålagt revisjon	299	342
81	126	Andre attestasjonstjenester	0	38
187	225	Skatte- og avgiftsrådgivning	48	131
142	173	Øvrig tjenester	52	91
1 611	1 890	SUM	399	603

Linjen for lovpålagt revisjon inneholder avtalt honorar samt kostnadsført revisjonsrelaterte tjenester. Resterende linjer er kostnadsført i året. Alle beløp er ekskl. mva.

Kostnader knyttet til uoppsigelige operasjonelle leieavtaler gir uttrykk for minimumsleie.

	Fremtidig minsteleie				
	Kostnadsført i perioden	Innen 1 år etter periodens slutt	Mellom 1 og 5 år etter periodens slutt	Mer enn 5 år etter periodens slutt	Totale fremtidige minsteleier
Husleieavtaler	28 445	52	360	326 060	326 472
Øvrige leieavtaler	1 142	32	1 089	1 514	2 636
SUM	29 588	84	1 449	327 574	329 108

Forpliktelsen for fremtidig minsteleie er lagt i sin helhet i perioden for utløpet av den enkelte kontrakt.

Husleieavtalene gjelder i hovedsak leie av lokaler knyttet til hovedkontoret samt lokaler for Skien Fjernvarme AS sin varmesentral. Disse leieavtalene indeksreguleres årlig.

10 FINANSPOSTER

2016 Skagerak Energi AS	Vurderingsbasis						Sum
	Pliktig virkelig verdi over resultat	Virkelig verdi over resultat	Amortisert kost	Tilgjengelig for salg	Holdt for salg	Honorar- utgifter	
FINANSINNTEKTER							
Konserninterne renteinntekter (inkl. Statkraft-konsern)	0	0	149 687	0	0	0	149 687
Andre renteinntekter	0	0	16	0	0	0	16
Utbytte	0	0	0	13 030	0	0	13 030
Andre finansinntekter	0	0	396	0	0	0	396
Sum	0	0	150 099	13 030	0	0	163 129
FINANSKOSTNADER							
Konserninterne rentekostnader (inkl. Statkraft-konsern)	0	0	-181 278	0	0	0	-181 278
Andre rentekostnader	0	0	-2 340	0	0	0	-2 340
Nedskrivning finansielle aksjer	0	-3 228	0	0	0	0	-3 228
Andre finanskostnader	0	0	-1	0	0	-11	-11
Sum	0	-3 228	-183 618	0	0	-11	-186 856
UREALISERT VERDIENDRING RENTE-/VALUTAKONTRAKTER							
Verdipapirer likviditet, gevinst og tap, urealisert	0	0	0	-11 316	0	0	-11 316
Sum	0	0	0	-11 316	0	0	-11 316
SUM	0	-3 228	-33 519	1 714	0	-11	-35 043

2015 Skagerak Energi AS	Vurderingsbasis						Sum
	Pliktig virkelig verdi over resultat	Virkelig verdi over resultat	Amortisert kost	Tilgjengelig for salg	Holdt for salg	Honorar- utgifter	
FINANSINNTEKTER							
Konserninterne renteinntekter (inkl. Statkraft-konsern)	0	0	116 587	0	0	0	116 587
Andre renteinntekter	0	0	100	0	0	0	100
Verdipapirer likviditet, gevinst og tap, realisert	0	0	0	0	-8 473	0	-8 473
Utbytte	0	0	0	7 433	0	0	7 433
Andre finansinntekter	0	0	8	0	0	0	8
Sum	0	0	116 696	7 433	-8 473	0	115 656
FINANSKOSTNADER							
Konserninterne rentekostnader (inkl. Statkraft-konsern)	0	0	-191 139	0	0	0	-191 139
Andre rentekostnader	0	0	-3 558	0	0	0	-3 558
Nedskrivning finansielle aksjer	0	-9 841	0	0	0	0	-9 841
Andre finanskostnader	0	0	-3	0	0	-11	-13
Sum	0	-9 841	-194 699	0	0	-11	-204 551
UREALISERT VERDIENDRING RENTE-/VALUTAKONTRAKTER							
Verdipapirer likviditet, gevinst og tap, urealisert	0	0	0	306	0	0	306
Sum	0	0	0	306	0	0	306
SUM	0	-9 841	-78 003	7 739	-8 473	-11	-88 589

	Vurderingsbasis						
2016	Pliktig	Virkelig	Amortisert	Tilgjengelig	Holdt	Honorar-	
Skagerak Konsern	virkelig verdi	verdi over	kost	for salg	for salg	utgifter	Sum
	over resultat	resultat					
FINANSINNTEKTER							
Konserninterne renteinntekter (inkl. Statkraft-konsern)	0	0	8 016	0	0	0	8 016
Andre renteinntekter	0	0	2 186	0	0	0	2 186
Verdipapirer likviditet, gevinst og tap, realisert	0	0	0	0	2 867	0	2 867
Utbytte	0	0	0	13 030	0	0	13 030
Andre finansinntekter	0	0	1 080	0	0	0	1 080
Sum	0	0	11 281	13 030	2 867	0	27 179
FINANSKOSTNADER							
Konserninterne rentekostnader (inkl. Statkraft-konsern)	0	0	-179 711	0	0	0	-179 711
Andre rentekostnader	0	0	-18 823	0	0	0	-18 823
Nedskrivning finansielle aksjer	0	-2 000	0	0	0	0	-2 000
Andre finanskostnader	0	0	-3 221	0	0	-621	-3 842
Sum	0	-2 000	-201 755	0	0	-621	-204 376
UREALISERT VERDIENDRING RENTE-/VALUTAKONTRAKTER							
Verdipapirer likviditet, gevinst og tap, urealisert	0	0	0	-11 316	0	0	-11 316
Sum	0	0	0	-11 316	0	0	-11 316
SUM	0	-2 000	-190 474	1 714	2 867	-621	-188 513

2015 Skagerak Konsern	Vurderingsbasis						Sum
	Pliktig virkelig verdi over resultat	Virkelig verdi over resultat	Amortisert kost	Tilgjengelig for salg	Holdt for salg	Honorar- utgifter	
FINANSINNTEKTER							
Konserninterne renteinntekter (inkl. Statkraft-konsern)	0	0	6 482	0	0	0	6 482
Andre renteinntekter	0	0	3 139	0	0	0	3 139
Verdipapirer likviditet, gevinst og tap, realisert	0	0	0	0	114 529	0	114 529
Utbytte	0	0	0	7 433	0	0	7 433
Andre finansinntekter	0	0	7 596	0	0	0	7 596
Sum	0	0	17 217	7 433	114 529	0	139 179
FINANSKOSTNADER							
Konserninterne rentekostnader (inkl. Statkraft-konsern)	0	0	-188 618	0	0	0	-188 618
Andre rentekostnader	0	0	-12 960	0	0	0	-12 960
Nedskrivning finansielle aksjer	0	-1 030	0	0	0	0	-1 030
Andre finanskostnader	0	0	-3 585	0	0	-1 143	-4 728
Sum	0	-1 030	-205 163	0	0	-1 143	-207 336
UREALISERT VERDIENDRING RENTE-/VALUTAKONTRAKTER							
Verdipapirer likviditet, gevinst og tap, urealisert	0	0	0	306	0	0	306
Sum	0	0	0	306	0	0	306
SUM	0	-1 030	-187 947	7 739	114 529	-1 143	-67 851

11 SKATTER

KONSERN			SKAGERAK ENERGI AS	
2016	2015		2016	2015
131 967	112 844	Betalbar skatt alminnelig inntekt	44 231	33 530
198 291	113 543	Betalbar grunnrenteskatt	0	0
-41 664	68 835	Endring utsatt skatt alminnelig inntekt	1 325	47 339
-184 817	-47 663	Endring utsatt skatt på grunnrente	0	0
4 012	-3 167	For lite/for mye avsatt skatt tidligere år	1 320	-824
107 789	244 392	RESULTATFØRT SKATTEKOSTNAD	46 876	80 045

Inntektsføring av utsatt skattefordel på 208 mill. kroner vedrørende grunnrenteskatt som følge av estimatendringer er i konsern inkludert i skattekostnaden for 2016. Friinntekten reduserer den betalbare grunnrenteskatten for Skagerak Energi konsern med 5,2 millioner kroner i 2016 (6,5 millioner kroner i 2015).

KONSERN			SKAGERAK ENERGI AS	
2016	2015		2016	2015
121 473	252 763	25 % skatt av resultat før skatt (27% i 2015)	59 954	446 313
-30 638	-63 411	Effekt skattefrie inntekter inkl. utbytte	-21 370	-367 147
5 635	5 901	Effekt ikke fradragsberettigede kostnader	4 693	7 736
-6 167	-13 574	Effekt av endrede skatteregler	2 279	-6 033
4 012	-3 167	For lite/for mye avsatt skatt tidligere år	1 320	-824
198 291	113 543	Betalbar grunnrenteskatt	0	0
-184 817	-47 663	Endring utsatt skatt grunnrente	0	0
107 789	244 392	RESULTATFØRT SKATTEKOSTNAD	46 876	80 045
22,2 %	26,1 %	Effektiv skattesats	19,5 %	4,8 %

Nedenfor er det for morselskapet vist hvordan man kommer fra regnskapsmessig resultat til skattegrunnlag for beregning av overskuddsskatt.

SKAGERAK ENERGI AS			2016	2015
Resultat før skattekostnad			239 814	1 653 009
Skattefrie inntekter inkl. utbytte			-85 479	-1 359 805
Ikke fradragsberetigede kostnader			5 954	42 970
Endring av midlertidige forskjeller			18 135	-211 990
Årets skattegrunnlag			178 424	124 184
Skattesats			25 %	27 %
Beregnet overskuddsskatt			44 606	33 530
Avsatt overskuddsskatt vedr. 2008 og 2009			133 000	133 000
Balanseført betalbar skatt			177 606	166 530

Spesifikasjon av midlertidige forskjeller og beregning av utsatt skattefordel og utsatt skatt på balansedagen:

Utsatt skattefordel:

KONSERN			SKAGERAK ENERGI AS	
31.12.2016	31.12.2015		31.12.2016	31.12.2015
-4 432	-2 411	Omløpsmidler ¹⁾	-324 827	-283 531
-291 620	-314 707	Anleggsmidler	836	-4 308
72 815	13 197	Pensjonsforpliktelser	159 766	120 630
-12 947	-24 251	Andre langsiktig poster	10 723	11 383
-46 881	-57 879	Fremførbart underskudd/godtgjørelse/rentebegrensningsregelen	0	-14 317
-283 065	-386 050	Midlertidige forskjeller og fremførb. underskudd	-153 502	-170 143
24 %	25 %	Anvendt skattesats	24 / 25 %	25 / 27 %
-67 934	-96 513	UTSATT SKATTEFORDEL (-)	-40 089	-48 206
406 265	-6 096	Midlertidige forskjeller grunnrente	0	0
-712 322	0	Fremførbar negativ grunnrente	0	0
-306 057	-6 096	Grunnlag utsatt skatt grunnrente	0	0
34,3 %	33 %	Anvendt skattesats	0 %	0 %
-104 977	-2 012	UTSATT SKATTEFORDEL GRUNNRENTE	0	0
-172 912	-98 524	BALANSEFØRT UTSATT SKATTEFORDEL PR 31.12	-40 089	-48 206

¹⁾ Omløpsmidler i Skagerak Energi AS gjelder konsernbidrag hvor utsatt skattefordel er beregnet med 25% skatt per 31.12.2016 (27% per 31.12.2015)

Utsatt skattefordel er balanseført til full nominell verdi, da alle langtidsprognoser viser at konsernet vil få skattbare overskudd. Utsatt skattefordel er balanseført med utgangspunkt i fremtidig inntjening.

Utsatt skatt:

KONSERN			SKAGERAK ENERGI AS	
31.12.2016	31.12.2015		31.12.2016	31.12.2015
54 944	301 099	Derivater	0	0
207 407	188 926	Anleggsmidler	0	0
-35 501	-36 518	Pensjonsforpliktelser	0	0
-22 594	-20 057	Andre langsiktig poster	0	0
204 256	433 451	Midlertidige forskjeller og fremførb. underskudd	0	0
24 %	25 %	Anvendt skattesats	24 %	25 %
49 022	108 363	UTSATT SKATT	0	0
0	358 988	Midlertidige forskjeller grunnrente	0	0
0	-110 504	Fremførbar negativ grunnrente	0	0
0	248 484	Grunnlag utsatt skatt grunnrente	0	0
34,3 %	33 %	Anvendt skattesats	0 %	0 %
0	82 000	UTSATT SKATT PÅ GRUNNRENTE	0	0
49 022	190 363	BALANSEFØRT UTSATT SKATT PR 31.12	0	0

12 IMMATERIELLE EIENDELER

KONSERN			SKAGERAK ENERGI AS	
31.12.2016	31.12.2015		31.12.2016	31.12.2015
172 912	98 524	Utsatt skattefordel	40 089	48 206
206 062	206 062	Goodwill	0	0
378 974	304 586	SUM	40 089	48 206

Utsatt skattefordel er nærmere omtalt i note 11.

KONSERN 2016		Goodwill
Balanseført verdi 01.01	206 062	
Avgang	-5 054	
Nedskrivinger	0	
Avgang akk. nedskrivning	5 054	
BALANSEFØRT VERDI 31.12	206 062	
Anskaffelseskost per 31.12	330 313	
Akkumulerte av- og nedskrivning per 31.12	-124 251	
Balanseført verdi per 31.12	206 062	

KONSERN 2015		Goodwill
Balanseført verdi 01.01	206 062	
Nedskrivinger	0	
BALANSEFØRT VERDI 31.12	206 062	
Anskaffelseskost per 31.12	335 367	
Akkumulerte av- og nedskrivning per 31.12	-129 305	
Balanseført verdi per 31.12	206 062	
Avskrivningsplan	Avskrives ikke	

Goodwill er relatert til erverv av nettvirksomheter i Vestfold i årene 1998-2000.

Merverdi ved tidligere oppkjøp av nettselskaper i Vestfold (1998-2000) er henført til henholdsvis nettanlegg og goodwill. Den underliggende nettvirksomheten vurderes å være av meget langsiktig karakter. Merverdien ved mer effektiv nettdrift, reduserte kostnader til ledelse og intern tjenesteproduksjon med mer, forventes å ha samme varighet som selve virksomheten.

13 VARIGE DRIFTSMIDLER

SKAGERAK ENERGI AS				
2016	Anlegg under utførelse	Bygg og annen fast eiendom ³⁾	Løsøre	Sum
Balanseført verdi 01.01	7 007	135 992	27 627	170 626
Tilgang	3 781	2 749	9 598	16 128
Overført mellom anleggsgrupper	-5 813	4 518	1 295	0
Avgang	0	0	-1 164	-1 164
Avskrivinger	0	-5 625	-9 453	-15 078
Avgang akkumulerte av- og nedskrivinger	0	0	818	818
BALANSEFØRT VERDI 31.12	4 975	137 634	28 721	171 330
Anskaffelseskost per 31.12	4 975	228 466	92 531	325 971
Akkumulerte av- og nedskrivinger per 31.12	0	-90 832	-63 810	-154 641
Balanseført verdi per 31.12	4 975	137 634	28 721	171 330

SKAGERAK ENERGI AS				
2015	Anlegg under utførelse	Bygg og annen fast eiendom ³⁾	Løsøre	Sum
Balanseført verdi 01.01	8 058	126 390	33 293	167 741
Tilgang	5 660	8 938	3 243	17 840
Overført mellom anleggsgrupper	-6 711	6 099	612	0
Avgang	0	-709	-45 763	-46 472
Avskrivinger	0	-5 304	-9 399	-14 703
Avgang akkumulerte av- og nedskrivinger	0	578	45 642	46 220
BALANSEFØRT VERDI 31.12	7 007	135 992	27 627	170 626
Anskaffelseskost per 31.12	7 007	221 199	82 802	311 008
Akkumulerte av- og nedskrivinger per 31.12	0	-85 206	-55 175	-140 381
Balanseført verdi per 31.12	7 007	135 992	27 627	170 626

KONSERN						
2016	Nettanlegg ¹⁾	Kraftanlegg ²⁾	Anlegg under utførelse	Bygg og annen fast eiendom ³⁾	Løsøre	Sum
Balanseført verdi 01.01	3 405 508	5 280 501	356 916	743 871	196 942	9 983 738
Tilgang	258 804	31 009	229 782	57 437	80 232	657 263
Overført mellom anleggsgrupper	106 745	80 540	-245 808	20 761	37 762	0
Avgang	-25 347	0	-17 637	-625	-6 318	-49 927
Balanseførte låneutgifter	0	0	2 817	0	0	2 817
Avskrivinger	-257 450	-163 763	0	-39 985	-47 491	-508 689
Nedskrivinger	0	0	0	-1 672	0	-1 672
Avgang akk. av- og nedskrivinger	18 368	0	17 637	462	5 894	42 361
BALANSEFØRT VERDI 31.12	3 506 628	5 228 287	343 707	780 249	267 021	10 125 892
Anskaffelseskost per 31.12	7 768 054	10 382 702	343 707	1 185 435	651 682	20 331 580
Akk. av- og nedskrivinger per 31.12	-4 261 426	-5 154 415	0	-405 185	-384 661	-10 205 688
Balanseført verdi per 31.12	3 506 628	5 228 287	343 707	780 249	267 021	10 125 892

KONSERN						
2015	Nettanlegg ¹⁾	Kraftanlegg ²⁾	Anlegg under utførelse	Bygg og annen fast eiendom ³⁾	Løsøre	Sum
Balanseført verdi 01.01	3 059 300	5 088 126	790 170	748 638	174 974	9 861 209
Tilgang	320 434	37 657	218 360	4 864	55 208	636 523
Overført mellom anleggsgrupper	269 983	319 345	-642 563	34 714	18 520	0
Avgang	-32 657	-62 918	-104	-1 251	-118 624	-215 554
Avgang ved salg av virksomhet	0	0	0	-120	-34 214	-34 334
Balanseførte låneutgifter	0	0	8 586	0	0	8 586
Avskrivinger	-244 210	-160 773	0	-36 230	-44 700	-485 913
Nedskrivinger	0	0	-17 637	-7 677	0	-25 314
Avgang akkumulerte av- og nedskrivinger	32 658	59 065	104	931	145 778	238 535
BALANSEFØRT VERDI 31.12	3 405 508	5 280 501	356 916	743 871	196 942	9 983 738
Anskaffelseskost per 31.12	7 427 852	10 271 153	374 553	1 107 862	540 006	19 721 426
Akk. av- og nedskrivinger per 31.12	-4 022 344	-4 990 652	-17 637	-363 991	-343 064	-9 737 688
Balanseført verdi per 31.12	3 405 508	5 280 501	356 916	743 871	196 942	9 983 738
Forventet økonomisk levetid	3-35 år	25-100 år		3-50 år	3-15 år	
Avskrivningsplan	Lineær	Lineær	Avskrives ikke	Lineær	Lineær	

¹⁾ Tomter knyttet til Nettanlegg klassifiseres sammen med Nettanlegg, men avskrives ikke.

²⁾ Fallrettigheter og tomter knyttet til kraftanlegg klassifiseres sammen med kraftanlegg, men avskrives ikke.

³⁾ Tomter knyttet til bygg og annen fast eiendom klassifiseres sammen med disse, men avskrives ikke.

NEDSKRIVNINGER
Nedskrivninger i 2016 er knyttet til distribusjonsanlegg i Skagerak Naturgass AS. Nedskrivningene er foretatt til gjenvinnbart beløp.

DELEIDE KRAFTVERK
Kraftverk med videre hvor det er delt eierskap med andre, eller hvor fylkeskommuner m.v. har rettigheter til å ta ut og disponere andel av kraftproduksjonen mot kostnadsdekning, er ført opp etter fradrag for verdien av de andres rettigheter beregnet som deres relative andel av uttak av kraft.

Fylkeskommuner og offentlig eide energiselskaper har følgende rettigheter til uttak av kraft i kraftanlegg som driftes av Skagerak:

Andres andeler	
Sundsbarm	8,50 %
Bagn	20,00 %

Skagerak konsern har medtatt følgende balanseposter i deleide kraftverk:

	Eierandel	Varige driftsmidler	Andre eiendeler	Langsiktig gjeld	Kortsiktig gjeld	Sum
Bagn	80,00 %	224 449				224 449
Finndøla	50,00 %	83 305	3 795	0	-4 324	82 776
Følgefonnverkene	14,94 %	160 248				160 248
Hekni	33,33 %	104 690				104 690
Otra Kraft	31,40 %	430 733	14 555	0	-15 057	430 231
Ulla-Førre	1,49 %	26 637	0		0	26 637
Otteraaens Brugseierfor. ¹⁾		319 032	497		0	319 529
Sira-Kvina	14,60 %	646 269	28 847	0	-25 224	649 892
Skollenborg ²⁾		59 617	494		-4 489	55 622
Sundsbarm	91,50 %	290 277				290 277
Svelgfoss	23,94 %	156 878				156 878
Eliminering						0
SUM		2 502 135	48 188	0	-49 094	2 501 229

¹⁾ Skageraks eierskap i Otteraaens Brugseierforening består av andeler via Otra Kraft DA (31,4 %) og Hekni Kraftverk (33,33 %). Driftsinntekter og kostnader fordeles etter eierandeler for de ulike reguleringene.

²⁾ Skageraks eierandel i Skollenborg kraftverk er 48,5 % av produksjonsanlegg og 36,03 % av damanlegg. Eierandelen gir Skagerak rettighet til 30,8 % av produsert energi. Ansvarer for langsiktig gjeld følger eierandelene for anlegg.

Varige driftsmidler i Hekni, Følgefonnverkene, Sundsbarm, Bagn og Svelgfoss blir balanseført og avskrevet direkte i Skagerak Krafts regnskaper. Andel av omløpsmidler og gjeld i disse deleide verkene innarbeides ikke da de anses som uvesentlige.

Deleide kraftverk er innarbeidet i resultatet med følgende beløp:

	Sira-Kvina	Otra Kraft	Øvrige kraftverk	Sum 2016	Sum 2015
Kraftsalgsinntekter	7 183	7 514	8 621	23 318	22 882
Andre driftsinntekter	8 293	3 219	3 008	14 519	13 928
BRUTTO DRIFTSINNTEKTER	15 476	10 733	11 629	37 837	36 809
Overføringskostnader	15 126	13 460	13 832	42 418	41 146
NETTO DRIFTSINNTEKTER	350	-2 727	-2 204	-4 580	-4 337
Lønnskostnader	12 352	1 382	6 733	20 467	21 423
Avskrivninger	6 920	14 792	42 584	64 296	64 082
Konsesjonsavgifter	7 952	5 787	9 321	23 060	22 782
Andre driftskostnader	12 467	10 789	39 194	62 449	59 568
SUM DRIFTSKOSTNADER	39 691	32 750	97 832	170 273	167 855
DRIFTSRESULTAT	-39 340	-35 477	-100 036	-174 853	-172 192
Finansinntekter	0	38	261	299	384
Finanskostnader	0	24	10	33	176
NETTO FINANSPOSTER	0	14	251	265	208
NETTO	-39 340	-35 462	-99 785	-174 588	-171 984

Kraftsalgsinntekter i tabellen over inneholder kun konsesjonskraft, mens vår andel av produksjonsmengde inntektsføres direkte i Skagerak Kraft AS.

14 EIERANDELER I DATTER- OG TILKNYTTETE SELSKAP

Datter- og tilknyttede selskaper eid direkte og indirekte av Skagerak Energi AS:

	Hovedkontor	Eier- og stemmeandel ¹⁾	Balansef. verdi	Årets resultat	Egenkapital
AKSJER I DATTERSELSKAPER:					
Skagerak Kraft AS	Porsgrunn	100 %	2 627 457	339 545	2 130 470
Skagerak Nett AS	Porsgrunn	100 %	2 128 750	242 440	1 371 551
Skagerak Varme AS	Porsgrunn	100 %	158 337	-20 850	166 582
Skagerak Naturgass AS	Porsgrunn	100 %	33 425	136	37 983

AKSJER I TILKNYTTETE SELSKAP:					
Fjordkraft AS	Bergen	48 %	83 098	108 512	526 595
Energi og Miljøkapital AS ³⁾	Skien	35 %	1 173	-1 227	3 350
Laugstol AS ²⁾³⁾	Porsgrunn	33 %	4 676	-1 493	53 116
SUM			5 036 915		

AKSJER I DATTERDATTERSELSKAP:					
Grunnål Kraftverk AS	Porsgrunn	55 %	6 485	2 997	31 574
Sauland Kraftverk AS	Hjartdal	67 %	670	4	1 050
Skien Fjernvarme AS	Skien	51 %	31 952	-3 344	32 542

AKSJER I TILKNYTTETE SELSKAP I DATTERSELSKAP:					
Viking Varme AS	Larvik	50 %	0	-12	-209
Steinsvik Kraft AS ³⁾	Kokstad	20 %	20 957	778	115 069
Nape Kraft AS ³⁾	Grimstad	49 %	1 495	-336	3 137

¹⁾ Eier- og stemmeandel er lik på selskaps- og konsernnivå

²⁾ Skagerak Elektro AS har skiftet navn til Laugstol AS. Skagerak Energi AS solgte i 2015 51 % av aksjene i selskapet. Ytterligere 15,6 % er solgt i 2016. Fra 1.11.15 behandles selskapet som TS etter EK-metoden.

³⁾ Årets resultat og egenkapital er estimert basert på foreløpig resultat for 2016.

Aksjer i datter- og tilknyttede selskap er behandlet etter kostmetoden i selskapsregnskapet.

TS er representert ved morselskapets eierandel ved oppføring av resultat, mens datterselskapenes resultat er oppgitt til 100 %. Mottatt/avgitt brutto konsernbidrag i Skagerak Energi AS fremkommer i avsnittet "Aksjer i datterselskaper".

Aksjer i tilknyttede selskap er behandlet etter egenkapitalmetoden i konsernregnskapet.

Beregningen av årets resultatandel for tilknyttede selskaper baserer seg på prognoser for 2016.

Spesifikasjon av balanseførte endringer i tilknyttede selskap i Skagerak konsern:

	Inngående balanse	Estimert resultatandel 2016	Estimatavvik 2015	Mottatt utbytte	Føringer mot utvidet resultat	Årets salg	Annet	Utgående balanse
Fjordkraft AS	99 970	108 512	0	-75 093	-5 590	0	0	127 799
Energi og Miljøkapital AS	2 400	-150	-1 077	0	0	0	0	1 173
Viking Varme AS	0	0	0	0	0	0	0	0
Nape Kraftverk AS	1 766	-336	117	0	0	0	0	1 547
Laugstol AS ¹⁾	24 553	-1 493	0	-4 900	-855	-5 118	-980	11 206
Steinsvik Kraftverk AS	20 957	778	0	0	0	0	0	21 735
SUM	149 645	107 311	-960	-79 993	-6 445	-5 118	-980	163 459

¹⁾ Skagerak Elektro AS har skiftet navn til Laugstol AS. Skagerak Energi AS solgte i 2015 51 % av aksjene i selskapet. Ytterligere 15,6 % er solgt i 2016. Fra 1.11.15 behandles selskapet som TS etter EK-metoden.

Aksjer i tilknyttede selskap som anses å være av uvesentlig størrelse for konsolideringsformål, er behandlet til virkelig verdi i konsernregnskapet. Dette gjelder også morselskapets selskapsregnskap, jfr. note 15.

15 ØVRIGE FINANSIELLE ANLEGGSMIDLER

KONSERN			SKAGERAK ENERGI AS	
31.12.2016	31.12.2015		31.12.2016	31.12.2015
0	0	Lån gitt til konsernselskap	5 531 775	5 874 775
61 354	62 803	Øvrige langsiktige lån og fordringer	30 957	34 502
295 321	237 846	Pensjonsmidler	293 856	262 661
160	160	Andre aksjer og andeler	0	0
356 835	300 809	SUM	5 856 588	6 171 938

Spesifikasjon av andre aksjer og andeler:

	Eierandel	Resultat 2015	Egenkapital	Balanseført verdi
Andre aksjer og andeler eid av datterselskap:				
Planselskapet Bøfossane AS	25 %	-12	401	125
Øvrige aksjer				35
SUM				160
SUM KONSERN				160

16 FORDRINGER

KONSERN			SKAGERAK ENERGI AS	
31.12.2016	31.12.2015		31.12.2016	31.12.2015
70	14 084	Kortsiktige fordringer konsernselskap (inkl. Statkraft-konsern)	7 408	7 154
84 043	71 921	Kundefordringer	21	581
173 401	106 117	Periodiserte inntekter	1	635
18 767	13 652	Forskuddsbetalte kostnader	9 010	8 931
0	592	Fremførbar naturressursskatt	0	0
42 696	64 407	Omløpsmidler deleide kraftverk	0	0
6 449	24 735	Øvrige kortsiktige fordringer	3 676	9 427
325 426	295 508	SUM	20 116	26 728

17 INVESTERINGER

KONSERN			SKAGERAK ENERGI AS	
31.12.2016	31.12.2015		31.12.2016	31.12.2015
5 081	16 397	Aksjer	5 081	16 397
5 081	16 397	SUM	5 081	16 397

Spesifikasjon av aksjer for omsetning:

	Antall	Anskaffelses-kost	Markedsverdi 31.12.2016
Skien Aktiemølle ASA	174 900	5 830	5 081
SUM		5 830	5 081

18 LIKVIDE MIDLER

KONSERN			SKAGERAK ENERGI AS	
31.12.2016	31.12.2015		31.12.2016	31.12.2015
207 091	639 900	Kontanter og bankinnskudd	14 234	14 202
207 091	639 900	SUM	14 234	14 202

Herav bundne midler:

KONSERN			SKAGERAK ENERGI AS	
31.12.2016	31.12.2015		31.12.2016	31.12.2015
1 488	1 465	Skattetreksmidler ¹⁾	0	0
41 003	37 853	Andre bundne midler	3 886	0
42 491	39 317	SUM BUNDNE MIDLER	3 886	0

¹⁾ Per 31.12.2016 er det Skagerak Varme AS, Skien Fjernvarme AS og Skagerak Naturgass AS som har skattetreksmidler. For øvrige konsernselskaper er det avgitt en bankgaranti.

19 EGENKAPITAL

SKAGERAK ENERGI AS	Aksjekapital	Overkurs	Annen egenkapital	Sum
Egenkapital pr. 31.12.15	1 695 539	399 211	3 484 217	5 578 967
Ordinært utbytte for 2015, vedtatt og utbetalt 2016			-88 000	-88 000
Årets resultat			192 938	192 938
Andre inntekter og kostnader:				
-aktuarielle gevinster og tap på ytelsesplaner			13 666	13 666
EGENKAPITAL PR. 31.12.16	1 695 539	399 211	3 602 821	5 697 571

Annen egenkapital består av tilbakeholdt resultat samt estimatavik knyttet til pensjoner ført direkte mot egenkapitalen.

KONSERN	Aksjekapital	Overkurs	Annen egenkapital	Minoritet	Sum
Egenkapital pr. 31.12.15	1 695 539	399 211	2 478 171	29 892	4 602 813
Ordinært utbytte for 2015, vedtatt og utbetalt 2016			-88 000		-88 000
Årets resultat			380 394	-2 292	378 102
Føringar mot andre inntekter og kostnader tilknyttede selskaper			-6 445		-6 445
Andre inntekter og kostnader:					
-aktuarielle gevinster og tap på ytelsesplaner			1 802	896	2 698
EGENKAPITAL PR. 31.12.16	1 695 539	399 211	2 765 922	28 495	4 889 167

Det er foreslått et ordinært utbytte på 114 millioner kroner for 2016.

AKSJEFORDELING	Antall	Pålydende	Balanseført
Skien kommune A-aksjer	455 679	0,566	257 914
Porsgrunn kommune A-aksjer	444 321	0,566	251 486
Bamble kommune A-aksjer	100 000	0,566	56 600
Statkraft Industrial Holding AS B-aksjer	1 018 524	0,566	576 485
Statkraft Industrial Holding AS C-aksjer	977 128	0,566	553 054
SUM	2 995 652	0,566	1 695 539

Aksjekapitalen består av 2.995.652 aksjer pålydende kr 566.
Alle aksjeklasser har lik stemmerett og lik rett til utbytte.

Følgende særlige bestemmelser knytter seg til de forskjellige aksjeklasser:
Vedtak om å lokalisere selskapets hovedkontor, konsernledelse, og/eller administrasjon knyttet til selskapets kraftproduksjons- og engrosvirksomhet og/eller naturlig tilknyttet virksomhet til sted utenfor kommunene Skien og Porsgrunn kan bare treffes med tilslutning fra et flertall av A-aksjene.
Vedtak om å lokalisere administrasjonen knyttet til selskapets nettvirksomhet og/eller sluttkundeomsetningsvirksomhet og/eller naturlig tilknyttet virksomhet til sted utenfor Vestfold fylke kan bare treffes med tilslutning fra et flertall av C-aksjene.

20 AVSETNING FOR FORPLIKTELSE

KONSERN			SKAGERAK ENERGI AS	
31.12.2016	31.12.2015		31.12.2016	31.12.2015
177 650	180 244	Pensjonsforpliktelser	43 936	48 231
49 022	190 363	Utsatt skatt	0	0
305 836	306 167	Forpliktelse fallrettigheter	0	0
19 383	41 645	Andre avsetninger for forpliktelser	4 811	3 177
551 891	718 418	SUM	48 747	51 408

Spesifikasjon av forpliktelse fallrettigheter og andre avsetninger for forpliktelser:

SKAGERAK ENERGI AS	Fjernings- forpliktelser	Legale forpliktelser	Andre forpliktelser	Sum
Inngående balanse 01.01.16	0	3 177	0	3 177
Nye avsetninger i perioden	0	141	3 886	4 027
Beløp som er benyttet i perioden	0	-2 393	0	-2 393
UTGÅENDE BALANSE 31.12.16	0	925	3 886	4 811

KONSERN	Fjernings- forpliktelser	Legale forpliktelser	Andre forpliktelser	Sum
Inngående balanse 01.01.16	28 316	12 985	306 509	347 811
Nye avsetninger i perioden	0	141	3 892	4 033
Beløp som er benyttet i perioden	-18 065	-8 229	-331	-26 625
UTGÅENDE BALANSE 31.12.16	10 251	4 897	310 071	325 218

Andre forpliktelser er i hovedsak forpliktelse knyttet til fallrettigheter, denne er evigvarende.

PENSJONER

Skageraks pensjonsplaner omfatter både innskuddsplaner og ytelsesplaner.

Innskuddsplaner
Skageraks pensjonsordning for nyansatte i heleide selskaper er fra og med 1. mars 2016 en innskuddsordning plassert hos et eksternt forsikringsselskap. Innskuddssatsen er 6 % for pensjonsgivende lønn opp til 7,1 ganger folketrygdens grunnbeløp (G) og 18 % for pensjonsgivende lønn mellom 7,1 G og 12 G. Pensjonsinnskuddet plasseres i en felles forhåndsvalgt spareprofil, men ansatte kan i stedet velge mellom fem spareprofiler med ulik forventet avkastning og risiko. Innskuddsplanen omfatter foruten sparing til alderspensjon, også risikodekninger. Medarbeidere ansatt etter 1. mars 2016, og andre medarbeidere som valgte å endre sin pensjonsordning til konsernets innskuddspensjonsordning, vil også omfattes av privat avtalefestet førtidspensjonsordning (AFP). Privat AFP er en livsvarig pensjon som tas ut sammen med alderspensjon fra folketrygden.

Ytelsesplaner i fondsbaserte ordninger

Skagerak-konsernet har etablert og lukket en offentlig tjenestepensjonsordning i egen pensjonskasse, Skagerak Energi Pensjonskasse (SEPK). Ytelsesplanene omfatter alders-, uføre- og etterlattepensjon. Medarbeidere som omfattes av pensjonsordningen i SEPK, vil også være omfattet av offentlig avtalefestet førtidspensjonsordning (AFP). Offentlig AFP er alderspensjon som tidligst kan tas ut fra måneden etter fylte 62 år, og som utbetales fram til fylte 67 år. Pensjonsytelsene samordnes med folketrygdens ytelser. Alderspensjonen utgjør ved full opptjening 66 % av pensjonsgrunnlaget for lønn opp til 12G. Alle født i 1944 eller senere vil få pensjonen sin levealdersjustert, noe som kan føre til en pensjonsutbetaling som er mindre enn 66 % av pensjonsgrunnlaget. Ansatte som slutter før pensjonsalder får en oppsatt pensjonsrettighet ved en opptjeningstid på minst tre år.

Skagerak Energi Pensjonskasse (SEPK)

Selskapene som har sine ordninger i SEPK betaler inn en årlig premie og er ansvarlig for finansieringen av ordningen. Medarbeidere som omfattes av pensjonsordningen i SEPK betaler to prosent medlemsinnskudd til pensjonsordningen. Pensjonsordningen oppfyller lovbestemte krav til offentlige tjenestepensjonsordninger. Pensjonskassens investeringsstrategi gir rammer for kapitalforvaltningen. Forvaltningen skal alltid være innenfor gjeldende regelverk. Innenfor rammen av forsvarlig sikkerhet, god risikospredning og likviditet, skal det over en lang tidshorisont søkes å oppnå så god avkastning som mulig. Avkastningen skal sikre at pensjonskassen er i stand til å betjene de fremtidige, langsiktige pensjonsforpliktelsene. Investeringsstrategien gir klare rammer for plasseringsformer og aktivasammensetning. Forvaltningen er organisert gjennom bruk av eksterne forvaltere.

Aktuarielle beregninger

Nåverdi av opptjent pensjonsforpliktelse for ytelsesplaner og nåverdi av årets pensjonsopptjening blir beregnet ved bruk av påløpte ytelsers metode. Netto pensjonsforpliktelse i balansen er justert for forventet fremtidig lønnsregulering frem til pensjonsalder. Beregningene tar utgangspunkt i medlemsbestand og lønnsdata ved utgangen av året. 60 ansatte valgte å gå over fra ytelsesbasert til innskuddsbasert pensjonsordning med virkning fra 1. juli 2016. Ekstern aktuar estimerte effekten til å være 4 millioner kroner i Skagerak Energi AS og 19 millioner kroner i Skagerak Energi konsern. Dette er vurdert til å ikke være signifikant reduksjon etter IAS 19, og effekten er dermed presentert som estimatavvik i totalresultat.

Spesifikasjon av pensjonsmidler/-forpliktelser:

KONSERN			SKAGERAK ENERGI AS	
31.12.2016	31.12.2015		31.12.2016	31.12.2015
-2 153 206	-2 132 378	Pensjonsforpliktelser brutto	-609 265	-631 974
2 294 501	2 215 458	Pensjonsmidler i pensjonskassene	864 614	852 364
141 295	83 080	Netto pensjonsmidler (-forpliktelser)	255 349	220 390
-23 623	-25 475	Arbeidsgiveravgift - sikrede og usikrede ordninger	-5 429	-5 960
117 672	57 605	NETTO BALANSEFØRTE PENSJONSMIDLER (-FORPLIKTELSE)	249 920	214 430
-177 650	-180 244	Pensjonsforpliktelser	-43 936	-48 231
295 321	237 846	Pensjonsmidler	293 856	262 661

Bevegelse i aktuarmessige gevinster/tap innregnet i totalresultat:

KONSERN			SKAGERAK ENERGI AS	
2016	2015		2016	2015
766 240	1 176 355	Akk. beløp innregnet i totalresultat før skatt 01.01	188 266	293 125
0	-73 565	Effekt av avgang selskap	0	0
-13 450	-336 550	Innregnet i perioden	-20 459	-104 859
752 790	766 240	Akk. beløp innregnet i totalresultat før skatt 31.12	167 808	188 266
188 654	199 544	Utsatt skatt vedr. akt.messig gev./tap innregnet i totalresultat	43 191	49 984
564 137	566 696	AKK. BELØP INNREGNET I TOTALRESULTAT ETTER SKATT 31.12	124 617	138 282

Sammensetning av pensjonsmidler i egen pensjonskasse til markedsverdi:

PENSJONSMIDLER	2016		2015	
Egenkapitalinstrumenter	817 566	36 %	766 765	35 %
Rentebærende instrumenter	1 033 079	45 %	1 056 010	48 %
Annet	443 856	19 %	392 682	18 %
SUM	2 294 501	100 %	2 215 458	100 %

Spesifikasjon av pensjonskostnad:

KONSERN			SKAGERAK ENERGI AS	
2016	2015	YTELSESPLEANER	2016	2015
55 420	66 827	Nåverdi av opptjente pensjonsrettigheter i året	13 953	16 593
53 221	54 095	Rentekostnader på pensjonsforpliktelsen	15 640	15 178
108 641	120 922	Årets brutto pensjonskostnad	29 593	31 771
-55 766	-47 607	Forventet avkastning på pensjonsmidler	-21 301	-17 712
12 916	12 297	Administrasjonskostnader	2 380	2 140
7 814	9 423	Arbeidsgiveravgift	1 967	2 340
-6 738	-6 096	Tilskudd fra ansatte	-1 185	-1 141
66 867	88 939	ÅRETS NETTO PENSJONSKOSTNAD YTELSESPLEANER	11 456	17 398
INNSKUDDSPLEANER				
2 152	1 417	Arbeidsgivers tilskudd	361	0
303	200	Arbeidsgiveravgift	51	0
2 455	1 617	ÅRETS PENSJONSKOSTNAD INNSKUDDSPLEANER	412	0
69 322	90 556	TOTAL PENSJONSKOSTNAD	11 868	17 398

Medlemmer i ordningen:

KONSERN			SKAGERAK ENERGI AS	
31.12.2016	31.12.2015	YTELSESORDNING	31.12.2016	31.12.2015
476	554	-Aktive	75	93
1210	1126	-Pensjonister og oppsatte	578	576
INNSKUDDSORDNING				
60	0	-Aktive	9	0

ØKONOMISKE FORUTSETNINGER	31.12.16	01.01.16	31.12.15	01.01.15
Årlig diskonteringsrente	2,30 %	2,50 %	2,50 %	2,20 %
Lønnsregulering	2,25 %	2,50 %	2,50 %	2,75 %
Regulering av løpende pensjoner	1,25 %	1,50 %	1,50 %	1,75 %
Regulering av folketrygdens grunnbeløp	2,00 %	2,25 %	2,25 %	2,50 %
Forventet avkastning	2,30 %	2,50 %	2,50 %	2,20 %

Forutsetninger per 31.12 er benyttet til beregning av netto pensjonsforpliktelser ved utgangen av året, mens forutsetninger per 01.01 er benyttet til å beregne pensjonskostnaden for året.

Sensitivitetsanalyse:

	Diskonteringsrente		Årlig lønnsvekst		Økning i G	
	+1 %	-1 %	+1 %	-1 %	+1 %	-1 %
Endring i årets pensjonsopptjening	-9 708	13 355	8 389	-6 879	4 062	-3 446
Endring i pensjonsforpliktelse 31.12	-318 659	415 259	133 222	-107 409	272 712	-218 042

Sensitivitetsanalysen viser hvor mye årets pensjonsopptjening og netto pensjonsforpliktelser endrer seg ved 1 % endring i utvalgte parametere.

21 ANNEN LANGSIKTIG GJELD

KONSERN			SKAGERAK ENERGI AS	
31.12.2016	31.12.2015		31.12.2016	31.12.2015
206 500	119 975	Gjeld til kredittinstitusjoner	0	0
4 375 000	4 350 000	Langsiktig gjeld Statkraft-konsern	4 375 000	4 350 000
4 581 500	4 469 975	SUM	4 375 000	4 350 000

Gjennomsnittlig rente på konsernets låneportefølje er 3,46 % per 31.12.2016. Markedsverdien på gjelden er 138 millioner kroner høyere enn bokført verdi per 31.12.2016. Låneporteføljen har en durasjon på 3,9 år.

Skagerak Energi AS har langsiktig låneramme på 6 milliarder kroner hos Statkraft AS/Statkraft Treasury Center SA. Inklusiv 1. års avdrag er det trukket 4,775 milliarder kroner per 31.12.2016 på denne rammeavtalen.

	2017	2018	2019	2020	2021	Etter 2021
Avdragsplan Skagerak Energi konsern	408 800	408 800	1 140 050	603 800	378 850	2 050 000

22 RENTEBÆRENDE KORTSIKTIG GJELD

Skagerak Konsern har en kassekreditt på 400 millioner kroner i Statkraft's Cash Pool. Kreditten var ubenyttet per 31.12.2016. Skagerak konsern har en kortsiktig låneramme hos Statkraft Treasury Center SA på 500 millioner kroner, som også er ubenyttet ved utgangen av 2016. 1. års avdrag langsiktig gjeld beløper seg til 400 millioner kroner per 31.12.2016. Markedsverdien på 1. års avdrag langsiktig gjeld er 10 millioner kroner høyere enn bokført per 31.12.2016.

23 ANNEN RENTEFRI GJELD

KONSERN			SKAGERAK ENERGI AS	
31.12.2016	31.12.2015		31.12.2016	31.12.2015
50 168	66 900	Kortsiktig gjeld til konsernselskap (inkl. Statkraft-konsern)	41 419	38 216
115 751	96 596	Leverandørgjeld	7 515	6 783
245 933	200 417	Skyldige offentlige avgifter	3 555	1 668
135 259	103 261	Periodiserte kostnader	32 738	28 935
49 094	64 959	Kortsiktig gjeld deleide kraftverk	0	0
62 225	32 185	Øvrig kortsiktig gjeld	5 427	5 003
658 429	564 318	SUM	90 653	80 605

24 PANTSTILLELSER OG GARANTIANSVAR

PANTSTILLELSER:

Per 31.12.2016 har Skien Fjernvarme AS og Grunnåi Kraftverk AS lån pålydende henholdsvis 125 millioner kroner og 95 millioner kroner som det er stillet sikkerhet overfor Danske Bank med selskapets egne driftsmidler/driftstilbehør og kundefordringer. Skagerak Energi AS med datterselskaper har avgitt negativt pant til sikkerhet for kassekreditt, bankgarantier og lån fra Statkraft AS/Statkraft Treasury Centre SA.

GARANTIANSVAR:

Skagerak Energi AS har avgitt garantier på til sammen 45 millioner kroner. Garantiene er stillet i forbindelse med kapitaldekning i Skagerak Energi Pensjonskasse (30 millioner kroner) og ansattes billånsordning (15 millioner kroner). Skagerak konsernet har totalt 182 millioner kroner i bankgarantier som ikke er balanseført (Skagerak Energi AS 6 millioner kroner). Bankgarantier i forbindelse med Elsamforskuddet utgjør 151,7 millioner kroner og skyldig skattetrekk 29 millioner kroner. Resterende 1,3 millioner kroner skyldes handel på Nord Pool og øvrige garantier.

25 FINANSIELLE INSTRUMENTER

Derivater fordring, langsiktig

KONSERN			SKAGERAK ENERGI AS	
31.12.2016	31.12.2015		31.12.2016	31.12.2015
33 407	136 493	Energiderivater	0	0
33 407	136 493	SUM VIRKELIG VERDI	0	0

Derivater fordring, kortsiktig

KONSERN			SKAGERAK ENERGI AS	
31.12.2016	31.12.2015		31.12.2016	31.12.2015
0	112 401	Energiderivater	0	0
0	112 401	SUM VIRKELIG VERDI	0	0

Derivater forpliktelser, langsiktig

KONSERN			SKAGERAK ENERGI AS	
31.12.2016	31.12.2015		31.12.2016	31.12.2015
5 281	25 692	Energiderivater	0	0
5 281	25 692	SUM VIRKELIG VERDI	0	0

Derivater forpliktelser, kortsiktig

KONSERN			SKAGERAK ENERGI AS	
31.12.2016	31.12.2015		31.12.2016	31.12.2015
38 198	3 580	Energiderivater	0	0
38 198	3 580	SUM VIRKELIG VERDI	0	0

26 FINANSIELLE EIENDELER OG FORPLIKTELSE

Skagerak Energis finansielle instrumenter består av ulike energiderivater. I tillegg er det finansielle instrumenter i form av kundefordringer, leverandørgjeld, kontanter, kortsiktige likviditetsplasseringer, egenkapitalinstrumenter og lån.

VIRKELIG VERDI AV ENERGIDERIVATER

Konsernets energiderivater verdsettes til framtidige kontantstrømmer som fastsettes basert på basis av markedspriskurve på balansedagen. Markedspriskurven på kraft fastsettes på grunnlag av noterte sluttkurser på kraftbørsen. Markedsrentekurven er lagt til grunn ved neddiskontering av derivater. Energiderivate- ne har priser i valuta og balansedagens kurs benyttes i forbindelse med verdsettelse av kontraktene. Energikontrakter hvor kontraktsprisen er indeksert til prisutvikling på andre råvarer, verdsettes til forwardpriser fra relevante råvarebørser.

VIRKELIG VERDI AV KORTSIKTIGE FINANSIELLE PLASSERINGER

Aksjer: Egenkapitalinvesteringer er vurdert til noterte priser når priser er tilgjengelig og det er likviditet i papirene.

EIENDELER OG FORPLIKTELSE

Alle finansielle eiendeler og forpliktelser utover aksjer og andeler, energiderivater og rente- og valutaderivater, er vurdert til amortisert kost. Innregnet verdi og virkelig verdi er lik for alle finansielle eiendeler og forpliktelser vurdert til amortisert kost bortsett fra for langsiktig gjeld Statkraft-konsern og første års avdrag på langsiktig gjeld, se henholdsvis note 21 og 22.

EIENDELER OG FORPLIKTELSE

Selskapet klassifiserer virkelig verdimålinger ved å bruke et virkelig verdi-hierarki som reflekterer betydningen av data som brukes i utarbeidelsen av målingene. Virkelig verdi-hierarkiet har følgende nivåer:

Nivå 1: Ikke justerte noterte priser i aktive markeder for identiske eiendeler og forpliktelser.

Nivå 2: Andre data enn de noterte prisene som inngår i nivå 1, som er observerbare for eiendelen eller forpliktelsen enten direkte, det vil si som priser, eller indirekte, det vil si avledet av priser.

Nivå 3: Data for eiendelen eller forpliktelsen som ikke bygger på observerbare markedsdata.

Virkelig verdi måling ved periodeslutt i henhold til:					
2016 SKAGERAK ENERGI AS	Note	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Virkelig verdi
TILGJENGELIG FOR SALG FINANSIELLE EIENDELER					
Aksjer	17	5 081	0	0	5 081
SUM		5 081	0	0	5 081

Virkelig verdi måling ved periodeslutt i henhold til:					
2015 SKAGERAK ENERGI AS	Note	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Virkelig verdi
TILGJENGELIG FOR SALG FINANSIELLE EIENDELER					
Aksjer	17	16 397	0	0	16 397
SUM		16 397	0	0	16 397

		Virkelig verdi måling ved periodeslutt i henhold til:			
2016 KONSERN	Note	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Virkelig verdi
FINANSIELLE EIENDELER PLIKTIG TIL VIRKELIG VERDI					
Energiderivater	25	0	33 407	0	33 407
SUM		0	33 407	0	33 407
FINANSIELLE EIENDELER VURDERT TIL VIRKELIG VERDI					
Aksjer og andeler	15	0	0	160	160
SUM		0	0	160	160
TILGJENGELIG FOR SALG FINANSIELLE EIENDELER					
Aksjer	17	5 081	0	0	5 081
SUM		5 081	0	0	5 081
FINANSIELLE FORPLIKTELSESR PLIKTIG TIL VIRKELIG VERDI					
Energiderivater	25	0	-31 521	-11 959	-43 479
SUM		0	-31 521	-11 959	-43 479

		Virkelig verdi måling ved periodeslutt i henhold til:			
2015 KONSERN	Note	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Virkelig verdi
FINANSIELLE EIENDELER PLIKTIG TIL VIRKELIG VERDI					
Energiderivater	25	0	248 894	0	248 894
SUM		0	248 894	0	248 894
FINANSIELLE EIENDELER VURDERT TIL VIRKELIG VERDI					
Aksjer og andeler	15	0	0	160	160
SUM		0	0	160	160
TILGJENGELIG FOR SALG FINANSIELLE EIENDELER					
Aksjer	17	16 397	0	0	16 397
SUM		16 397	0	0	16 397
FINANSIELLE FORPLIKTELSESR PLIKTIG TIL VIRKELIG VERDI					
Energiderivater	25	0	0	-29 272	-29 272
SUM		0	0	-29 272	-29 272

FORDELING AV NEDDISKONTERT VERDI AV DERIVATER PÅ TIDSPERIODER

For derivater med markedsverdi der kontraktsmessige forfall er avgjørende for forståelsen av tidspunktet for kontantstrømmene, er de neddiskonterte verdiene fordelt på tidsperioder som vist i tabellen under.

	2017	2018	2019	2020	Etter 2020
Energiderivater med positiv markedsverdi	0	33 407	0	0	0
Energiderivater med negativ markedsverdi	-38 198	-3 079	-1 592	-610	0
SUM	-38 198	30 328	-1 592	-610	0

27 MARKEDSMESSIG OG FINANSIELL RISIKO

I sin virksomhet utsetter Skagerak seg for ulike typer risiki. De viktigste er naturlig nok knyttet til produksjon av og handel med kraft, men foretaket er også utsatt for ulike finansielle risiki og operasjonell risiko.

MARKEDSRISIKO

Skageraks hovedvirksomhet er produksjon av og handel med kraft og er i hovedsak eksponert for markedsrisiko gjennom egen kraftproduksjon. I et vannkraftbasert system vil pris og produksjonsevne variere betydelig, og dette kan gi store utslag på resultatet. I 2014 inngikk Skagerak Kraft energiderivatavtaler med Statkraft for deler av normalproduksjonsvolumet frem til og med 2018. Avtalene er ikke regnskapsført som sikring iht IAS 39 Finansielle instrumenter, urealisert verdiendring er dermed ført over resultat. Hvor stor andel energiderivater konsernet skal inngå i forhold til normalproduksjonsvolumet vil vurderes løpende opp mot kraftprisprognoser og forventet kraftproduksjon. Øvrig produksjonsvolum omsettes i spotmarkedet til markedspris.

RENTERISIKO

Finansstrategien fastlegger rammer for innlån og plasseringer. Det er forutsatt at Skagerak skal legge en totalvurdering til grunn ved styringen av konsernets renterisiko. Strategisk mål for durasjon er at denne skal ligge innenfor 2 til 5 år. Strategien angir at andelen med rentebinding utover ett år skal være minimum 25 %, og maksimum 75 %. Det legges videre til grunn at lang rentebinding primært skal være over 5 år, men ikke lenger enn 15 år. Som instrumenter for å oppnå ønsket sikringsgrad kan det benyttes lån med fastrente og/eller lån med flytende rente, rente- og valutabytteavtaler (rente- og valutaswapper), fremtidige renteavtaler (FRA-kontrakter) og kjøpsopsjoner som sikringsinstrument.

VALUTARISIKO

Skagerak skal ikke ta valutarisiko ved låneopptak. Alle rentekostnader og avdrag skal være sikret mot norske kroner, såfremt de ikke er sikret mot tilsvarende inntekter i samme valuta. Produsert kraft selges over kraftbørsen Nord Pool, der prisene løpende noteres i Euro, mens oppgjøret mottas i norske kroner. Selskapet er derfor indirekte eksponert for endringer i valutakurser. Skagerak valutasikrer ikke denne indirekte valutaeksponeringen knyttet til kraftsalg. Andelen produksjonsvolum som er prissikret har oppgjør i norske kroner.

FORFALLSRISIKO

Skageraks behov for finansiering dekkes av Statkraft. Retningslinjer og betingelser knyttet til finansieringen er nedfelt i strategidokumenter og i en rammeavtale mellom Statkraft Treasury Center SA og Skagerak Energi AS.

28 NÆRSTÅENDE PARTER

Skagerak Energi har eierskap i 13 datterselskap, datterdatterselskap og tilknyttede selskap. Eierandeler i selskapene er presentert i note 14 og 15. Internhandel i konsernet er gjort i henhold til egne avtaler og på armlengdes prinsipp. Slik internhandel er eliminert på konsernnivå.

Statkraft er Skageraks største eier. Transaksjoner mellom Skagerak og Statkraft er gjort på armlengdes prinsipp. Det er etablert en særskilt låneavtale slik at Skagerak ved kapitalbehov låner av Statkraft til forretningsmessige vilkår. Oversikt over eiere fremgår av note 19.

Konserndirektør som er angitt i note 7 regnes som nærstående til Skagerak Energi AS. I tillegg regnes konsernets øvrige ledelse også som nærstående av Skagerak Energi AS. Transaksjoner med disse omfatter kun lønnsrelaterte ytelser. Transaksjoner mellom selskapet og medlemmer av styret omfatter vedtatt styrehonorar.

Alle transaksjoner med nærstående parter er inngått til markedsmessige vilkår.

Transaksjoner med nærstående til Skagerak Energi AS:

Resultatlinje	Motpart	Forhold til motparten	2016	2015
Andre driftsinntekter	Skagerak Kraft AS	Datter	26 998	30 586
Andre driftsinntekter	Laugstol AS ¹⁾	Tilknyttet selskap/datter	229	4 678
Andre driftsinntekter	Skagerak Naturgass AS	Datter	1 891	2 063
Andre driftsinntekter	Skagerak Nett AS	Datter	86 096	89 346
Andre driftsinntekter	Skagerak Varme AS	Datter	3 682	4 301
Andre driftsinntekter	Skien Fjernvarme AS	Datterdatter	246	311
Andre driftsinntekter	Fjordkraft AS	Tilknyttet selskap	107	117
Andre driftsinntekter	Viking Varme AS	Tilknyttet selskap til datter	23	34
Andre driftsinntekter	Statkraft-konsernet	Konsernspiss	0	24
Andre driftsinntekter	Statnett SF	Søsterselskap konsernspiss	72	72
NETTO DRIFTSINNTEKTER			119 345	131 532
Andre driftskostnader	Laugstol AS ¹⁾	Tilknyttet selskap/datter	1 442	2 517
Andre driftskostnader	Skagerak Kraft AS	Datter	216	276
Andre driftskostnader	Skagerak Nett AS	Datter	1 508	1 034
Andre driftskostnader	Skagerak Varme AS	Datter	1 563	1 323
Andre driftskostnader	Skagerak Naturgass AS	Datter	9	0
Andre driftskostnader	Statkraft-konsernet	Konsernspiss	2 498	1 898
Andre driftskostnader	Statnett SF	Søsterselskap konsernspiss	58	51
DRIFTSKOSTNADER			7 295	7 100
Finansinntekter	Statkraft-konsernet	Konsernspiss	3 286	1 897
Finansinntekter	Skagerak Kraft AS	Datter	82 288	70 597
Finansinntekter	Skagerak Naturgass AS	Datter	2 933	2 053
Finansinntekter	Skagerak Nett AS	Datter	51 526	31 749
Finansinntekter	Skagerak Varme AS	Datter	9 614	10 249
Finansinntekter	Fjordkraft AS	Tilknyttet selskap	75 093	57 834
Finansinntekter	Viking Varme AS	Tilknyttet selskap til datter	40	43
Finansinntekter	Laugstol AS ¹⁾	Tilknyttet selskap/datter	4 900	42 114
Finanskostnader	Statkraft-konsernet	Konsernspiss	181 278	191 139
NETTO FINANSPOSTER			48 402	25 396
SUM			160 452	149 829

Ytterligere forklaring på transaksjoner med nærstående parter:
Andre driftsinntekter består blant annet av regnskapstjenester, husleie, IKT og HR-tjenester. Finanspostene består i hovedsak av renter på konserninterne lån og renter på bankkonti tilknyttet Statskrafts konsernkontosystem.

Motpart	Forhold til motparten	Langsiktige fordringer 2016	Kundefordringer 2016	Andre fordringer 2016
Skagerak Kraft AS	Datter	2 900 000	340	2 534
Skagerak Naturgass AS	Datter	87 525	13	827
Skagerak Nett AS	Datter	2 190 000	1 469	1 899
Skagerak Varme AS	Datter	354 250	21	304
Laugstol AS ¹⁾	Tilknyttet selskap	0	14	0
Fjordkraft AS	Tilknyttet selskap	0	1	0
Viking Varme AS	Tilknyttet selskap til datter	950	2	0
SUM		5 532 725	1 861	5 565

Motpart	Forhold til motparten	Langsiktige fordringer 2015	Kundefordringer 2015	Andre fordringer 2015
Skagerak Kraft AS	Datter	3 600 000	228	2 317
Skagerak Naturgass AS	Datter	50 525	22	457
Skagerak Nett AS	Datter	1 870 000	1 289	2 373
Skagerak Varme AS	Datter	354 250	197	270
Laugstol AS ¹⁾	Datter/tilknyttet selskap	0	563	0
Viking Varme AS	Tilknyttet selskap til datter	975	3	0
SUM		5 875 750	2 302	5 417

Ytterligere forklaring på mellomværende med nærstående parter:
Langsiktige fordringer gjelder utlån fra Skagerak Energi AS til datterselskap.

Motpart	Forhold til motparten	Langsiktig gjeld 2016	Leverandørgjeld 2016	Annen kortsiktig gjeld 2016
Statkraft-konsernet	Konsernspiss	4 375 000	246	441 030
Skagerak Kraft AS	Datter	0	9	0
Laugstol AS ¹⁾	Tilknyttet selskap	0	312	0
Skagerak Varme AS	Datter	0	134	0
SUM		4 375 000	701	441 030

Motpart	Forhold til motparten	Langsiktig gjeld 2015	Leverandørgjeld 2015	Annen kortsiktig gjeld 2015
Statkraft-konsernet	Konsernspiss	4 350 000	574	1 237 343
Laugstol AS ¹⁾	Datter/tilknyttet selskap	0	797	0
Skagerak Varme AS	Datter	0	38	0
Skagerak Nett AS	Datter	0	213	0
SUM		4 350 000	1 622	1 237 343

Ytterligere forklaring på mellomværende med nærstående parter:
Skagerak Energi AS har lånefinansiering fra Statkraft. Per 31.12.16 er 4 375 000 klassifisert som langsiktig gjeld, mens 400 000 er klassifisert som kortsiktig gjeld.

Transaksjoner med nærstående til Skagerak Energi konsern:

Resultatlinje	Motpart	Forhold til motparten	2016	2015
Kraftsalgsinntekter	Statkraft-konsernet	Konsernspiss	-179 536	478 829
Kraftsalgsinntekter	Statnett SF	Søsterselskap til konsernspiss	-4 021	-1 732
Kraftsalgsinntekter	Nape Kraft AS	Tilknyttet selskap	-200	-1 918
Nettinntekter	Statnett SF	Søsterselskap til konsernspiss	-383 396	-347 236
Andre driftsinntekter	Fjordkraft AS	Tilknyttet selskap	12 364	19 058
Andre driftsinntekter	Statkraft-konsernet	Konsernspiss	16 063	24 523
Andre driftsinntekter	Statnett SF	Søsterselskap til konsernspiss	276	153
Andre driftsinntekter	Viking Varme AS	Tilknyttet selskap	23	56
Andre driftsinntekter	Nape Kraft AS	Tilknyttet selskap	317	682
Andre driftsinntekter	Laugstol AS ¹⁾	Tilknyttet selskap	394	88
Overføringskostnader	Statkraft-konsernet	Konsernspiss	4 599	4 501
Overføringskostnader	Fjordkraft AS	Tilknyttet selskap	12	0
Overføringskostnader	Nape Kraft AS	Tilknyttet selskap	370	0
Overføringskostnader	Statnett SF	Søsterselskap til konsernspiss	8 082	7 970
NETTO DRIFTSINTEKTER			-550 781	160 033
Andre driftskostnader	Statnett SF	Søsterselskap til konsernspiss	750	459
Andre driftskostnader	Statkraft-konsernet	Konsernspiss	19 008	22 988
Andre driftskostnader	Laugstol AS ¹⁾	Tilknyttet selskap	36 707	11 614
DRIFTSKOSTNADER			56 465	35 060
Finansinntekter	Statkraft-konsernet	Konsernspiss	8 028	6 679
Finansinntekter	Småkraft AS	Tilknyttet selskap	0	2 507
Finansinntekter	Viking Varme AS	Tilknyttet selskap	40	43
Finansinntekter	Nape Kraftverk AS	Tilknyttet selskap	449	489
Finanskostnader	Statkraft-konsernet	Konsernspiss	179 711	188 618
NETTO FINANSPOSTER			-171 194	-178 901
SUM			-778 440	-53 929

Ytterligere forklaring på mellomværende med nærstående parter:

Transaksjoner med Statnett SF gjelder i hovedsak overføringskostnader i sentralnettet relatert til nettinntekter. Transaksjoner med Statkraft-konsernet vedrørende kraftsalgsinntekter gjelder i hovedsak urealiserte effekter av prissikringsavtaler. Finanskostnader mot Statkraft gjelder Skagerak Energis lånefinansiering gjennom Statkraft.

Motpart	Forhold til motparten	Langsiktige fordringer 2016	Kundefordringer 2016	Andre fordringer 2016
Nape Kraft AS	Tilknyttet selskap	14 628	10	0
Fjordkraft AS	Tilknyttet selskap	0	126	0
Viking Varme AS	Tilknyttet selskap	950	2	0
Laugstol AS ¹⁾	Tilknyttet selskap	0	25	0
SUM		15 578	163	0

Motpart	Forhold til motparten	Langsiktige fordringer 2015	Kundefordringer 2015	Andre fordringer 2015
Statkraft-konsernet	Konsernspiss	136 493	0	126 485
Nape Kraft AS	Tilknyttet selskap	14 628	315	79
Fjordkraft AS	Tilknyttet selskap	0	106	0
Viking Varme AS	Tilknyttet selskap	975	3	0
Laugstol AS ¹⁾	Tilknyttet selskap	0	597	0
Statnett SF	Søsterselskap til konsernspiss	0	8	0
SUM		152 096	1 029	126 563

Ytterligere forklaring på mellomværende med nærstående parter:

Fordringer på Statkraft-konsernet relaterer seg til prissikringsavtaler.

Motpart	Forhold til motparten	Langsiktig gjeld 2016	Leverandørgjeld 2016	Annen kortsiktig gjeld 2016
Statkraft-konsernet	Konsernspiss	4 375 000	9 138	441 030
Statnett SF	Søsterselskap til konsernspiss	0	3 028	0
Laugstol AS ¹⁾	Tilknyttet selskap	0	252	0
SUM		4 375 000	12 418	441 030

Motpart	Forhold til motparten	Langsiktig gjeld 2015	Leverandørgjeld 2015	Annen kortsiktig gjeld 2015
Statkraft-konsernet	Konsernspiss	4 350 000	4 283	1 244 593
Statnett SF	Søsterselskap til konsernspiss	0	1 983	0
Laugstol AS ¹⁾	Tilknyttet selskap	0	12 409	0
SUM		4 350 000	18 676	1 244 593

¹⁾ Skagerak Elektro AS har skiftet navn til Laugstol AS. Skagerak Energi AS solgte i 2015 51 % av aksjene i selskapet. Ytterligere 15,6 % er solgt i 2016.

Fra 1.11.15 behandles selskapet som TS etter EK-metoden. Se for øvrig note 14.

29 ANDRE FORHOLD

Skagerak Energi har en omfattende virksomhet og vil derfor kunne være involvert i større eller mindre tvistesaker.

Otra Kraft DA, der Skagerak Kraft AS har en eierandel på 31,4 prosent, mottok i desember 2015 en stevning fra en av hovedentreprenørene for kraftutbyggingsprosjektet Brokke Nord og Sør samt Skarg kraftverk, med krav om betaling av et sluttoppgjør på opptil 186 millioner kroner i tillegg til kontraktssummen. Selskapet motstrider kravet. Det er imidlertid tilbudt 18 millioner kroner i forhandlingsmøter mellom partene og det er avsatt for dette i regnskapet. Ved en eventuell dom i disfavør Otra Kraft DA, vil Skageraks andel av kostpris på kraftutbyggingsprosjektet økes med om lag 55 millioner kroner.

Det er ved regnskapsavleggelsen ingen tvistesaker utover foran nevnte sak som vil kunne påvirke Skageraks resultat eller likviditet i vesentlig grad.

I kraftverksbransjen vil det naturlig foreligge avtaler som ved endringer i underliggende betingelser vil kunne medføre fremtidige tap eller gevinster.

Revisors beretning

Deloitte AS
Leirvollen 23
Postboks 2654 Kjørbekk
N-3702 Skien
Norway

Tlf: +47 35 91 36 10
Faks: +47 35 91 36 36
www.deloitte.no

Til generalforsamlingen i Skagerak Energi AS

UAVHENGIG REVISORS BERETNING

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert Skagerak Energi AS' årsregnskap, som består av:

- selskapsregnskapet, som består av balanse per 31. desember 2016, resultatregnskap, totalresultat og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper, og
- konsernregnskapet, som består av balanse per 31. desember 2016, resultatregnskap, totalresultat og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening:

- er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter
- gir det medfølgende selskapsregnskapet et rettviseende bilde av den finansielle stillingen til Skagerak Energi AS per 31. desember 2016 og av selskapets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med forenklet anvendelse av internasjonale regnskapsstandarter etter regnskapsloven § 3-9.
- gir det medfølgende konsernregnskapet et rettviseende bilde av den finansielle stillingen til konsernet Skagerak Energi AS per 31. desember 2016 og av konsernets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med forenklet anvendelse av internasjonale regnskapsstandarter etter regnskapsloven § 3-9.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet. Vi er uavhengige av selskapet og konsernet slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Ledelsen er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon består av årsberetningen og informasjon i årsrapport, men inkluderer ikke årsregnskapet og revisjonsberetningen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon.

Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Deloitte refers to one or more of Deloitte Touche Tohmatsu, a Swiss Verein, and its network of member firms, each of which is a legally separate and independent entity. Please see www.deloitte.com/no/noross for a detailed description of the legal structure of Deloitte Touche Tohmatsu and its member firms.

Member of Deloitte Touche Tohmatsu

Medlemmer av Den Norske Revisorforening
org.nr: 980 211 282

side 2

Styrets og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med forenklet anvendelse av internasjonale regnskapsstandarter etter regnskapsloven § 3–9. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet er ledelsen ansvarlig for å ta standpunkt til selskapets og konsernets evne til fortsatt drift, og på tilbørlig måte å opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet med mindre ledelsen enten har til hensikt å avvike konsernet eller å legge ned virksomheten, eller ikke har noe realistisk alternativ til dette.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i regnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets eller konsernets interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.
- konkluderer vi på hensiktsmessigheten av ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen ved avleggelsen av regnskapet, basert på innhentede revisjonsbevis, og hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape tvil av betydning om selskapets evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det eksisterer vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i regnskapet, eller, dersom slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, at vi modifiserer vår konklusjon om årsregnskapet og årsberetningen. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet inntil datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at selskapet ikke fortsetter driften.
- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet representerer de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde.

- innhenter vi tilstrekkelig og hensiktsmessig revisjonsbevis vedrørende den finansielle informasjonen til enhetene eller forretningsområdene i konsernet for å kunne gi uttrykk for en mening om det konsoliderte regnskapet. Vi er ansvarlige for å lede, følge opp og gjennomføre konsernrevisjonen. Vi alene er ansvarlige for vår revisjonskonklusjon.

Vi kommuniserer med dem som har overordnet ansvar for styring og kontroll blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og til hvilken tid revisjonsarbeidet skal utføres. Vi utveksler også informasjon om forhold av betydning som vi har avdekket i løpet av revisjonen, herunder om eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til anvendelse av overskuddet er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Porsgrunn 21. mars 2017
Deloitte AS

Espen Thorbjørnsen
statsautorisert revisor

Om rapporten

Årsrapporten fra Skagerak Energi AS skal gi et mest mulig dekkende og korrekt bilde av konsernets virksomhet i 2016. Styrets beretning og årsregnskapet danner kjernen i rapporten, som omhandler både finansielle og ikke-finansielle forhold. For ikke-finansielle forhold er rapporteringen avgrenset til selskaper som er heleid av Skagerak Energi AS. I et tillegg til årsrapporten, som er tilgjengelig på www.skagerakenergi.no, er det laget en oversikt over konsernets rapportering i henhold til den internasjonalt anerkjente rapporteringsstandarden for samfunnsansvar Global Reporting Initiative (GRI). Skagerak Energis årsrapport for regnskapsåret 2016 rapporterer i henhold til GRI-G4. Rapporter fra tidligere år er tilgjengelig på www.skagerakenergi.no.

Kontaktinformasjon

BESØKSADRESSE

Skagerak Energi AS
Floodeløkka 1
3915 Porsgrunn

POSTADRESSE

Skagerak Energi AS
Postboks 80
3901 Porsgrunn

e-post: firmapost@skagerakenergi.no
www.skagerakenergi.no

TELEFON: 35 93 50 00
KUNDEHENVENDELSER: 815 33 933
FEILMELDINGER: 815 20 050

Rapportansvarlig: Thor Bjørn Omnes, kommunikasjonssjef Skagerak Energi
Tekst: Stakeholder AS
Layout: Apeland
Portrettfoto: Tom Riis
Rapporten er trykket på ikke-klorbleket papir
Trykk: BK grafisk

Skagerak
Energi